Zu 4
11 uur doorloop

band: 240451

janine

William Shakespeare

HAMLET

Vertaald door Gerrit Komrij

Arden moeder moeder etc. fiedeldijne

78 neerdaalde

de wilverlande

Horatio-vs
14 toch / toch
14 ik
14 warrelklomp hij liet
16 verwant wellicht
18 wij

~~52 laat hem uitrazen~~
55 behalve dat / andat / dat wij
67 waarvan een van
86 moeder 85 hem zo gestemd te zien
89 goelg
99 steeds meer en steeds minder
116 vannacht
110 fair mountain creatie

Horatio

Spelers

HAMLET, prins van Denemarken — Pierre
CLAUDIUS, koning van Denemarken, oom van Hamlet — Hans Croiset
DE GEEST van wijlen de koning, Hamlets vader — Titus
GERTRUDE, de koningin, Hamlets moeder, nu de vrouw van Claudius — Petra Laseur
POLONIUS, staatsraad — Henk Rijpers
LAERTES, de zoon van Polonius — Hugo
OPHELIA, de dochter van Polonius — Margo
HORATIO, vriend en vertrouweling van Hamlet — ~~Hugo~~ Laurens Speer
ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN, hovelingen, oude studievrienden van Hamlet — Het Volk
FORTINBRAS, prins van Noorwegen — Felix
VOLTEMAND, CORNELIUS, Deense raadslieden, afgezanten naar Noorwegen — Frans V. ~~Hans vd Berg~~ Bert.
MARCELLUS, BARNARDO, FRANCISCO, soldaten van de koninklijke garde — Wigb. Hans vd B.
OSRIC, een fatterige hoveling — Joost B
REYNALDO, een dienaar van Polonius — Felix
Toneelspelers — Titus (Koning) / Frans (Luciana) Felix Jan (koningin)
→ Een hofdienaar
Een priester — Hans vd B
Een grafdelver — Titus Frans
De metgezel van de grafdelver
Een kapitein uit het leger van Fortinbras — Hans vd B.
Engelse afgezanten — Bert ~~Frans~~ Wigb.
Diverse lieden, soldaten, matrozen, boodschappers en gevolg

Plaats

Elsinore: aan het hof en daaromtrent

KRUIJVER
- Wigbold ~~Bruijns~~
- Bert v Bunschoten

EERSTE BEDRIJF

Eerste toneel

Barnardo en Francisco, twee schildwachten, op

BARNARDO
Wie daar?

FRANCISCO
Dat vraag ik je. Geef acht, zeg me je naam.

BARNARDO
Lang leve de koning!

FRANCISCO
Barnardo?

BARNARDO
Ja.

FRANCISCO
Dat noem ik stipt op tijd verschijnen.

BARNARDO
Het sloeg twaalf uur. Je kunt naar bed, Francisco.

FRANCISCO
Dank dat je me kwam aflossen.
't Is bitter koud. Ik voel me moedeloos.

BARNARDO
Was je wacht rustig?

FRANCISCO
Geen muis verroerde zich.

BARNARDO
Slaap wel dan.
Kom je Horatio en Marcellus tegen,
Mijn mede-wachten, maan ze dan tot spoed.

FRANCISCO
Ik hoor ze, dacht ik.

Horatio en Marcellus op

Ho! Geef acht! Wie daar?

HORATIUS
Vrienden van dit land.

MARCELLUS
En dienaars van de Deen.

FRANCISCO
Een goedenacht dan.

MARCELLUS
O, het ga je goed, soldaat. Wie heeft je afgelost?

FRANCISCO
Barnardo nam mijn plaats in. Goedenacht dan.

Af

MARCELLUS
Hè daar, Barnardo!

BARNARDO
Wat - hè, is dat Horatio?

HORATIUS
Niet helemaal, maar toch. (geeft hand)

BARNARDO
Welkom, Horatio. Welkom, beste Marcellus.

HORATIUS
Vertel - verscheen dat ding vannacht soms weer?

BARNARDO
Ik heb niets gezien.

MARCELLUS
Horatio zegt: het is onze verbeelding,
En wenst niet in het schrikbeeld te geloven
Dat wij met eigen ogen tweemaal zagen.
~~Dus drong ik er op aan: kom, maak vannacht~~
De wacht van de minuten met ons mee,
Om ons, als die verschijning zich weer voordoet,
~~Gelijk te geven en het toe te spreken.~~

HORATIUS
Tss, tss, verschijnen zal er niets.

BARNARDO
Ga zitten -
Nog één keer zullen wij je oor bestormen
~~Dat zoveel wafften opwerpt tegen het~~
~~Verslag van wat we, twee keer, zagen.~~

HORATIUS
Goed -
We gaan al zitten. Zeg maar op, Barnardo.

BARNARDO
Die laatste nacht,

Toen gindse ster, ten westen van de pool,
Al wentelend dat hemeldeel verlichtte
Waarin ze nu opgloeit - Marcellus, ik -
De klok sloeg één -

De geest op

MARCELLUS
Stil. Hou je mond. Kijk - kijk, daar komt het weer.

BARNARDO
In de gedaante van de dode koning.

MARCELLUS
Jij was op school, Horatio. Spreek het toe.

BARNARDO
Lijkt het de koning niet? Horatio, kijk.

HORATIUS
Exact. Angst en verwondering doorwoelen me.

BARNARDO
't Wil worden toegesproken.

MARCELLUS
Horatio, vraag iets.

HORATIUS
Wat ben je, dat je dit laat uur misbruikt,
En daarbij ook die trotse krijgsgedaante
Waarin de vorst van een dood Denemarken
Ooit rondschreed? Bij de hemel, spreek, zeg ik!

MARCELLUS
Het is beledigd.

BARNARDO

Kijk, het stapt weer weg.

HORATIUS

Blijf hier. Spreek, spreek. Ik zeg je, spreek.

De geest af

MARCELLUS

Weg is het. 't Geeft geen antwoord.

BARNARDO

Horatio, en? Je siddert en ziet bleek.
Zou dit niet tòch iets meer zijn dan verbeelding?
Wat zeg je ervan?

HORATIUS

Ik had dit - God getuige het - nooit geloofd
Als niet mijn eigen oog het had bewezen,
Tastbaar en door en door.

MARCELLUS

En nèt de koning, niet?

HORATIUS

Zoals jij op jezelf lijkt.
Exact dat harnas was het dat hij aanhad
Toen hij 't eerzuchtig Noorwegen bevocht.
Exact zo toornde hij bij het felle treffen
Dat, uit hun slee, de Polen op het ijs smeet.
Heel vreemd.

MARCELLUS

Al tweemaal, op dit eendere doodse uur,
Schreed hij zo martiaal langs onze wacht.

Vert.

HORATIUS

Wat dit precies beduidt, ik weet het niet.
Toch denk ik - binnen wat ik kan bevatten -
Dat onze staat iets alarmerends wacht.

MARCELLUS

Bedaar, ga zitten. Zeg mij - wie het weet -
Waarom dit straffe en onversaagde waken
Ons volk zo deerlijk van zijn slaap berooft,
Waarom dat gieten, 's daags, van die kanonnen,
Die aankoop buitenslands van oorlogstuig,
Die dwangarbeid op werven, waar het werk
De zondag koppelt aan de barre week.
Wat dreigt er, dat die zweterige haast
De nachten laat meezwoegen met de dag,
Wie kan mij dat vertellen?

HORATIO

Dat kan ik.
Hoewel - van horen zeggen. De oude koning,
Wiens beeltenis ons nog maar net verscheen,
Werd - naar bekend - door Fortinbras de Noor,
Door trotse eerzucht daartoe opgehitst,
Ten strijd gedaagd; waarop de dappere Hamlet
(Zo kende heel de wereld hem bij ons)
Die Fortinbras versloeg. Contractueel,
Geheel conform de wet en riddercode,
Verspeelde hij, mét zijn leven, al het land
Dat hij beheerde aan de overwinnaar;
Waartegenover een toereikend deel
Als pand was ingezet door onze koning
Dat toegevallen was aan Fortinbras
Als hij gewonnen had. Diezelfde afspraak,
Artikel zo-en-zoveel, wees het zijne
Nu Hamlet toe. Thans, mijne heren, heeft

De jonge Fortinbras, een heethoofd, onbekookt,
Uit allerhande obscure Noorse hoeken
Een stelletje bandieten opgescharreld
Om, voor wat voer, als voer te dienen voor
Een smakelijk karwei - om nota bene
(En onze staat is zich daar heel bewust van)
Ons met geweld en machtsvertoon voornoemde
Contreien, door zijn vader ooit verbeurd,
Weer af te pakken. Dat is, in mijn ogen,
Het hoofdmotief van onze voorzorg nu,
De reden ook van deze wacht, de bron
Van al die jacht en herrie in het land.

BARNARDO
Dat zal het zijn, ik twijfel er niet aan.
Dan klopt het dat die dreigende gestalte
Strijdklaar langs onze wacht trekt - als de koning
Die van die oorlog oorzaak was en is.

HORATIO
Een korrel stof die 't geestesoog verwart.
In Rome, toen het hoog en welig tierde,
Vlak voor de val van de almachtige Caesar,
Stroomden de graven leeg en in hun windsels
Trokken de doden jankend langs de straat;
Sterren met staarten van vuur en dauw van bloed,
Zonnevlekken alom; de waterster (maan)
Die van Neptunus' rijk de stand bepaalt
Was, of de ondergang nabij leek, schijnensmoe.
Van net zulke signalen van groot onheil,
Als lotverkondigers vooruitgezonden,
Proloog van donkere wolken die op til zijn,
Gaven nu aarde en hemel samen blijk
Voor onze regionen en ons volk.

De geest op

Maar stil - kijk. Daar - daar is het weer.
~~Ik kruis zijn pad - fataal of niet~~.

De geest strekt zijn armen uit

Sta stil, spookbeeld:
Wanneer je een stem hebt of geluid kunt maken,
Spreek tot mij.
Wanneer er soms een goede daad verlangd wordt
Die jou verlost en mij tot zegen strekt,
Spreek tot mij;
Of weet je iets van de toekomst van je land af
Waarvan de voorkennis ons wellicht baat,
Toe, spreek;
Of ~~als je in de schoot van moeder aarde~~
Oneerlijk goud wegstopte toen je leefde
- Wat jullie, zegt men, rond doet blijven spoken -
Spreek op, sta stil en spreek.

De haan kraait

~~Marcellus, hou het tegen~~.

MARCELLUS
Zal ik er met mijn speer naar steken?

HORATIO
Doe dat, wanneer het niet blijft staan.

BARNARDO
't Is hier.

HORATIO
't Is hier.

De geest af

MARCELLUS
't Is weg.
Het voelt zich in zijn waardigheid gegriefd
Door ons bravoure van niets - 't is als de lucht,
Onkwetsbaar, en onze ijdele agressie,
Hoe kwaad ze ook is bedoeld, bespot zichzelf.

BARNARDO
't Wou net iets zeggen toen de haan ging kraaien.

HORATIO
En op schrok het - als iets, met schuld beladen,
Wanneer een stem hem vrezend maant. Het heet
Dat die trompetter van de dag, de haan,
Met zijn schril-klinkende en fiere keel
De zonnegod wekt op wiens sein dan weer,
Hetzij in zee of vuur, in aarde of lucht,
De roekeloze dwaalgeest haastig heensnelt -
Waar hij maar hoort. Dat hierin waarheid schuilt
Is door wat zich hier voordeed wel bewezen.

MARCELLUS
De haan kraaide en meteen loste het op.
Telkens, zegt men, wanneer het tijdstip nadert
Dat we de komst van onze Heiland vieren
Zingt hij de ganse nacht, die ochtendvogel;
En dan, zo heet het, durft geen geest zich roeren.
Schoon zijn de nachten, geen planeet slaat toe,
Geen fee heeft macht, en toveren kan geen heks meer,
Zo heilig en gezegend is die tijd.

HORATIUS
Dat hoorde ik ook en deels geloof ik het.
Maar kijk, de ochtend, in roodbruine mantel,
Wandelt daar op de dauw der heuvelen oostwaarts.
We breken onze wacht op, en we delen,

Zo lijkt me raadzaam, wat we vannacht zagen
De jonge Hamlet mee; want, bij mijn leven,
Die geest, zo stom voor ons, zal hem toespreken.
Je bent het met me eens hem in te lichten -
Wat me onze plicht lijkt als we van hem houden?

MARCELLUS
Ja, alsjeblieft - ik heb wel zo'n idee
Waar wij hem kunnen vinden, hedenmorgen.

Allen af

en geenszins overkomen wij daarbij
uw waard? inzicht dat zich immers
ruimschoots schaarde achter deze zaak.

waarde inzicht

Tweede toneel

Trompetgeschal. Claudius, koning van Denemarken, Gertrude, de koningin, de staatsraad, met onder meer Voltemand, Cornelius, Polonius en zijn zoon Laertes, Hamlet (in het zwart gekleed) en anderen op

KONING
De dood van Hamlet, onze waarde broer,
Ligt weliswaar nog vers in het geheugen
En 't zou ons passen rouw in 't hart te dragen
En van ons rijk èèn wenend oog te maken:
Toch dwong gezond verstand van de natuur af
Dat wij hem met voldoende smart gedenken,
~~En toch onszelf niet uit het oog verliezen.~~ daarbij onszelf niet uit het oog verliezend.
Wij namen daarom onze vroegere zuster,
Thans onze koningin, de erfmonarche
Van dit in oorlogsstaat verkerend rijk,
Om zo te zeggen met vergalde vreugde,
Met èèn geloken en èèn hoopvol oog,
~~Met kerkhofsfeestgejuich en~~ bruiloftstreurzang,
~~Blijdschap en smart gelijkelijk afwegend,~~
Tot vrouw. En geenszins ging ik daarbij in Wij handelden daarbij ~~er daarbij gingen wij~~ geenszins niet in
Tegen uw waarde inzicht, dat zich ruimschoots
Geschaard heeft achter deze zaak. Dank, allen.
Uw aandacht voor de jonge Fortinbras nu.
Hetzij Ofwel omdat hij onze kracht zwak waande, waant
Of door de dood van wijlen onze broer
Ons rijk als chaos zag en warrelklomp, ziet
Waarbij zo'n droom van zelfverrijking opduikt,
Liet hij niet na ons te bestoken met laat
De eis het grondgebied terug te geven,
Ooit door zijn vader, strikt legaal, verspeeld
Aan onze meer dan dappere broer. Welnu.
Van onze kant - waarom wij hier bijeen zijn -
Handelen we alsvolgt: ziehier een brief

Aan de oom van Fortinbras, de Noorse koning -
Die nauwelijks, bedlegerig en zwak,
Iets van zijn neefs voornemen weet - verzoekend
Hem 't verder voortgaan te beletten, immers:
Alles aan toeloop, contingent, recruten
Valt onder zijn regime; en ons behaagt het
U, vriend Cornelius, en u, Voltemand,
Met deze groet naar de oude Noor te sturen,
Waarbij u niet gerechtigd bent persoonlijk
Te onderhandelen met de koning buiten
De hierin duidelijk omschreven grenzen.
Vaarwel, en dat uw trouw blijke uit uw haast.

CORNELIUS EN VOLTEMAND
Uit meer dan dat alleen blijke onze trouw.

KONING
Daar twijfelen we niet aan. Oprecht vaarwel.

Voltemand en Cornelius af

En nu, Laertes - hoe staat het met u?
U wilde ons iets verzoeken: wat, Laertes?
U vraagt de Deen niets redelijks waarbij
Uw stem teloorgaat. Wat, Laertes, wou je
Dat ik je, ongevraagd, niet toe zou staan?
Het hoofd is niet verwanter aan het hart,
De hand niet minder dienstbaar aan de mond
Dan Denemarkens troon je vader is.
Wat is je wens, Laertes?

LAERTES
Uw permissie,
Geduchte vorst, terug te mogen gaan
Naar Frankrijk. Graag kwam ik naar Denemarken
Om, zoals 't hoort, uw kroning bij te wonen;

K · verwant wellicht

Maar, na gedane plicht, moet ik bekennen,
Trekken mijn hart en zinnen weer naar Frankrijk,
~~Dienaars van uw welwillende genade.~~

KONING
Uw vader vond dat goed? Wat zegt Polonius?

POLONIUS
Hij heeft me, sire, een slepend ja ontwrongen
Door noest gesmeek, tot ik met tegenzin
Zijn wens definitief bezegelde.
~~Geef hem, vraag ik, permissie om te gaan~~.

KONING
Pluk dan je uur, Laertes, leef je leven,
Spendeer het vrij aan al wat je vermag.
Maar nu, neef Hamlet, en mijn zoon -

HAMLET
Verwant wellicht, maar licht niet wel verwant.

KONING
Nog steeds hangen die wolken boven u?

HAMLET
Geenszins, sire, ik vang juist te veel zon.

KONINGIN
Toe, lieve Hamlet, laat je nachtkleur varen
En kijk met vriendenblik naar Denemarken.
Zoek niet, met oogleden zo loom en zwaar,
Je nobele vader aldoor in het stof.
Je weet, het is elks lot: kort is de tijd
En met de dood begint de eeuwigheid.

HAMLET
Het is elks lot, mevrouw.

KONINGIN
Als dat zo is,
Waarom schijnt het dan jou dan zoiets bijzonders?

HAMLET
Schijnt, mevrouw? Nee, het is. Ik ken geen 'schijnt'.
't Is niet alleen mijn zwarte mantel, moeder,
Noch de gepaste inktzwarte rouwkledij,
Noch 't hol gekreun van opgekropte adem,
Nee, ook de stroom die aanzwelt in het oog niet,
Noch de neerslachtige gelaatsuitdrukking
Of welk vertoon, gebaar of vorm van smart ook
Die mij naar waarheid schetsen. Ja, diè schijnen -
Want dat soort zaken kunnen mensen spelen;
Wat ik hier voel gaat dieper dan toneel;
't Is niets dan franje, dat, een opgezette keel.

KONING
Er blijkt karakter uit en 't siert je, Hamlet,
Zo toegewijd te rouwen om je vader.
Jouw vader evenwel verloor een vader,
die vader
Bedenk dat, die verlorene de zijne -
Wie overleefde had steeds als zoon de plicht
Een ceremoniële tijd van rouw
In acht te nemen. Maar om te volharden
In obstinate treurnis is een daad van
Beledigende stugheid, smart, onmannelijk.
't Duidt op opstandigheid jegens de hemel,
Een hart zonder verweer, geest zonder vrede,
Een ongeschoold en kinderlijk verstand.
Waarvan we weten dat het elks lot is
En iets wat dagelijks om ons heen gebeurt -
Waarom ons dat, met nukkige tegenkanting,

Zo aangetrokken? Foei, het kwetst de hemel,
Het kwetst de doden, kwetst de loop der dingen,
Het vloekt met elke rede. Hun aller thema
Is dood van vaders, steeds werd er geroepen
Van 't eerste lijk tot hem die zojuist stierf:
'Dit moet zo zijn.' Werp af, ~~zo vraag ik je~~, ~~vragen wij~~ luidt onze vraag
Dat nutteloos gejammer, denk aan ons
Als aan een vader; laat de wereld weten
Dat jij de naaste troonopvolger bent
En met niet minder adeldom van liefde
Dan de allerbeste vader voor zijn zoon voelt
Bied ik me jou aan. Wat je plan betreft
Om weer in Wittenberg te gaan studeren,
Dat is geheel contrarie onze wens:
Breng je ertoe, zo vragen wij, te blijven
Hier in de troost en weelde van ons oog,
Ons eerste hoflid, neef, en onze zoon.

KONINGIN
Sluit voor je moeders vraag je oor niet, Hamlet.
Ik vraag je: blijf bij ons, ga niet naar Wittenberg.

HAMLET
Ik doe mijn best u te gehoorzamen, mevrouw.

KONING
Dat is nog eens een liefdevol, mooi antwoord.
Wees als onszelf in Denemarken. Kom, mevrouw.
Dat Hamlet zo spontaan en mild accoord gaat
Brengt monterheid in 't hart; uit dank daarvoor
Zal er vandaag geen toast zijn die ik uitbreng
Of het kanon verkondigt het de wolken,
En 's konings roes zal langs de hemel schallen
Als echo van het donderen van de aarde.
Kom mee.

Trompetgeschal. Allen, behalve Hamlet, af

Mon I

HAMLET

O dat dit te te mottig vlees kon smelten,
Vergaan en oplossen in louter dauw,
Of dat de Eeuwigdurende zijn gebod
Niet tegen zelfmoord had gericht. O God! God!
Hoe muf, versleten, doods en nutteloos
Komt al dit ondermaans gewroet mij voor!
Weg ermee, weg - het is een tuin, verwaarloosd,
Waarin het woekert; geil en goor gewas
Voert er de boventoon. Dat 't zover kwam!
Twee maanden dood pas - nee, niet eens, geen twee -
Een zo volmaakte koning, ah! naast deze,
Hyperion naast een satyr, voor mijn moeder
Zo teer dat hij de wind niet had vergund
Te ruw op haar gezicht te blazen. Hemel
En aarde, moet ik daaraan denken? Ach,
Zij hing aan hem alsof de eetlust toenam
Door wat haar voedsel gaf; toch - in een maand -
Alleen al de gedachte - Zwakheid, je naam is vrouw -
Eèn kleine maand, nog bijna nieuw die schoenen
Waarin ze achter het dierbare lijk aanliep,
Net Niobe, èèn traan - ja, zij -
Mijn God, een beest dat van geen rede weet
Zou langer treuren - met mijn oom getrouwd,
Mijn vaders broer - maar minder op hem lijkend
Dan ik op Hercules. Binnen een maand,
Nog voor het zout van al die valse tranen
Uit haar hoogrood gezwollen oog verdwenen was,
Trouwde ze - o vervloekte haast! ze vlòòg
Die incestueuze lakens bijna in!
Het is niet en het komt ook niet meer goed.
Maar breek, mijn hart, want zwijgen moet ik nu.

Horatio, Marcellus en Barnardo op

HORATIUS
Hoogheid, gegroet.

HAMLET
~~Heel prettig u gezond te zien.~~
Horatio, of ik ben mezelf niet meer.

HORATIUS
Jawel, hoogheid, als steeds uw arme dienaar.

HAMLET
Mijn goeie vriend, man, ruil daarvoor die titel.
Wat voerde je uit Wittenberg, Horatio? -
Marcellus.

MARCELLUS
Vereerde heer.

HAMLET
~~Erg prettig je te zien. - Tot Barnardo - Goeiemiddag, heer. -~~
Maar zeg, wat voerde je uit Wittenberg?

HORATIUS
Mijn zucht tot spijbelen, m'n waarde hoogheid.

HAMLET
Je vijand wil ik dat niet horen zeggen,
Noch mag je mijn oor het geweld aandoen
Dat je het zelf zo'n oordeel toevertrouwt
Tegen je. Ik weet, je bent geen wegloper.
Maar waarnaar ben je in Elsinore op zoek?
~~Je hebt na je verblijf geleerd te zuipen.~~

HORATIUS
Ik ben gekomen voor uw vaders uitvaart.

HAMLET

Drijf niet de spot met me, toe, studievriend.
Je kwam, bedoel je, voor mijn moeders bruiloft.

HORATIUS

Die kwam er inderdaad dicht achteraan.

HAMLET

Beleid, beleid, Horatio. De pasteien
Van de uitvaart konden koud op 't trouwmenu.
Liever mijn naaste vijand in de hemel
Ontmoet dan dat ik die dag zag, Horatio.
Mijn vader - 't is of ik mijn vader zie -

HORATIUS

Waar, hoogheid?

HAMLET

In mijn geest, Horatio.

HORATIUS

Ik maakte hem eens mee; een echte koning.

HAMLET

Hij was een mens - in niets, niets uitgezonderd:
Zoals hij was zal nooit een tweede zijn.

HORATIUS

Hoogheid, ik zag hem, dacht ik, gisterennacht.

HAMLET

Zag? Wie?

HORATIUS

De koning, heer, uw vader.

HAMLET
De koning, mijn vader?

HORATIUS
Temper nog even uw verwondering.
Leen mij uw oor en hoor naar het verslag,
Waarbij de heren hier mogen getuigen,
Van dit mirakel.

HAMLET
Zeg in godsnaam op!

HORATIUS
Twee nachten achtereen verscheen dit tweetal,
Marcellus en Barnardo, op hun wacht
Om twaalf uur 's nachts in desolate stilte
Het volgende: een gestalte, net uw vader,
Van top tot teen exact als hem geharnast,
Duikt voor ze op, en schrijdt met trotse tred
Statig en traag aan ze voorbij; tot driemaal
Trok hij langs hun van angst verlamde ogen
Op nog geen stok afstand – terwijl zij, week
Als gelatine bijna van de schrik,
Verstomd staan en hem niet toespreken. Dit
Vertrouwden ze me in diepbevreesd geheim toe:
De derde nacht deelde ik met ze de wacht
En ieder woord van hun verhaal, wat tijd,
Verschijningsvorm betreft, klopte precies:
Daar komt het ding. Uw vader kende ik;
Mijn handen zijn niet identieker.

HAMLET
En waar was dat?

MARCELLUS
Hoogheid, op het plateau van onze wachtpost.

HAMLET
Je richtte niet het woord tot hem?

HORATIUS
Jawel,
Maar antwoord kwam er niet. Toch, èèn keer, leek het
Of het zijn hoofd optilde en overging
Tot een beweging - net of het wou spreken.
Op dat moment kraait luid de ochtendhaan
En schielijk, bij die klank, verschrompelde het
Om te verdwijnen uit ons blikveld.

HAMLET
't Is heel vreemd.

HORATIUS
Zowaar ik ademhaal, hoogheid, 't is waar;
En onze plicht gebood ons, dachten wij,
U dit te melden.

HAMLET
Natuurlijk, heren; wat verwart me dit.
Je hebt de wacht vanavond?

ALLE DRIE
Zeker, hoogheid.

HAMLET
In harnas, zei je?

ALLE DRIE
In harnas, hoogheid.

HAMLET
Van top tot teen?

ALLE DRIE

Hoogheid, van hoofd tot voeten.

HAMLET

Niet zijn gezicht gezien dus?

HORATIUS

O ja, heer, zijn vizier stond open.

HAMLET

Hoe keek hij, streng?

HORATIUS

Met eerder treurige dan boze blik.

HAMLET

Bleek - of blozend?

HORATIUS

Nee, erg bleek.

HAMLET

En keek je rechtstreeks aan?

HORATIUS

Aan èèn stuk door.

HAMLET

Ik wou dat ik er bij geweest was.

HORATIUS

Het had u met stomheid geslagen.

HAMLET

Waarschijnlijk, waarschijnlijk. Bleef het lang?

HORATIUS
Je kon op je gemak tot honderd tellen.

MARCELLUS EN BARNARDO
Langer, langer.

HORATIUS
Niet toen ik het zag.

HAMLET
Zijn baard was grijs, niet?

HORATIUS
Zoals ik die gezien heb bij zijn leven.
Doorzilverd zwart.

HAMLET
Ik hou de wacht vanavond.
Misschien spookt het weer rond.

HORATIUS
Gegarandeerd.

HAMLET
Verschijnt het in het lichaam van mijn vader:
Ik spreek het toe, al gaapt de hel ook wijd
Om mij het zwijgen op te leggen. Toe -
Tot nog toe sprak je er met niemand over,
Blijf het bewaren in je ring van stilte;
En wat er ook gebeuren mag vannacht,
Geef het betekenis, maar geen geluid.
Doe het uit liefde, ik beloon het. Nu, vaarwel.
Zo tussen elf en twaalf op het plateau
Zoek ik je op.

ALLE DRIE

Plicht is ons alles, hoogheid.

HAMLET

Uit liefde, en wederzijds. Vaarwel.

Horatio, Marcellus en Barnardo af

vooruitziend hart

Mijn vaders geest - in harnas. Er is iets mis.
Ik ruik iets van vuil spel. Was het maar nacht.
Tot zolang stil, mijn hart. Geen vuiligheid,
Al rust ze aardediep, of ze komt boven.

Af

Derde toneel

Laertes en Ophelia, zijn zuster, op

LAERTES
Mijn reisbagage is aan boord. Vaarwel.
En zuster, blaast de wind uit goeie hoek
En is transport beschikbaar, slaap dan niet
Maar laat wat horen van je.

OPHELIA
Twijfel je daaraan?

LAERTES
Wat Hamlet aangaat en zijn loos geflirt,
Beschouw het als frivool en pril vermaak,
Als een viooltje in 't krieken van de lente,
Popelend, niet blijvend, zoet, van korte duur,
Als geur en tijdverdrijf van een minuut,
Niet meer.

OPHELIA
Niet meer dan dat?

LAERTES
Vat 't niet op als meer.
Want wassende natuur groeit niet alleen
In spier en romp, maar wordt die tempel groot
Dan groeit de binnendienst van geest en ziel
Net zo hard mee. Hij kan je nu beminnen,
En nu misschien besmeuren blaam noch valsheid
De deugd van zijn intenties; maar vergeet niet
Hoe onpersoonlijk die voor vorsten groten zijn.
Hij zelf wordt door zijn afkomst weer geleefd:
Hij kan niet, als wie onaanzienlijk is,
Zijn eigen baan uithakken - van zijn keuze

Hangt lot en welzijn van een hele staat af;
En daarom moet zijn keus binnen de grenzen
Van de consensus blijven van het lichaam
Waarvan hij hoofd is. Zegt hij [dus] ik min je,
Wees dan zo wijs het zover te geloven
Als hij, gezien zijn rol en zijn positie,
In staat is waar te maken; en dat is
Niet verder dan de Deense opinie toestaat.
Bedenk ook wat je eer te lijden heeft
Als je te grif gehoor geeft aan zijn lokstem,
Je hart verliest, je kuise schatkist opent
Voor zijn emotionele bandeloosheid.
Kijk uit, Ophelia, kijk uit, dierbare zuster,
Blijf in de achterhoede van je liefde;
Buiten de vuurlijn van riskante drift.
't Karigste kind is al spilziek genoeg
Als ze haar schoonheid blootgeeft aan de maan.
De deugd ontsnapt zelfs niet aan lastertongen.
De worm vreet aan de lentekinderen
- Te vaak - voor nog hun knoppen opengaan,
En in de glans en ochtenddauw der jeugd
Ligt het verwoestende verderf juist op de loer.
Pas op dus: in behoedzaamheid ligt redding.
Jeugd neigt tot rebellie, zelfs zonder prikkel.

OPHELIA
Ik zal de strekking van die goede les
Als wachter koesteren voor mijn hart. Maar doe,
Broerlief, niet als die goddeloze herders,
Door mij het steile hemelpad te wijzen,
Terwijl men zelf, blasé, als vette geilaard
Het leliepad van vleselijk vermaak gaat,
De eigen raad ten spijt.

LAERTES

Wees daar niet bang voor.

Ik draal te lang.

Polonius op

Daar komt mijn vader aan.
Dubbele zegen is een dubbel heil:
Het toeval biedt een tweede afscheidskans.

POLONIUS

Nog hier, Laertes? Foei, aan boord, aan boord.
De wind zit op de schouder van je zeil,
Je wordt verwacht. Hier, neem mijn zegen mee.
En zorg ervoor dat je je een aantal regels
Vooral inprent. Slik je gedachten in,
En voer niet uit wat nog maar half doordacht is.
Wees hartelijk, maar nooit familiair;
De vrienden die je hebt - terecht, naar bleek -:
Enter ze in je ziel aan stalen haken,
Maar zorg dat je je handpalm niet vereelt
Door die elke fladderaar en nul te reiken.
Begin nooit een gevecht, maar zit je erin,
Laat dan je vijand weten dat je doorzet.
Leen iedereen je oor, maar schaars je stem;
Wik ieders mening: schort je oordeel op.
Je kleren, laat ze kosten naar je draagkracht,
Maar niet te overdadig; rijk, niet mal;
Je kent de mens vaak aan zijn uitdossing,
En juist in Frankrijk, in de beste kringen,
Zijn ze daar uitermate punctueel in.
Leen nrets en accepteer ook geen crediet,
Want lenen is verlies van geld én vriend,
En van crediet stompt je beleidsmes af.
Dit boven alles: blijf trouw aan jezelf,
Dan volgt daaruit, als uit de dag de nacht,

Vanzelf dat je oprecht door het leven gaat.
Vaarwel,
En laat dit door mijn zegen in je rijpen.

LAERTES
Deemoedig neem ik afscheid van u, heer.

POLONIUS
De tijd roept; ga, je dienaars wachten.

LAERTES
Vaarwel, Ophelia, en denk aan wat ik zei.

OPHELIA
Het zit in mijn geheugen opgesloten
En jij alleen hebt er de sleutel van.

LAERTES
Vaarwel.

Af

POLONIUS
Wat was dat, Ophelia, wat hij je zei?

OPHELIA
Met uw permissie, iets over prins Hamlet.

POLONIUS
Hemel, dat is waar ook.
Ik hoor dat hij de laatste tijd nogal
Persoonlijk met je omgaat, en dat jij
Hem uiterst genereus en grif gehoor geeft.
Als dat zo is - men gaf mij 't te verstaan
En wel als waarschuwing - moet ik je zeggen
Dat jij je er geen helder beeld van vormt

Van wat mijn dochter en jouw eer betaamt.
Wat is er tussen jullie? Zeg de waarheid.

OPHELIA
Wat veel aan bod kwam, heer, de laatste tijd,
Was dat hij mij zijn liefde aanbood.

POLONIUS
Zijn liefde? Poeh, je praat, kind, als een groentje
Dat voor zoiets gevaarlijks nog geen oog heeft.
Je neemt dat bod, zoals je 't noemt, serieus?

OPHELIA
Ik weet niet wat ik ervan denken moet.

POLONIUS
Dat zeg ik je hierbij. Onthoud, je bent een kleuter
Dat je een bod als dat voor baar geld aanziet,
Zo hol klinkt het. Bied hoger voor jezelf
Of - om het arme woord niet dood te zwepen
Door het zo op te jagen - ik vang bot.

OPHELIA
Hij confronteerde me, heer, met zijn liefde
Op eervolle manier.

POLONIUS
Ja, wat manieren heet. Loop heen, loop heen.

OPHELIA
En heeft zijn woorden, heer, kracht bijgezet
Met bijna alle eden van de hemel.

POLONIUS
Ja, aas voor gansjes. Ik weet, als het bloed kookt,
Hoe gul de ziel de tong aan eden helpt.

Zo'n steekvlam, dochter, met meer licht dan hitte,
Maar uitdovend wat allebei betreft
Nog voor men zijn belofte heeft afgeraffeld
Moet je niet voor het vuur aanzien. Voortaan
Bind je je kuise aanwezigheid wat in;
Houd je marktwaarde hoog en laat je niet
Zo commanderen. Wat prins Hamlet aangaat,
Geloof hem net zo ernstig als hij jong is,
En dat hij aan een langer riem mag stappen
Dan jou vergund is. Kort gezegd, Ophelia,
Geloof zijn eden niet; 't zijn koppelaars
Niet van de kleur waarin ze paraderen
Maar bedelend om zondige concessies,
Zuchtend als vrome, inbrave souteneurs
Om je nog slimmer in te palmen. Basta.
Ik wil van nu af, kort en krachtig, niet
Dat je je tijd misbruikt door één moment
Te praten of te leuteren met prins Hamlet.
Onthoud het, zeg ik je. Kom mee.

OPHELIA
Ik zal gehoorzamen.

Beiden af

Vierde toneel

SNEL

Hamlet, Horatio en Marcellus op

HAMLET
De lucht bijt vinnig, 't is erg koud.

HORATIUS
Het is een ijzige, een scherpe lucht.

HAMLET
Hoe laat nu?

HORATIUS
Tegen twaalven, dacht ik.

MARCELLUS
Nee, 't sloeg al.

HORATIUS
Ja? Ik heb het niet gehoord.
Dan is de tijd niet ver meer
Waarin de geest gewoon is rond te spoken.

Trompetgeschal en twee kanonschoten weerklinken

Wat mag dat zijn, heer?

HAMLET
De Koning houdt zijn nachtelijke slemppartij,
Stoot aan en host in 't rond als dolleman:
Terwijl hij zich zijn rijnwijn in zijn keel giet
Brullen trompet en keteltrom de lucht in
Dat hij zich nummer één voelt.

HORATIUS

Is dat gebruikelijk hier?

HAMLET

Ja, ja - en of.
Maar volgens mij, al ben ik hier geboren
En hoort het bij me, is het een gebruik
Dat achtenswaardiger is wanneer je 't nalaat.
Dit lamme, lompe zuipen stelt ons volk
Van oost tot west in een bedenkelijk licht -
Men noemt ons dronkelappen en hangt ons
Het etikel van zwijn om; en terecht,
Want uit onze prestaties, hoe groots ook,
Slurpt het het merg van de erkenning weg.
Hoe vaak gebeurt het niet dat enig mens,
Door één onhebbelijke moedervlek
Die hij meekreeg en ook niet helpen kan
(Want je bepaalt niet zelf je geboorte),
Doordat één kant te zwaar is aangezet,
Grens en verweer van rede dikwijls brekend,
Of door een tic die al te zeer de vorm
Van een aanvaardbare omgang meebepaalt -
Dat zo iemand, zei ik, met maar één smet,
Als erfelijk stempel of vanuit de sterren,
Al zijn diens deugden verder hemels rein
En eindelozer dan van wie dan ook,
Door iedereen alleen wordt aangekeken
Op die speciale fout. Een greintje kwaad
Brengt vaak een hele essentie aan nobelheid
In discrediet.

De geest op

HORATIUS

Kijk, heer, daar is het.

HAMLET
Engelen, brengers van genade, sta ons bij!
Ben je een goede geest, een kwade demon,
Breng je een hemelbries of helse storm,
Is je bedoeling slecht of vriendelijk,
Je komt in zo'n dubieuze vorm - ik moet je
Wel aanspreken. Ik zal je Hamlet noemen,
Koning der Denen, vader. Antwoord me.
Bevredig mijn onwetendheid: zeg op
Waarom je botten, ritueel begraven,
Hun windsels afwierpen, waarom het graf
Waaraan we je in vrede toevertrouwden
Zijn zware en marmeren kaken heeft geopend
Om je weer uit te spugen. Wat beduidt het
Dat jij, een lijk, opnieuw geheel in staal,
Aldus de flakkerende maan weer opzoekt,
Tot onheil van de nacht, en de gemoedsrust
Van ons, narren der schepping, zo verwart
Met iets wat onze ziel niet kan bevatten?
Waarom dit alles? Wat verwacht je van ons?

De geest wenkt

HORATIUS
Het wenkt u met hem mee te gaan,
Alsof het iets heeft mee te delen
Voor u alleen.

MARCELLUS
Kijk hoe beminnelijk
Hij tracht u mee te lokken. Maar ga niet.

HORATIUS
Niet doen, niet doen.

HAMLET
Het wil niet spreken. Daarom ga ik mee.

HORATIUS
Nee, heer, ga niet.

HAMLET
Waar zou ik bang voor zijn?
Het leven is voor mij een bagatel
En wat mijn ziel betreft, wat kan 't die aandoen,
Ze is immers evengoed onsterfelijk?
Het wenkt me opnieuw. Ik ga er achteraan.

HORATIUS
Wat, als 't u meelokt naar het water, heer,
Of naar die ijselijke rotspunt ginds
Die zo vooroverhelt boven de zee
En daar een vreemde spookgedaante aanneemt
Die u uw heerschappij over uw zinnen
Verliezen laat en gek maakt? Denk toch na.
De plek alleen al drijft, uit pure gril,
Elk brein tot wilde wanhoopsfantasieën
Dat zoveel vadem diep de zee moet zien
En onder zich hoort brullen.

HAMLET
't Wenkt nog steeds.
Ga voor, ik volg je.

MARCELLUS
U zult niet meegaan, heer.

HAMLET
Je handen thuis.

HORATIUS
Gehoorzaam; ga niet mee.

HAMLET
Mijn noodlot schreeuwt
En maakt de dunste aderen van dit lichaam
Sterk als de pees van de Nemeïsche leeuw.
Het blijft me roepen. Laat me los, mijne heren.
Mijn God, ik maak een geest van iedereen
Die me wil tegenhouden. Weg, zeg ik.
Ga voor, ik volg je.

De geest en Hamlet af

HORATIUS
Zijn fantasie drijft hem tot wanhoopsdaden.

MARCELLUS
Hem achterna. Hier past gehoorzaamheid niet.

HORATIUS
We volgen hem. Hoe loopt dit alles af?

MARCELLUS
Er stinkt iets in de staat van Denemarken.

HORATIUS
De hemel zal het zeggen.

MARCELLUS
Nee, wij volgen.

Beiden af

Vijfde toneel

De geest en Hamlet op

HAMLET
Waar breng je me naar toe? Spreek op, ik ga niet verder.

DE GEEST
Hoor toe.

HAMLET
Jawel.

DE GEEST
Snel nadert al het uur
Dat ik naar martelende zwavelvlammen
Terug moet keren.

HAMLET
Arme geest, helaas.

DE GEEST
Geen medelijden: leen je oor aandachtig
Aan wat ik je ontvouw.

HAMLET
Spreek op, ik moet wel.

DE GEEST
En wreken ook als ik ben uitgesproken.

HAMLET
Wat?

DE GEEST
Ik ben je vaders geest,

Gedoemd een spanne tijds 's nachts rond te dwalen
En overdag te vasten en te branden
Tot de vergrijpen van mijn levensdagen
Verzoend zijn in het vuur. Was 't mij vergund
Te zeggen welk geheim mijn kerker herbergt,
Ik kwam met een verhaal waarvan elk woord
Je ziel zou roskammen, je bloed bevriezen,
Je jonge ogen uit hun baan, als sterren,
Doen wegspatten, je ordelijke lokken
Hoog opstuiven totdat ze, haar voor haar,
Optorenden als zwaargetergde stekels.
Maar die bazuin van eeuwigheid is niet
Voor 't oor van vlees en bloed. O luister, luister!
Beminde je je goede vader ooit -

HAMLET
O God!

DE GEEST
Wreek zijn gemene, onmenselijke moord.

HAMLET
Moord!

DE GEEST
Moord, zo gemeen als alle andere moorden,
Maar heel onwezenlijk deze, heel onmenselijk.

HAMLET
Zeg het me snel, dat ik op wieken, vlug
Als een gedachte of als liefdeszuchten,
Mag vliegen naar mijn wraak.

DE GEEST
Je popelt, zie ik.
En slomer zou je zijn dan 't vet gewas

~~Dat lusteloos langs Lethes oevers zwelt,~~
~~Als je je hierin niet verroerde~~. Hamlet, hoor.
Verteld werd dat mij, slapend in mijn tuin,
Een slang beet - heel het oor van Denemarken
Werd zo door een vervalst doodsprotocol
Deerlijk misleid - maar weet, mijn nobele jongen,
De slang die 't leven uit je vader stak
Draagt nu zijn kroon.

HAMLET
O mijn vooruitziend hart! Mijn oom!

DE GEEST
Ja, dat bloedschennig, overspelig beest,
Met heksenkunst, met ware judasgaven -
O kunst zo laag en gaven met de macht
Zo te verleiden! - paaide die hoereerder
Mijn schijnbaar o zo deugdzame koningin.
O Hamlet, wat een diepe val was dat -
Van mij weg, die haar liefhad met een inzet
Die hand in hand ging, steeds, met de belofte
Die ik haar bij ons trouwen deed, afdalend
Naar zo'n beroerling, innerlijk zo arm
Naast mij.
Maar zoals deugd zich nooit bepraten laat
Al maakt de lust haar ook als engel 't hof,
Zo krijgt de geilheid, naast iets hemels zelfs,
Tot walgens toe genoeg van 't godenbed
En aast op afval.
Maar stil, me dunkt dat ik de ochtenddauw ruik:
Ik houd het kort. Toen ik daar in mijn tuin sliep,
Zoals dat 's middags mijn gewoonte was,
Sloop op dat nietsvermoedend uur je oom nabij
Met een flacon vol hels extract van dolkruid
En druppelde dat leprabrengend sap
In allebei mijn oorschelpen. ~~Het staat~~

Op zo'n gespannen voet met mensenbloed
Dat het zich, snel als kwikzilver, verspreidt
Door elke weg en tunnel van het lichaam,
En met een plotseling geweld verstijft
En stolt, als zure klonters in de melk,
Het dunne, gave bloed. Zo ook bij mij,
Acuut eczeem stulpte zich schorsgewijs,
In walgelijke korsten, als melaatsheid
Over mijn gladde lichaam.
Zo werd ik, slapend, door een broederhand
Van leven, kroon en koningin beroofd,
In één keer; weggerukt op heterdaad,
Geen oliesel, geen biecht, geen sacrament,
Geen schuld vereffend, naar mijn oordeelsdag
Gestuurd met al mijn zonden op mijn hoofd.
O gruwelijk! O gruwelijk! Zo gruwelijk!
Wanneer je hart bezit, duld het dan niet,
Laat niet het koningsbed van Denemarken
Een koets voor lust en brute incest zijn.
Maar wat je hierin ook ook wilt ondernemen:
Besmeur je geest niet, broed niet één ding uit
Tegen je moeder. Laat haar over aan
De hemel en de doornen in haar boezem
Om haar te prikken en te steken. Snel nu.
Vaarwel.
De gloeiworm meldt de aantocht van de metten,
Al bleker wordt zijn machteloze vuur.
Adieu, adieu, adieu. En denk aan mij.

Af

HAMLET
O jullie hemelse scharen! O aarde! Wat verder nog?
Haal ik de hel erbij? O foei! Hou stand, mijn hart,
En jullie, spieren, word niet plotseling oud,
Maar houd mij stevig staande. Aan je denken?

Ach, arme geest, zolang 't geheugen huist
In deze broze kosmos. Aan je denken?
Ja, tabula rasa maak ik in mijn brein
Met al die triviale, zotte feiten,
Met al die boekcitaten, die impressies,
Die nasleep van mijn jeugd en mijn ervaring,
En enkel jouw gebod zal eenzaam prijken
Op elke bladzij van mijn hersenboek,
Zonder futiel gezelschap. Ja, mijn hemel!
O walgelijke vrouw!
O schurk, schurk, glimlachende hondse schurk!
Mijn tabula. Ik moet het hier noteren
Dat je glimlachen kan, glimlachen en een schurk zijn -
Dat gaat althans voor Denemarken op.
Zo, oom, dat staat er. En nu mijn devies.
Dat luidt: 'Adieu, adieu, en denk aan mij.'
Gezworen heb ik het.

<u>Horatius en Marcellus roepend op</u>

HORATIUS
Heer, heer.

MARCELLUS
Heer Hamlet.

HORATIUS
De hemel sta hem bij.

HAMLET
<u>terzijde</u>
Amen.

MARCELLUS
Hallo, ho, ho, heer.

HAMLET
Allo, o, o, makker. Kom, beestje, kom.

MARCELLUS
Hoe is 't, edele heer?

HORATIUS
Nieuws, heer?

HAMLET
O, schitterend!

HORATIUS
Wees zo goed, heer, vertel het.

HAMLET
Nee, je zult het verraden.

HORATIUS
Ik niet, heer, bij God.

MARCELLUS
Ik ook niet, heer.

HAMLET
Had iemand, zeg me, ooit kunnen geloven -
Je houdt het stil?

HORATIUS EN MARCELLUS
Ja, bij God.

HAMLET
Er is geen schurk zo groot in Denemarken -
Die geen enorme schoft is.

HORATIUS
Er hoeft geen geest voor uit het graf te komen
Om ons dat te vertellen, heer.

HAMLET
Ah, juist, dat zie je juist.
Dat maakt dan elke uitleg overbodig:
Laten we elkaar de hand schudden en gaan.
Koester je eigen wensen en belang weer -
Want elk heeft zo zijn wensen en belangen,
Nietwaar - en wat mijn arme ik betreft,
Ik wil wat bidden.

HORATIUS
Maar dat zijn wilde en dolle woorden, heer.

HAMLET
Het spijt me als ze je kwetsen, echt -
Geloof me, echt.

HORATIUS
Het heeft me niet gekwetst, heer.

HAMLET
Jawel, jawel, Horatio, bij Sint Patrick,
En erg gekwetst ook. Die verschijning, luister -
Het is een goede geest, dat zeg ik je.
Maar wil je weten wat ik met hem heb,
Houd je in uit alle macht. Nu, goede vrienden,
Willig als vriend, soldaat en klasgenoot
Eén arm verzoek in.

HORATIUS
Heer, wat is het? Graag.

HAMLET
Vertel geen mens ooit wat je zag vannacht.

HORATIUS EN MARCELLUS
Geen mens, heer.

HAMLET
Ja, maar zweer het.

HORATIUS
Heer, op mijn erewoord, ik zwijg.

MARCELLUS
Ik zwijg, heer, op mijn erewoord.

HAMLET
Op mijn zwaard.

MARCELLUS
We hebben al gezworen, heer.

HAMLET
Maar op mijn zwaard, maar op mijn zwaard.

DE GEEST
schreeuwt onder het toneel
Zweert.

HAMLET
Aha, makker, zeg jij dat? Ben jij dat, brave lobbes?
Kom op, je hoort die knaap toch in de kelder.
Toe, zweer.

HORATIUS
Zeg ons precies welke eed.

HAMLET
Nooit te vertellen wat je hebt gezien.
Zweer op mijn zwaard.

DE GEEST
Zweert.

Ze zweren

HAMLET
Hic et ubique? Dan van plaats veranderd.
Kom hierheen, mijne heren,
En leg opnieuw je handen op mijn zwaard.
Zweer op mijn zwaard
Nooit te vertellen wat je hebt gehoord.

DE GEEST
Zweer op zijn zwaard.

Ze zweren

HAMLET
Goed gezegd, ouwe mol. Werk je onder de grond zo snel?
Dat noem ik een tunnelbouwer. Vrienden, elders.

HORATIUS
O dag en nacht, wat raar en vreemd is dit.

HAMLET
Heet het dan welkom als een vreemdeling.
Er is meer tussen aarde en hemel, Horatio,
Dan waar je in je wereldbeeld van droomt.
Maar kom,
Nu hier, als net dat nooit, zo helpe God,
Hoe vreemd of gek ik me ook gedragen mag -
Zoals het me ook straks wellicht goed uitkomt

G: Zweer op zijn zwaard

Me zo bizar gemaskerd te vertonen -
Dat jullie, me zo ziend, nooit en te nimmer,
Met armen zus of zo gevouwen, of
Het hoofd zo schuddend, of iets mompelend
Als 'Ach, je weet', of in de trant van 'Mmm,'
Of 'Zullen we?' of 'Breek mijn mond niet open',
Of meer van die suggesties, laten blijken
Dat je iets weet van mij - toe, zweer hierop,
Zo helpe jullie Gods genade almachtig.

DE GEEST
Zweert.

Ze zweren

HAMLET
Rust, rust, verstoorde geest. Zo, mijne heren,
Wees van mijn liefde en dankbaarheid verzekerd;
En wat een man die arm als Hamlet is
Kan doen als blijk van zijn verknochtheid blijft,
Zo God het wil, niet uit. Kom, samen gaan we.
En steeds je vingers op je lippen, toe.
De tijd heeft zich verstuikt. Vervloekte kwelling,
Dat ik moet leven om hem recht te zetten.
Nee, samen gaan we, kom.

Allen af

TWEEDE BEDRIJF

Eerste toneel

De oude Polonius met zijn bediende Reynaldo op

POLONIUS
Geef hem dit geld, Reynaldo, en deze brieven.

REYNALDO
Jawel, heer.

POLONIUS
't Zou nogal slim zijn van je, brave Reynaldo,
Om vóór je hem bezoekt eens hier en daar
Naar zijn gedrag te informeren.

REYNALDO
Dat was ik al van plan, heer.

POLONIUS
Hè, goed gezegd. Heel goed gezegd. Let op, vriend:
Eerst vraag je wat er in Parijs zoal
Aan Denen is - hoe, wie, waarvan en waar,
~~Met wie ze omgaan, hun onkosten, en zodra~~
Je merkt, door je omsingelend verhoor,
Dat ze mijn zoon goed kennen leer je meer
Dan je door rechtstreeks vragen had bereikt.
Doe net of je uit de verte iets van hem weet,
Iets als: 'Ik ken zijn vader, en zijn vrienden,
En vaag ook hem' - heb je dat door, Reynaldo?

REYNALDO
Ja, heel goed, heer.

POLONIUS
'En vaag ook hem, maar,' zeg je dan, 'niet goed;
Maar als hij 't is, dan gaat hij wel tekeer,

Verslaafd aan dat-en-dat' - en daarbij wrijf je hem
Iets zelfverzonnens aan - niet zoiets ergs
Dat het onterend wordt, vanzelf - let wel -
Maar, vriend, alleen dat soort van uitglijers
Die doorgaans, wild en dartel, eigen zijn
Aan jeugd en vrijheid.

REYNALDO
Als gokken, heer?

POLONIUS
Jawel, als drinken, ruziezoeken, vloeken,
De degen en de vrouwtjes,
Tot zover kun je gaan.

REYNALDO
Maar dat is toch onterend voor hem, heer.

POLONIUS
Nee, nee - als je je aanklacht maar goed kruidt.
Wrijf hem vooral niet iets schandaligs aan,
~~Dat hij, zeg maar, een aartshoereerder is~~ -
Dat is niet mijn bedoeling; suggereer
Zijn fouten zo behendig dat ze lijken
Op wat bij een vrij leven hoort, op 't flitsen
En vlammen van een overvol gemoed,
Op woestheid van het ongetemde hart,
~~Waar ieder mee behept kan zijn.~~

ophelia op

REYNALDO
Maar waarde heer -

POLONIUS
Waarom je dit zou doen?

REYNALDO
Ja, heer, dat wou ik weten.

POLONIUS
Wel, vriend, vanwege het effect
En 't lijkt me als slimmigheidje heel geoorloofd.
Door mijn zoon zulke smetjes aan te wrijven,
Alsof het gaat om spaanders waar gehakt wordt,
Hoor goed,
Zal je gesprekspartner, hem die je uithoort,
Jou vast, als hij de knaap die jij beschuldigt
Ooit op voornoemde zonden heeft betrapt,
Van harte bijvallen en wel alsvolgt:
'Mijn waarde', of zo, of 'vriend', of 'hooggeëerde',
Al naar gelang de aanspreekvorm of woordkeus
Van man en land.

REYNALDO
Ja, ja, begrepen, heer.

POLONIUS
En dan, vriend, doet hij dit - dat doet hij - wat wou ik ook weer zeggen? Bij de heilige mis, ik stond op het punt iets te zeggen. Waar was ik gebleven?

REYNALDO
Bij 'Van harte en wel alsvolgt'.

POLONIUS
Bij 'Van harte en wel alsvolgt' - ei, ei, jawel.
Hij valt dan bij: 'Ik ken de hooggeëerde,
Ik zag hem gisteren nog', of 'pas geleden',
Of toen-en-toen, met die-of-die, 'en, wat u zegt,
Daar gokte hij', 'hij lag daar straalbezopen',
'Daar was een tennisruzie', of, wie weet:
'Ik zag hem zo'n vermaakhuis binnengaan' -

Wat zeggen wil: bordeel, en ga zo door.
Zie je wel,
Jouw leugenaas verschalkt die karper waarheid;
Zo komen wij die wijs zijn en verziend
Met zijeffect en slinkse flankaanval
Langs kronkelbanen op de rechte weg.
En zo ook, aan de hand nu van mijn lessen,
Kom jij achter mijn zoon. Kon je me volgen?

REYNALDO
Heel goed, heer.

POLONIUS
Bouw op God dan, en vaarwel.

REYNALDO
Uwedele.

POLONIUS
Je hoeft niet mee te doen aan zijn praktijken.

REYNALDO
Nee, heer, natuurlijk niet.

POLONIUS
Laat hem uitrazen.

REYNALDO
Ja, heer.

Af
Ophelia op

POLONIUS
Vaarwel. Wat heb je, Ophelia, wat is er?

OPHELIA
O heer, o heer, ik ben toch zo geschrokken.

POLONIUS
Waarvan in godsnaam?

OPHELIA
Ik zat met naaiwerk op mijn kamer, heer,
Toen Hamlet, met zijn wambuis losgeknoopt,
Het hoofd ontbloot, zijn kousen smerig en
Als warrige boeien om zijn enkels hangend,
Bleek als zijn hemd, met klapperende knieën,
En met een blik waar zoiets droefs in lag
Alsof hij uit de hel was losgelaten
Om gruwelen te berichten, mij verscheen.

POLONIUS
Gek van verliefdheid?

OPHELIA
Heer, dat weet ik niet,
Al vrees ik inderdaad van wel.

POLONIUS
Wat zei hij?

OPHELIA
Hij pakt mijn pols beet, houdt me stevig vast
En treedt een armlengte terug. Daarna,
Zijn andere hand zo voor zijn hoofd, begint
Hij zó intens naar mijn gezicht te turen
Of hij het schetsen wil. Lang bleef hij zo.
Tenslotte schudde hij zachtjes aan mijn arm
En, met zijn hoofd zo driemaal heen- en weergaand,
Slaakte hij een zo bedroefde en diepe zucht
Alsof zijn romp ervan in stukken vloog

En zijn bestaan uitblies. Hij liet me los
En, met zijn hoofd naar achteren gekeerd,
Leek hij zijn weg te vinden zonder ogen,
Want hij bereikt de deur zonder hun hulp
En richt hun licht tot op het laatst op mij.

POLONIUS
Kom, met me mee. Ik zoek de Koning op.
Dit is de liefdesrazernij ten top
Die met de hevigheid die in haar is
Zichzelf ombrengt en wanhoopsdaden oproept
Zoals geen tweede hartstocht hier op aarde
Die onze ziel aantast. Het spijt me -
Zeg, heb je hem kortelings soms cru bejegend?

OPHELIA
Neé, heer, ik wees alleen, zoals u me opdroeg,
Zijn brieven af en heb hem elke toegang
Geweigerd.

POLONIUS
Dan heeft dat hem gek gemaakt.
Het spijt me dat ik hem niet nauwgezetter
Taxeerde. Ik was bang dat hij wat speelde
Om jou te ruïneren. Domme argwaan!
Mijn God, wij zijn geneigd, op onze leeftijd,
Ons slimmer dan de feiten voor te doen,
Zoals het jonger slag juist weer te weinig
Aan oordeelszin bezit. Kom, naar de Koning.
Dit moet hij weten, want, blijft het geheim,
Het baart meer pijn dan 's liefdes tijding haat.

Beiden af

Tweede toneel

Trompetgeschal. Koning en koningin, Rosencrantz en Guildenstern, met gevolg, op

KONING
Welkom, mijn Rosencrantz en Guildenstern.
Behalve dat we u graag weer wilden zien
~~Is het omdat we u nodig hebben dat wij~~ Is het om u een dienst te vragen dat wij
U zo gezwind ontboden. U vernam vast
Van Hamlets transformatie - 'k noem het zo,
Want noch van buiten noch van binnen lijkt hij
Op wie hij was. Wat het zou kunnen zijn,
Behalve dan zijn vaders dood, waardoor hij
Zozeer het spoor van zijn bewustzijn bijster is,
Kan ik niet peilen. Ik verzoek u beiden,
Van kindsbeen af al met hem opgegroeid
~~En zo nauw dus verwant in aard en jaren~~,
Zo goed te zijn hier aan ons hof te toeven
- Een tijdlang - om hem op te vrolijken
Door uw gezelschap en intussen uit te vorsen,
Waar zich de kans voordoet, of iets hem kwelt,
Ons onbekend, wat wij kunnen verhelpen
Wanneer het is geopenbaard.

KONINGIN
Hoe vaak niet, heren, sprak hij over u.
Er zijn ter wereld, weet ik, geen twee mensen
Aan wie hij meer hangt. Als het u behaagt
U zo genadig en voorkomend te betonen
Door ons een weinig van uw tijd te gunnen
~~Om tot vervulling van onze hoop te dienen~~,
Zal uw verblijf de dank opleveren
Als van een koning die niet licht vergeet.

ROSENCRANTZ
Uwe Majesteiten zouden,
rachtens uw beider almacht over ons,
Uw hoogvereerde wensen kunnen kleden
In een bevel in plaats van een verzoek.

GUILDENSTERN
Maar wij staan geheel en al,
Met beider volgzaamheid, tot uw beschikking
Om aan uw voeten gespannen af te wachten
Wat u beveelt.

KONING
Dank, Rosencrantz en dierbare Guildenstern.

KONINGIN
Dank, Guildenstern en dierbare Rosencrantz.
Dan vraag ik u: zoek nu zo snel u kunt
Mijn zoon op die te zeer veranderd is.
Breng deze heren - een van u - bij Hamlet.

GUILDENSTERN
Dat door ons toedoen, God, en ons gezelschap
Hij baat mag vinden en vermaak.

KONINGIN
Ja, amen.

Rosencrantz en Guildenstern met iemand uit het gevolg af
Polonius op

POLONIUS
Heer, de gezanten zijn terug uit Noorwegen -
Met blij gezicht.

KONING

Jij was altijd de vader van goed nieuws.

POLONIUS

O ja, heer? Ik verzeker u, mijn vorst,
Voor mij geldt voor mijn plicht als voor mijn ziel:
Loyaal aan God en mijn goedgunstige Koning;
En ik geloof - of anders volgt dit brein
Het spoor van staatmanschap niet meer zo zeker
Als vroeger - dat ik nu de ware oorzaak
Van Hamlets waanzin heb ontdekt.

KONING

O toe, zeg op: niets liever wil ik horen.

POLONIUS

Leen de gezanten eerst uw oor. Mijn nieuws
Zal het dessert zijn van die rijke maaltijd.

KONING

Ga jij aan ze vooraf - en breng ze binnen.

Polonius af

Hij zegt me, lieve Gertrude, dat hij
De bron en grond kent van je zoons gestoordheid.

KONINGIN

Ik vrees dat het alleen gaat om die ene:
Zijn vaders dood en ons te schielijk trouwen.

KONING

Goed, we zullen hem uithoren.

Polonius op, met Voltemand en Cornelius

Welkom, mijn waarde vrienden.
En, Voltemand, wat zegt mijn broeder Noor?

VOLTEMAND
Hij zendt u insgelijks zijn beste wensen.
Meteen toen wij de zaak aansneden hield hij
Zijn neefs mobilisatie op: hij dacht
Dat 't om manoeuvres ging tegen de Pool;
Maar na inspectie bleken ze inderdaad
Gericht tegen uwe Hoogheid; diepbedroefd
Dat zo zijn ziekte, ouderdom en zwakheid
Werd beetgenomen, stelt hij Fortinbras
Een ultimatum, waaraan die gehoorzaamt:
Kortom, hij wordt berispt en moet, tenslotte,
Zijn oom, de Noor, beloven nimmermeer
Zijn wapens met uw Majesteit te meten:
Waarop de oude Noor hem, zielsverheugd,
Een jaartoelage van drieduizend kroon schenkt
En toestemming het zo geworven leger
Tegen de Pool, als eerder, in te zetten,
Met een verzoek aan u, hierin omschreven,

hij overhandigt een document

Zo goed te willen zijn die expeditie
Een vreedzaam vrijgeleide te verlenen
Door uw domein, in ruil voor de garanties
Die hierin staan.

KONING
Het komt ons redelijk voor;
We zullen het op ons gemak eens lezen,
Beantwoorden en overwegen. Dank,
Intussen, voor uw hoge taakopvatting.
Rust eerst wat uit, vanavond brassen we.
Wel thuis.

Voltemand en Cornelius af

POLONIUS

Die kwestie is geregeld.
Mijn vorst, mevrouw, om nader te bepalen
Wat majesteit moet zijn, wat plicht beduidt,
Wat dag dag maakt, nacht nacht, en tijd de tijd,
Zou neerkomen op nacht, dag, tijd verspillen.
Daarom - want kortheid is de essentie van begrip,
Omslachtigheid maar sier en aanhangsel -
Zal ik kort zijn. Uw waarde zoon is gek.
Gek noem ik het, want wat is ware gekte
Per definitie anders dan niets anders
Dan gek te zijn? Maar laat dat rusten.

KONINGIN

Meer inhoud, minder kunst.

POLONIUS

Mevrouw, ik pas geen kunsten toe, ik zweer het.
Dat hij gek is, 't is waar; 't is waar dat 't jammer is;
En jammer is 't, 't is waar. Een rare knoop -
Maar weg ermee, want kunst pas ik niet toe.
Hij is gewoon gek dus. Wat ons nog rest
Is: waarin ligt de grond van dit effect,
Of, liever nog, de grond van dit defect,
Want dit defect effect berust op grond.
Dat rest ons dus; en wat resteert is dus:
Considereer,
Ik heb een dochter - zolang ik haar heb -
Die in haar trouw en plichtsbetrachting,
Kijk,
Mij dit gegeven heeft. Nu: combineer
En concludeer.

Hij leest

Aan de hemelse, aan de godin van mijn ziel, de allerverzaligste Ophelia - Dat is een lelijke uitdrukking, een beroerde uitdrukking, 'verzaligste' is een beroerde uitdrukking. Maar nu komt het - aldus; voor haar weergaloos blanke boezem, aldus, &c.

KONINGIN
Van Hamlet heeft ze dat gekregen?

POLONIUS
Mevrouw, nog even - het volgt letterlijk.

Eer zijn de sterren niet van vuur,
Eer houdt de zon haar stralen in,
Eer duurt de eeuwigheid een uur
Dan dat ik je niet bemin.

O lieve Ophelia, ik ben slecht in die lettergrepen. Ik ken de kunst niet om mijn zuchten te tellen. Maar dat ik je meer dan wat ook bemin, o meer dan alles, geloof het. Adieu.

De jouwe voor altijd,
aanbeden vrouwe, zolang
hij over dit mechanisme
beschikt,

Hamlet.

Dit toonde mij mijn dochter, in haar trouw,
En, meer dan dat, ze bracht me al zijn avances,
Wanneer en hoe en waar ze ook voorvielen,
Ter ore.

KONING
Maar hoe nam ze zijn liefde op?

POLONIUS
Waarvoor ziet u mij aan?

KONING
Voor iemand die rechtschapen is en trouw.

POLONIUS
Dat maak ik dan graag waar. Want wat zou u,
Toen voor mijn oog die hete liefde opwiekte -
Allang had ik dat door, geloof me vrij,
Nog voor mijn dochter 't me vertelde - wat
Zou u of u mevrouw mijn majesteit hier
Van mij gedacht hebben als ik gespeeld had
Voor doorgeefluik of voor notitieboek,
Of van mijn hart een doofstomme gemaakt had,
Of met mijn blik die liefde had genegeerd -
Waarvoor zou u me aanzien? Nee, direct
Toog ik aan 't werk en sprak tot 't dametje:
'Prins Hamlet is geen prins uit jouw gesternte.
Vergeet het.' En daarop gaf ik haar orders:
Dat ze zich voor zijn omgang af moest sluiten,
Geen bode ontvangen, geen geschenk aanvaarden;
Welnu, ze omarmde mijn advies met vrucht,
En hij, verstoten - het verhaal kan kort zijn -
Verviel tot somberheid, daarna tot vasten,
Vandaar in slapeloosheid, toen tot matheid,
Toen duizelingen en, zo neerwaarts gaand,
De waanzin in waarin hij nu tekeergaat,
Zo tot ons aller smart.

KONING
Dat, denk je, is het?

KONINGIN
't Zou kunnen; heel goed mogelijk.

POLONIUS
Is het ooit wel gebeurd - graag wist ik dat -
Dat ik met stelligheid gezegd heb: "'t Is zo,"

En het was anders?

KONING

Nee, niet dat ik weet.

POLONIUS

op zijn hoofd en schouders wijzend

Scheid dit van dit wanneer dit anders is.
Heb ik genoeg aanknopingen, geen waarheid
Blijft lang verscholen voor me, al verschuilt ze
Zich in het middelpunt der aarde.

KONING

Wat doen we om er zeker van te zijn?

POLONIUS

U weet, soms loopt hij de godganse tijd
Hier in de voorzaal op en neer.

KONINGIN

Jawel, dat doet hij.

POLONIUS

Dan laat ik daar mijn dochter op hem los.
Wij, u en ik, slaan, achter een gobelin,
De ontmoeting gade. Als hij haar niet bemint,
En niet vanwege dat zijn zinnen kwijt is,
Laat me niet langer dienaar van de staat zijn,
Maar karreboer.

KONING

We zullen het proberen.

Hamlet, een boek lezend, op

KONINGIN
Daar komt hij, kijk, hoe droef - de stakker leest.

POLONIUS
Ga weg, u allebei, ik smeek het u, ga weg.
Meteen klamp ik hem aan. Weest u zo goed.

De koning en de koningin, met gevolg, af

Hoe gaat het, mijn beste prins Hamlet?

HAMLET
Goed, dat God je lone.

POLONIUS
Kent u mij, heer?

HAMLET
Wis en waarachtig. Je bent een visventer.

POLONIUS
Helemaal niet, heer.

HAMLET
Als je dan maar net zo eerlijk bent.

POLONIUS
Eerlijk, heer?

HAMLET
Ja, vriend. Want eerlijk zijn, zoals deze wereld draait, betekent dat je als één mens tegen tienduizend afsteekt.

POLONIUS
Dat is heel waar, heer.

HAMLET
Want als de zon maden kweekt in een dooie hond, een fraai kadaver om te kussen - Heb je een dochter?

POLONIUS
Zeker, heer.

HAMLET
Laat haar uit de zon wegblijven. Vruchtbaarheid is een zegen, maar mocht je dochter bevrucht raken - vriend, kijk uit.

POLONIUS
terzijde
Wat zeg je daarvan? Dat blijft maar doorhameren op mijn dochter. Toch herkende hij me eerst niet; zei hij dat ik een visventer was. Heel ver heen is-ie. Ja, ja - ik had het in mijn jeugd ook flink te pakken van de liefde, op 't randje, bijna net zo erg. Ik zal hem nog eens aanspreken. - Wat leest u daar, heer?

HAMLET
Woorden, woorden, woorden.

POLONIUS
Waarover, heer?

HAMLET
Over wie?

POLONIUS
Ik bedoel: waar het over gaat wat u leest, heer.

HAMLET
Pure laster, vriend. Want die boef van een satiricus hier beweert dat ouwe mannen grijze baarden hebben, dat hun gezichten gerimpeld zijn, hun ogen druipen van de stroperige

hars en het sap van de gummiboom, en dat ze machtig veel gebrek aan hersens hebben, gepaard aan de allerschrielste dijen - allemaal dingen, vriend, die ik met grote kracht en overtuiging onderschrijf, maar waarvan ik het onbehoorlijk vind ze zomaar op papier te zetten. Want je zult zelf immers, vriend, nog eens zo oud worden als ik - als je als een kreeft achteruit kon lopen.

POLONIUS
terzijde
Dit mag dan waanzin zijn, er zit systeem in. - Wilt u niet een wat beschutter omgeving opzoeken, heer?

HAMLET
Mijn graf in?

POLONIUS
Dat is inderdaad een erg beschutte omgeving. - Terzijde: - Wat zijn antwoorden soms pregnant zijn - met een gemak gaat dat de waanzin dikwijls af, waar pienterheid en gezond verstand met de keizersnede bevrijd moeten worden. Ik ga afscheid van hem nemen om dan meteen uit te vinden hoe ik een ontmoeting kan arrangeren tussen hem en mijn dochter. - Heer, laat mij afscheid van u nemen.

HAMLET
Er valt van mij, vriend, niets te nemen waarvan ik zo van ganser harte afstand doe - behalve mijn leven, behalve mijn leven, behalve mijn leven.

POLONIUS
Vaarwel, heer.

HAMLET
Die vervelende ouwe gekken.

Rosencrantz en Guildenstern op

POLONIUS
Als jullie op zoek zijn naar prins Hamlet: daar is-ie.

ROSENCRANTZ
Ik dank u, heer.

Polonius af

GUILDENSTERN
Vereerde prins.

ROSENCRANTZ
Mijn dierbare prins.

HAMLET
Mijn alleruitmuntendste vrienden. Hoe is het met je, Guildenstern? Ah, Rosencrantz. Brave jongens, hoe is het met jullie beiden?

ROSENCRANTZ
Als met alle doorsnee-stervelingen.

GUILDENSTERN
Gelukkig in die zin dat we niet overgelukkig zijn: op de muts van vrouwe Fortuna zijn we niet bepaald de pompon.

HAMLET
Ook niet de zolen van haar schoenen?

ROSENCRANTZ
Ook niet, heer.

HAMLET
Dan huizen jullie ergens om haar taille, of in het middelpunt

van haar gunsten?

GUILDENSTERN
Jawel, daar hangen we wat rond.

HAMLET
In Fortuna's geheime delen? Waarom ook niet, ze is een hoer. Nog nieuws?

ROSENCRANTZ
Niet in het minst, heer, of het moest zijn dat de wereld fatsoenlijk is geworden.

HAMLET
Dan is de jongste dag niet ver meer. Maar jullie nieuws klopt niet. Laat ik mijn vraag nauwkeuriger stellen. Wat, goeie vrienden, hebben jullie Fortuna aangedaan dat ze jullie hierheen, naar de gevangenis, stuurt?

GUILDENSTERN
Gevangenis, heer?

HAMLET
Denemarken is een gevangenis.

ROSENCRANTZ
Dan is de wereld er één.

HAMLET
Een behoorlijke, en ze kent veel kerkers, cellen en kampen, (waarvan Denemarken een van de ergste is.) Denemarken is één van de ergste.

ROSENCRANTZ
Daar denken wij niet zo over, heer.

HAMLET
Nu, dan is 't er geen voor jullie; want niets is goed of kwaad of ons denken heeft het ervan gemaakt. Voor mij is het een gevangenis.

ROSENCRANTZ
Nu, dan maken uw ambities er een van: 't is te bekrompen voor uw geest.

HAMLET
O God, ze konden me opsluiten in een notedop en ik zou mezelf heerser wanen over een onafzienbaar heelal - als ik geen kwade dromen had.

GUILDENSTERN
Dromen die niets dan ambitie zijn; want wat een eerzuchtig mens in wezen bezielt is louter de schaduw van een droom.

HAMLET
Een droom is zelf maar een schaduw.

ROSENCRANTZ
Zeker, en ik houd ambitie voor zo luchtig en ijl van aard dat ze enkel de schaduw van een schaduw is.

HAMLET
Dan hebben onze bedelaars substantie, en zijn onze wereldheersers en breedstappende helden de schaduwen van bedelaars. Zullen we maar naar het hof gaan? Want, op mijn erewoord, logisch denken lukt me niet.

ROSENCRANTZ EN GUILDENSTERN
Tot uw dienst.

HAMLET
Niets daarvan. Ik wens jullie niet in te delen bij de rest van

mijn gedienstigen; want, om het jullie als eerlijk mens te zeggen, ik word horribel bediend. Maar, in gangbare vriendentermen, waarom zijn jullie in Elsinore?

ROSENCRANTZ
Om u te bezoeken, heer, geen andere reden.

HAMLET
Bedelaar die ik ben, ik ben zelfs arm aan dank, maar ik dank jullie. En toch, dierbare vrienden, is het voor die halve stuiver nog teveel dank. Hebben ze jullie niet laten komen? Is het jullie eigen initiatief? Is het een vrijwillig bezoek? Kom, kom, spring eerlijk met me om. Kom, kom. Ja, vertel.

GUILDENSTERN
Wat kunnen we daarop zeggen, heer?

HAMLET
Alles - 't is toch niet terzake. Ze hebben jullie laten komen, en er schuilt iets van een bekentenis in jullie blik die jullie schaamte niet geraffineerd genoeg weet te maskeren. Ik weet dat de brave Koning en Koningin jullie lieten komen.

ROSENCRANTZ
Waarvoor, heer?

HAMLET
Dát wil ik graag van jullie horen. Maar ik bezweer jullie, bij de verplichtingen van onze kameraadschap, bij de harmonie van onze jeugd, bij de band van onze ononderbroken liefde en bij alles wat een beter formuleerder aan nog kostbaarders jullie kan vermanen, vertel me rechtstreeks en op de man af of ze jullie hebben laten komen of niet.

ROSENCRANTZ

terzijde tot Guildenstern

Wat zeg jij ervan?

HAMLET

Nee, dan heb ik jullie door. Houden jullie van me - voor de draad ermee.

GUILDENSTERN

Heer, men heeft ons laten komen.

HAMLET

Ik zal jullie zeggen waarom; op die manier ~~spaart mijn voorgevoel jullie een~~ onthulling uit, en laat de geheimhouding die ~~dat~~ jullie de Koning en de Koningin hebben beloofd geen veer. Sinds kort ben ik, en hoezo weet ik niet, al mijn vreugde in het leven kwijt, geen ~~lievelings~~bezigheid trekt mij meer; en, werkelijk, het is zo triest gesteld met mijn gemoed dat deze verheven bouw, de aarde, me een steriel voorgebergte lijkt, dit magistrale baldakijn, de lucht - kijk toch - dit machtig welvende firmament, dit majesteitelijke dak, ingelegd met gouden vuur, ach, het doet zich aan me voor als niets dan een stinkende en pestilente collectie dampen. Wat een kunstwerk is de mens, hoe nobel van verstand, hoe eindeloos rijk aan mogelijkheden, naar gestalte en beweging hoe karakteristiek en bewonderenswaardig, in zijn handelen hoe op een engel lijkend, in zijn intuïtie hoe op een god: de parel van de wereld, het pronkjuweel der dieren - en toch, voor mij, wat is die kwintessens van stof? Glansloos is elke man voor me - en elke vrouw, al schijnt jullie glimlach iets anders te willen zeggen.

ROSENCRANTZ

Heer, iets dergelijks kwam niet bij me op.

HAMLET

Waarom lachte je dan, toen ik elke man glansloos noemde?

ROSENCRANTZ

Omdat ik zo dacht, heer, als u ze glansloos vindt, wat voor schraal onthaal de toneelspelers van u zullen krijgen. We passeerden ze onderweg, en ze zijn hier naar toe om u hun diensten aan te bieden.

HAMLET

Hij die de koning speelt zal welkom zijn - zijne Majesteit zal ik respect betuigen, de dolende ridder zal zijn houten degen en schild gebruiken, de minnaar zal niet gratis zuchten, de mopperaar zal zijn rol ongehinderd uitspelen, de nar zal allen aan het lachen maken die longen als een kruitvat hebben, en de dame zal zeggen wat haar voor de mond komt - zolang ze de blanke verzen niet verkracht. Wat voor spelers zijn het?

ROSENCRANTZ

Dezelfde die u altijd al lieten stralen - van het stadstheater.

HAMLET

Hoe komt het dat ze rondtrekken? Hun vaste standplaats was in alle opzichten beter, wat reputatie en kassa betreft.

ROSENCRANTZ

Overheidsmaatregelen hebben, dacht ik, tot die nieuwe rage geleid.

HAMLET

Zijn ze nog net zo populair als toen ik in de stad was? Komt er nog steeds zoveel publiek?

ROSENCRANTZ

O nee, lang niet.

HAMLET
Hoezo? Zijn ze vastgeroest?

ROSENCRANTZ
Nee, hun enthousiasme is even groot als altijd; maar er is, heer, een nest jonge larven uitgebroed, kleine schreeuwlelijkerds, die elke discussie overstemmen en daar een fanatiek applaus mee oogsten. Die zijn nu in de mode, en ze vegen zo luidruchtig de vloer aan met de vaste gezelschappen - zoals ze die noemen - dat menigeen die een sabel draagt bang is geworden voor een ganzeveer, en er zich nauwelijks meer durft te vertonen.

HAMLET
Wat, kinderen nog? Wie steunt ze? Door wie worden ze onderhouden? Zullen ze hun vak alleen uitoefenen zolang ze kunnen zingen? Zullen ze later niet zeggen, als ze zelf tot een vast gezelschap zijn gaan behoren - wat allerwaarschijnlijkst is, als hun financiële toestand er niet beter op wordt - dat hun schrijvers ze onrecht aandoen door ze tekeer te laten gaan tegen hun eigen voorland?

ROSENCRANTZ
Ach, er was veel kabaal in beide kampen; en het volk vermaakt zich door ze tegen elkaar op te hitsen. Een tijdlang waren de enige kassastukken die waarin de dichter en de speler elkaar over die kwestie te lijf gingen.

HAMLET
Is 't mogelijk?

GUILDENSTERN
O, de spitsvondigheden vlogen in het rond.

HAMLET
Zijn de knapen aan de winnende hand?

ROSENCRANTZ
Ja, dat zijn ze, heer, Atlas met zijn globe ook.

HAMLET
Het is niet zo vreemd; want mijn oom is Koning van Denemarken, en zij die gezichten naar hem trokken toen mijn vader leefde geven nu twintig, veertig, vijftig, ja honderd dukaten per stuk voor een miniatuurportret van hem. Bloed, hier zit iets meer dan natuurlijks in, als de wetenschap dat uit kon vinden.

Trompetgeschal

GUILDENSTERN
Daar zijn de spelers.

HAMLET
Heren, ik heet jullie welkom op Elsinore. Uw hand, toe nu. De accessoires van de verwelkoming zijn formaliteiten en protocol. Laat ik me bij jullie aanpassen - zodat mijn vertoon jegens de spelers dat, zeg ik jullie, in elk geval naar buiten toe onberispelijk dient te zijn, niet op een minder hartelijke ontvangst zal lijken dan die van jullie. Jullie zijn welkom. Maar mijn oom-vader en tante-moeder hebben het mis.

GUILDENSTERN
Waarin, waarde prins?

HAMLET
Ik ben alleen maar noord-noord-westelijk gek. Als de wind uit het zuiden waait, zie ik wel verschil tussen een havik en een handzaag.

Polonius op

POLONIUS
Dat het u goed ga, heren.

HAMLET
Luister, Guildenstern, en jij ook - aan elk oor een toehoorder. Die grote hummel die jullie daar zien is nog niet aan zijn luiers ontgroeid.

ROSENCRANTZ
Wie weet ligt hij er voor de tweede keer in. Ze zeggen immers dat ouwe mannen opnieuw kinderen worden.

HAMLET
Ik voorspel je dat hij me de spelers komt aankondigen. Let op. - Daar heb je gelijk in, vriend, op maandagmorgen, ja ja, toen was het.

POLONIUS
Heer, ik heb u iets mee te delen.

HAMLET
Heer, ik heb u iets mee te delen. Toen Roscius toneelspeler was in Rome -

POLONIUS
De toneelspelers zijn aangekomen, heer.

HAMLET
Tjilp, tjilp.

POLONIUS
Op mijn erewoord -

HAMLET
Toen kwam elke speler aan op zijn ezel -

POLONIUS
De beste spelers ter wereld, zowel voor tragedie, komedie, historie, pastorale, pastoraal-komisch, historico-pastoraal,

tragico-historisch, tragico-comico-historico-pastoraal, streng klassiek tableau of gedicht met kop noch staart/ Seneca kan niet te zwaar zijn, noch Plautus te licht. Voor tekstgetrouwheid en improvisatie: dit zijn de enige mensen./

HAMLET
O Jephta, richter Israëls, welk een schat hebt gij bezeten!

POLONIUS
Wat voor schat bezat hij, heer?

HAMLET
Ah,
Eén mooie dochter, anders niet.
En die beminde hij bovenmate.

POLONIUS
terzijde
Altijd maar over mijn dochter.

HAMLET
Heb ik geen gelijk, ouwe Jephta?

POLONIUS
Als u mij Jephta noemt, heer, ik hèb een dochter die ik bovenmate bemin.

HAMLET
Nee, dat volgt er niet op.

POLONIUS
Wat volgt er dan wel op, heer?

HAMLET

Ah,

God, 't lot spot,

en dan, nietwaar,

Want 't is geschied, wie weet dat niet.

Het eerste couplet van dat vrome deuntje vertelt je er meer over want, kijk, mijn redding komt eraan.

De spelers op

Jullie zijn welkom, maestro's. Allen welkom. - Het verheugt me je zo gezond te zien. - Welkom, goede vrienden. - O, oude vriend, hee, je gezicht heeft franje gekregen sinds ik je voor het laatst zag. Kom je me iets aanwrijven in Denemarken? - Kijk eens, mijn beminnelijke jongedame! Heilige maagd, uwe genade is, sinds ik u de laatste keer zag, wel de hoge hak van een damespantoffel dichter bij de hemel gekomen. God geve dat je stem, als klare munt, nog maagdelijk is. - Maestro's, jullie zijn allen welkom. We gaan er tegenaan als Franse valkeniers, elke buit is meegenomen. We willen nu meteen een monoloog. Kom, geef ons een voorproefje van jullie kunnen. Kom, een hartstochtelijke monoloog.

EERSTE SPELER

Wat voor monoloog, waarde prins?

HAMLET

Ik heb je eens een monoloog horen voordragen, maar ze is nooit opgevoerd, of als dat wel zo is, dan hoogstens één keer - want het stuk, herinner ik me, beviel de massa niet, 't was kaviaar voor het volk. Maar het was, in mijn ogen - en in die van anderen, die over dat soort zaken met meer bevoegdheid dan ik kunnen oordelen - een uitmuntend stuk, evenwichtig van scènebouw, en even ingehouden als vakkundig verwoord. Ik herinner me hoe iemand zei dat er geen onkruid in de regels zat om de zaak pikant te maken, noch zaken in de stijl waardoor je

de schrijver van aanstellerij zou kunnen betichten, maar hij had het over een ingetogen aanpak, even gezond als smakelijk, en veel meer natuurlijk dan gekunsteld van schoonheid. Eén clàus daarin beviel me vooral - 't was het verhaal van Aeneas aan Dido - en daarin weer speciaal het moment dat hij het over de moord op Priamus heeft. Als het nog in je geheugen zit, begin bij die regel - laat me zien, laat me zien -

De ruige Pyrrhus, als Hyrcania's monster -
Nee, anders. Het begint met Pyrrhus -
De ruige Pyrrhus, hij wiens gitten rusting,
Zwart als zijn oogmerk, op de nacht geleek
Toen hij gehurkt lag in 't onzalig paard,
Heeft thans zijn zwarte en deerlijke verschijning
Besmeurd met akeliger heraldiek:
Van top tot teen werd keel zijn kleur, het bloed
- Gruwzaam blazoen - van ouders, dochters, zoons,
Tot korst gestold in de verschroeide straten,
Waarvan de weerschijn tyranniek en heilloos
Hun vorstenmoord verlicht. In toorn en vuur
Geblakerd, in een vuns glazuur van klonters,
Met ogen als karbonkels,
Speurt de helse Pyrrhus naar
De oude vader Priamus.
Nu jij verder.

POLONIUS
Bij God, heer, mooi gesproken, met het goeie accent en goed aangevoeld.

EERSTE SPELER
Hij vindt hem,
Schermutselend met Grieken. 't Oeroud zwaard,
Zijn arm negerend, valt terneer in het stof
En weigert dienst. In ongelijke strijd
Haalt Pyrrhus woest uit tegen Priamus;

Maar van het zoevend zuchten van zijn zwaard al
Stort hij, de zwakke grijsaard, neer. Daarop,
Alsof het deze slag gevoeld heeft, kantelt
Het onbezielde Ilium en houdt -
Torens van vuur verzinken in de grond -
Met angstig kraken Pyrrhus' oor gevangen.
Want zie, zijn zwaard, dat al was neergedaald
Op het melkwitte hoofd van Priamus,
Scheen in de lucht te blijven kleven; zo,
Als een gestolde beul, stond Pyrrhus daar,
Besluiteloos tussen zijn wil en oogmerk
En deed niets.
Maar zoals vaak gebeurt, vlak voor een storm:
Een stilte in de hemel, roerloos hangen
De hoogste wolken, de onverschrokken wind
Zegt niets meer en daaronder, op het land,
Heerst doodsslaap, tot de schrille donderslag
De hemelen uiteenrijt; zo dreef wraak,
Na deze pauze, Pyrrhus weer tot actie,
En nimmer daalden de Cyclopenhamers
Op Mars' voor de eeuwigheid gesmede harnas
Gewetenlozer neer dan Pyrrhus' zwaard
Bloedend op Priamus.
Weg - uit mijn ogen - hoer Fortuna! Goden,
Gij allen,
Ontneem haar, in uw hoog gericht, haar macht,
Breek alle spaken, alle velgen van haar rad,
En rol de holle naaf de hemelberg af,
Rechtstreeks de hel in.

Want zie, zijn zwaard, dat al op weg was naar
Het melkwit hoofd van
de oude Priamus;

POLONIUS
Dit is te lang.

HAMLET
We zullen het, met je baard, naar de barbier sturen. - Toe, ga verder. Voor hem moet het een farce of iets schuins zijn,

anders valt hij in slaap. Ga verder, nu komt Hecuba.

EERSTE SPELER
Maar wie - owee! - de omfloerste koningin zag -

HAMLET
'De omfloerste koningin.'

POLONIUS
Is goed. Omfloerst.

EERSTE SPELER
Rondrennend - barrevoets - de vlammen dreigend
Met oogverblindend wenen, om haar hoofd
Een doek waar ooit de kroon stond - als gewaad
Rondom haar schrale, barensmoede schoot
Een laken - tot paniek gejaagd door angst -
Wie dat gezien had, had met addertong
Fortuna voor verraadster uitgekreten.
Maar hadden haar de goden zelf gezien,
Toen zij daar Pyrrhus dierlijk in de weer zag
Het lichaam van haar man tot moes te hakken,
Het losbarstend geschrei dat uit haar kwam
- Of alles laat ze koud wat mensen doen -
Had uit de brand der hemelogen melk
Gewrongen, uit de goden wee.

POLONIUS
Kijk hem zelf eens van kleur verschieten en tranen in zijn ogen krijgen - toe alsjeblieft, niet verder.

HAMLET
Genoeg. Later mag je me de rest van het verhaal vertellen. - Waarde heer, wilt u erop toezien dat de spelers goed worden ondergebracht? Luister - zorg voor een goeie behandeling, want zij zijn het wezen en de beknopte weerspiegeling van de tijd.

Na je dood kan er beter iets lelijks op je grafsteen staan dan dat zij je tijdens je leven over de tong laten gaan.

POLONIUS
Heer, ik zal ze geheel naar verdienste behandelen.

HAMLET
Godallemachtig, man, veel beter. Behandel eenieder naar zijn verdienste, en wie zal de dans ontspringen? Behandel ze overeenkomstig je eigen eer en waardigheid: hoe geringer hun verdienste is, des te groter de waarde van je gulheid. Laat ze met je meegaan.

POLONIUS
Kom, heren.

HAMLET
Volg hem, vrienden. Morgen voeren we een stuk op. (Tot de Eerste speler:) Hoor eens even, oude vriend. Staat De moord op Gonzago op jullie repertoire?

EERSTE SPELER
Ja, heer.

HAMLET
Dat spelen we dan morgenavond. Je zou, eventueel, een monoloog van zo'n twaalf, zestien regels kunnen instuderen, die ik zou opschrijven om in te lassen, eh?

EERSTE SPELER
Ja, heer.

HAMLET
Heel goed. (Tot alle spelers:) Volg die heer daar, en pas op: hou hem niet voor de gek.

Polonius met de spelers af

(Tot Rosencrantz en Guildenstern:) Mijn waarde vrienden, ik neem tot vanavond afscheid van jullie. Jullie zijn welkom op Elsinore.

ROSENCRANTZ
Waarde prins.

Rosencrantz en Guildenstern af

HAMLET
~~Jawel,~~
~~God zij met jullie. Nu ben ik alleen.~~
O wat een laag en ploertig schepsel ben ik!
Is het geen wonder dat die speler hier,
Door louter kunst, door louter droom van hartstocht,
Zijn ziel zo in zijn fantasie laat opgaan
Dat alle kleur, al doende, uit zijn gezicht trekt,
Zijn oog vol tranen, wanhoop in zijn blik,
Zijn stem geknakt, heel zijn postuur gebarend
Zoals hij droomt? En allemaal om niets!
Om Hecuba!
Wat maakt hem Hecuba, of hij haar, uit
Dat hij om haar zou huilen? Wat zou hij,
Had hij mijn wachtwoord, mijn motief voor passie,
Niet doen? Hij weende het theater blank.
~~En zou elks oor met gruweltaal doorklieven,~~
~~De schuldige tot een delirium,~~
~~De schuldeloze tot perplexheid brengen,~~
~~De onwetende in verwarring, ja al wat~~
Het ~~oog en oor~~ vermag ~~met~~ stomheid slaan.
En ik,
Beroerling, sloom en gloedloos, stuntel wat
En wandel in mijn slaap, mijn zending kwijt,
En kan niets zeggen - nee, niet om een koning

Wiens kostelijke leven en bestaan
Vervloekt ontworteld werd. Ben ik een lafaard?
Wie noemt me schurk, hakt me mijn schedel in,
Rukt me mijn baard uit, gooit me die dan naar 't hoofd,
Draait me mijn neus om, noemt me een leugenaar
Tot op het bot - het merg. Wie doet me dit?
Ha!
Mijn God, ik zou het dulden: vast en zeker
Heb ik een duivelever, schort 't me aan gal
Die wat me aangedaan wordt bitter maakt,
Want anders had ik alle hemelhaaien
Al met zijn laag kadaver vetgemest.
Van bloed bezeten, geile hond!
Zielloze, laffe, liederlijke hond!
Ach, ezel die ik ben. Dát noem ik dapper,
Dat ik, de zoon van een vermoorde vader,
Tot wraak gemaand door hemel en door hel,
Hier als een hoer mijn hart met woorden lucht
En aan het schelden sla als de eerste teef,
Een viswijf! Weerzinwekkend, wah!
Mijn hersens, aan de slag. Hmm - 'k hoorde eens
Dat lieden met een slecht geweten, kijkend
Naar een toneelstuk, louter door de knapheid
Van de enscenering, zo getroffen raakten
Dat ze prompt al hun wandaden opbiechtten.
Want moord, al heeft ze ook geen tong, bezit
Een wonderbaarlijk spraakvermogen. 'k Laat
Die spelers, waar mijn oom bij zit, iets spelen
Wat op mijn vaders dood slaat. 'k Volg zijn blik,
Tast zijn kwetsuren af. Krimpt hij ineen,
Dan weet ik wat te doen. Een duivel kan
De geest zijn die ik zag, en duivels kennen
't Vermogen zich bekoorlijk te vermommen,
Ja, en misschien,
Daar ik zo zwak ben en melancholiek,
Een stemming waar ze stevig greep op hebben,

Lokt hij me helwaarts. Tastbaarder bewijzen
Wil ik. Theater zal de lasso heten
Waar ik een gooi mee doe naar zijn geweten.

Af

DERDE BEDRIJF

Eerste toneel

De koning, koningin, Polonius, Ophelia, Rosencrantz en Guildenstern op

KONING
En zelfs niet via-via haal je uit hem
Waarom hij die vertroebeling vertoont,
Zo ruw zijn kalme levensdagen kwellend
Met turbulente en riskante waanzin?

ROSENCRANTZ
Dat hij zich in de war voelt geeft hij toe,
Maar met geen woord rept hij van het waarom.

GUILDENSTERN
~~En weinig lust toont hij iets prijs te geven,~~
~~Maar blijft, als sluwe gek, op zijn qui-vive~~
~~Wanneer~~ we hem prikkelen iets op te biechten
~~Over zijn~~ ware staat.

KONINGIN
Hij ontving je goed?

ROSENCRANTZ
Geheel als gentleman.

GUILDENSTERN
Maar met een air of 't niet van harte ging.

ROSENCRANTZ
Karig van initiatief, maar allergulst
~~Als hij kon ingaan op~~ wat wij hem vroegen.

KONINGIN
Je polste zijn bereidheid tot verstrooiing?

ROSENCRANTZ
Mevrouw, het kwam zo uit dat we onderweg
Wat spelers tegenkwamen. En hij leek dat,
Toen wij hem dat vertelden, op te nemen
Met iets van vreugde. Ze zijn in de buurt
En werden, dacht ik, al besteld vanavond
Voor hem te spelen.

POLONIUS
Ja, dat is correct.
Hij vroeg me u beiden, hoogheid, te verzoeken
De zaak mee aan te horen en te zien.

KONING
Van ganser harte; 't doet me waarlijk goed
Hem zo gestemd te ~~zien.~~ weten

Mijn waarde heren, scherp die prikkel aan,
En laat zijn trek in zo'n ontspanning niet verflauwen.

ROSENCRANTZ
Beslist niet, majesteit.

Rosencrantz en Guildenstern af

KONING
Toe, lieve Gertrude,
Verlaat ons ook: we lokten Hamlet hierheen
Om hem hier, als het ware puur toevallig,
Te confronteren met Ophelia.
Haar vader en ik zelf, bevoegde spieders,
Stellen ons zo op dat we, ongezien ziend,
Een onbevangen indruk krijgen van
Hun samenkomst, aan zijn gedrag aflezend
Of het de kwaal is van zijn liefde of niet
Die hem zo plaagt.

KONINGIN
Ik doe wat je beveelt.
Wat jou betreft, Ophelia: ach, mocht
Jouw schoonheid de gezegende oorzaak maar
Van Hamlets zinneloosheid zijn; jouw deugd
Brengt hem dan, hoop ik, weer in het gareel,
Tot jullie beider eer.

OPHELIA
(~~Moeder~~ Mevrouw), dat wens ik.

De koningin af

POLONIUS
Ophelia, loop hier wat rond. - Kom, hoogheid,
We stellen ons verdekt op. - Lees dit boek:
Doen of je mediteert wekt minder argwaan
Als je alleen bent. - ~~Vaak dwalen wij zo~~
- 't Blijkt keer op keer - dat we met vroom gezicht
En met devoot gebaar de duivel zelf
Besuikeren.

KONING
terzijde
Dat is maar al te waar.
Wat striemt de zweep van dat woord mijn geweten.
De hoerewang, verfraaid door pleisterkunst,
Is minder lelijk onder die bedekking
Dan wat ik ondanks al mijn veinzerij doe.
O, zware last!

POLONIUS
Hij komt, ik hoor hem. Vorst, naar onze plek.

De koning en Polonius af

Hamlet op

HAMLET
Er zijn - of er niet zijn, is het probleem:
Of 't nobeler is om in de geest de pijlen
En slingers van het woedend lot te dulden,
Of op te staan tegen een zee van plagen,
Omkomend in de strijd. Te sterven - slapen,
Meer niet; en met die slaap te zeggen: al
Het wee, de slagen, ongetelde, als erfdeel
Het lichaam eigen, zijn ten einde - een lot
Zo innig welkom. Sterven - en te slapen;
Slapen, dromen wellicht - ah, zie de valkuil:
Want wat voor droom zich in die doodsslaap opdringt,
Als wij bevrijd zijn van het aards tumult,
Dat remt ons ongewild - ziedaar waarom
De ellende haar hoge ouderdom bereikt.
Want wie verdroeg de zweepslag van het leven,
De heersershoon, het smalen van de pronkers,
De pijn van afgewezen liefde, rechtsuitstel,
De ambtelijke botheid en de trap na
Die stil talent van nietsnutten kan krijgen,
Als hij zichzelf dat alles kwijt kan schelden,
Door één, één dolkstoot? Wie torste die last,
Kreunend en zwetend heel een moeizaam leven,
Als niet de angst voor iets wat na de dood komt,
Dat onontdekte land van welks begrenzing
Geen reiziger ooit keert, de wil verlamde
En ons het oude kwaad liever laat dulden
Dan dat wij vluchten naar het onzekere?
Zo maakt geweten lafaards van ons allen,
En zo ook raakt de blozende kordaatheid
Geïnfecteerd door bleekneus overweging,
En ondernemingen vol zwier en aandrang,
Door observatie uit hun baan gebracht,
Verliezen zo de naam van daad. Maar kalm,
De mooie Ophelia! Nimf, laat jouw bidden
Ook al mijn zonden gelden.

OPHELIA
Waarde heer,
Hoe is het al die tijd met u gegaan?

HAMLET
Deemoedig dank ik je. Goed.

OPHELIA
Ik heb nog souvenirs, heer, hier van u:
Allang verlangde ik ze u terug te geven.
Toe, neem ze in ontvangst nu.

HAMLET
Nee, ik niet.
Ik gaf aan jou nooit iets.

OPHELIA
Vereerde heer, dat deed u wel, dat weet u,
Met daarbij zulke zoete fluisteringen
Dat het ze rijker maakte. Hun geur vervloog,
Neem ze terug. Voor 'n nobele ziel verschaalt
Een rijke gave als de gever schraal blijkt.
Hier, heer.

HAMLET
Ha, ha! Ben je kuis?

OPHELIA
Mijnheer?

HAMLET
Ben je mooi?

OPHELIA
Wat bedoelt uwe hoogheid?

HAMLET
Dat je kuisheid, als je kuis en mooi bent, geen toegang tot je schoonheid zou moeten bieden.

OPHELIA
Zou de schoonheid, heer, met iets beters kunnen verkeren dan met kuisheid?

HAMLET
Ja, zeker - want de macht van de schoonheid zal de kuisheid, zoals ze is, eerder veranderen in een koppelaarster dan dat de kuisheid het vermogen bezit de schoonheid tot haar niveau op te tillen. Ooit was dat een paradox, maar nu wordt het door de tijd bewezen. Eens had ik je lief.

OPHELIA
Dat liet u me tenminste geloven, heer.

HAMLET
Je had me niet behoren te geloven; want deugd kan niet zo geënt worden op onze oude stam dat er geen smaak van overblijft. Ik had je niet lief.

OPHELIA
Des te meer ben ik bedrogen.

HAMLET
Maak dat je naar een nonnenklooster komt. Wou je soms

zondaars fokken, eh? Ik hou mezelf voor ~~tamelijk goed~~ vrij betamelijk, maar toch kon ik mijn eigen ik van zulk soort zaken beschuldigen dat mijn moeder me maar ~~niet~~ beter niet had gebaard. Ik ben erg hooghartig, wraakzuchtig, ambitieus, heb meer wandaden op afroep beschikbaar dan gedachten om ze in te kleden, verbeelding om ze vorm te geven of tijd om ze te begaan. Wat hebben reptielen als ik tussen aarde en hemel te zoeken? We zijn doortrapte schurken, allemaal, geloof in niet een van ons. Scheer je weg naar een nonnenklooster. Waar is je vader?

OPHELIA
Thuis, heer.

HAMLET
Laat de deuren achter hem vergrendelen, zodat hij de nar nergens anders speelt dan in zijn eigen huis. Adieu.

OPHELIA
Sta hem bij, goedertieren hemel.

HAMLET
Als je ooit trouwt geef ik je deze vervloeking als bruidsschat mee: wees zo kuis als ijs, zo rein als sneeuw, de dans van de laster ontspring je niet. Maak dat je naar een nonnenklooster komt, adieu. Of als je dan per se wilt trouwen, trouw met een gek; want verstandige mannen weten maar al te goed wat voor beesten jullie van ze maken. Naar een nonnenklooster, toe - en een beetje snel. Adieu.

OPHELIA
Hemelse machten, maak hem weer gezond.

HAMLET
Ik ken jullie schilderwerk maar al te goed. God heeft jullie een gezicht gegeven en jullie maken er een ander van. Jullie wiegen en huppelen, en jullie spreken met gemaakte stem, jullie geven Gods schepselen gekke namen, en zien je onnozelheid aan voor verleidkunst. Ga heen, ik moet het niet langer, het heeft me gek gemaakt. We willen geen huwelijken meer, hoor je. Zij die al getrouwd zijn mogen - op één na - voortbestaan; de rest blijft zoals ze is. Naar een nonnenklooster, ga.

Af

OPHELIA
O, wat voor nobele geest is hier verwoest!
Van hof en krijg en wijsheid oog, tong, zwaard,
De hoop, de roos die glans gaf aan de staat,
De spiegel, gietvorm van gedrag en zeden,
Het brandpunt van elks blik - volstrekt stuk, stuk!
En ik, bedroefdste en beroerdste aller vrouwen, / de droefste en gebrokenste aller vrouwen
Die van zijn eed-muziek de honing inzoog,

Zie nu dat nobel, hoog en klaar verstand
Als een ontregeld speelwerk vals en schril,
Dat weergaloze beeld van jeugd in bloei
Geknakt door waanzin. Wee mij, wee - dat ik
Gezien heb wat ik zag, zie wat ik zie.

De koning en Polonius op

KONING
Liefde? Die kant gaat zijn gevoel niet op,
En wat hij zei, al klonkt 't ietwat chaotisch,
Wees niet op gekte. Er is iets in zijn ziel
Waar zijn melancholie op zit te broeden,
En vrezen moet ik dat, wat uit het ei komt,
Gevaren in zich bergt; om die te keren
Heb ik, de kwestie nuchter overwegend,
Aldus besloten: snel moet hij naar Engeland
Om de ons verschuldigde accijnzen op te eisen.
Misschien dat andere zeeën, andere landen
Met hun steeds nieuwe indrukken dit 'iets'
Dat maar niet uit zijn hart wil en waarop
Zijn brein zo hamert, hem onkenbaar makend,
Verdrijven zullen. Wat is jouw idee?

POLONIUS
't Zal helpen. Maar ik blijf erin geloven
Dat de oorsprong en de bron van zijn gekweldheid
Versmade liefde is. Ophelia, wel?
Je hoeft ons Hamlets woorden niet te melden,
We hoorden alles. Heer, doe wat u wilt -
Maar laat, als 't u geschikt lijkt, na het spel
Zijn vorstin-moeder hem onder vier ogen
- En op de man af - vragen wat hem kwelt,
Dan stel ik mij, met uw welnemen, op
Binnen gehoorafstand van hun gesprek.
Ontlokt ze hem niets, naar Engeland met hem;
Of naar welk oord uw wijsheid goeddunkt.

KONING
Amen.
Waar waanzin groten treft past waakzaamheid.

Allen af

Tweede toneel

Hamlet en een drietal spelers op

HAMLET
Spreek die claus alsjeblieft uit zoals ik hem je heb voorgezegd, trippelend op de tong; want als je trompettert zoals zoveel van jullie spelers, had ik net zo lief dat de stadsomroeper mijn regels uitsprak. En maak ook niet zulke zaagbewegingen door de lucht met je hand, op die manier, maar houd het allemaal ingetogen; want juist in de vloed, storm en, ik mag wel zeggen, wervelwind van je hartstocht moet je je door inspanning een kalmte eigen maken die het vloeiendheid verleent. O, het snijdt me door de ziel als ik zo'n galmende pruikebol een hartstocht aan flarden hoor scheuren, ~~letterlijk aan gruzelementen, om er de oren van die in het schellinkje mee te splijten, toch al tot weinig anders in staat dan tot redeloze gebarentaal en herrie. Ik zou die kerels~~ die harder ~~razen dan Roeland eruit ranselen.~~ Ze overfuriën de furie. Zorg dat je dat vermijdt.

EERSTE SPELER
Ik verzeker het u, heer.

HAMLET
Maar ook weer niet al te tam - laat je leiden door je persoonlijke inzicht. Pas de daad aan bij het woord, het woord bij de daad, met altijd dit ene voor ogen: nooit de grenzen die de natuur stelt te overschrijden. Want alles wat er te dik wordt opgelegd leidt af van de bedoeling van toneel - dat er, zowel nu als vanouds, op uit is en was de natuur als 't ware de spiegel voor te houden; de deugd haar gedaante te tonen, het verachtelijke zijn eigen beeltenis, en geest en substantie zelf van een tijd hun vorm en neerslag. ~~Wordt dit nu aangedikt of niet goed ingevuld, dan kan er misschien door de kritieklozen om gelachen worden, maar die ene ware kenner doet het pijn, en het is diens oordeel dat in jullie ogen zwaarder moet wegen dan een heel theater vol met die anderen.~~ O, ik heb spelers zien acteren - en door anderen horen prijzen, en dat niet gering - die, zonder dat ik godslasterlijk wil zijn, noch de spraak van christenen hadden noch de loop van een christenmens, van een heiden of wat voor mens ook ~~zo paradeerden en blèrden ze; ik dacht, hier hebben een paar hulpjes van de Natuur mensen gemaakt, en er niet veel van terecht gebracht - afgrijselijk zoals ze de mensheid imiteerden.~~

EERSTE SPELER
Ik hoop dat we dat bij ons redelijk hebben uitgebannen.

HAMLET
O ban het helemaal uit. En laat hen die bij jullie voor nar spelen niet meer zeggen dan in hun rol staat ~~want je hebt~~.

er een paar bij, die beginnen zelf te lachen om een handjevol stupide toeschouwers mee te laten lachen, al vraagt intussen iets gewichtigs in het stuk de volle aandacht. Dat is misdadig - er blijkt alleen maar een deerniswekkende eerzucht uit bij de gek die het doet. Ga, maak je gereed.

De spelers af

Polonius, Rosencrantz en Guildenstern op

Welnu, mijn waarde? Wil de koning dit meesterstuk aanhoren?

POLONIUS
En de koningin ook, en wel terstond.

HAMLET
Zeg tegen de spelers dat ze haast maken.

Polonius af

Manen jullie twee ze mee tot haast?

ROSENCRANTZ
Jawel, heer.

Rosencrantz en Guildenstern af

HAMLET
Nee maar, Horatio!

Horatio op

HORATIUS
Hier, prinslief, tot uw dienst.

HAMLET
Horatio, echt, jij bent van alle mensen
Die ik ontmoette de rechtschapenste.

HORATIUS
O, mijn dierbare heer.

HAMLET
Denk niet dat ik je vlei, o nee.
Want wat voor voordeel valt van jou te hopen
Die als fortuin niets dan je goed humeur hebt
Om je te voeden en te kleden?
Waarom een arm man vleien?
Nee, likke de suikertong de flauwe praal
En laat de gerede knie gerust scharnieren
Waar op geslijm profijt volgt. Hoor je me?
Sedert mijn kostelijke ziel zelf koos
En wist wat goed en slecht in mensen was

door al - Laurens

Onaangedaan door wat men je ook doet

Gaf zij jou de markantste plaats; want jij,
Door al wat men je deed onaangedaan,
Was iemand die Fortuna's slag en loon
Gelijkelijk in dank aannam; gezegend
Wie, in balans van hartstocht en verstand,
Nooit als een fluit zijn in Fortuna's vingers,
Slechts klinkend naar haar greep. Geef mij de man
Die niet de slaaf is van zijn drift: ik draag hem
Diep in mijn hart, ja in mijn hartes hart mee,
Zoals ik jou doe. Maar ik ga te ver.
Er wordt gespeeld vanavond voor de koning:
Er is een scène bij die erg verwant is
Aan wat ik je omtrent mijn vaders dood zei.
Toe, wees zo goed om, als die aan de beurt is,
Met heel je wezen en aandachtigheid,
Mijn oom te observeren. Als één claus
Niet zijn geheime schuld aan 't daglicht brengt,
Dan hebben wij een duivels spook gezien
En zijn mijn fantasieën roetzwart als
Vulcanus' smidse. Volg hem nauwgezet;
Ik zelf kleef met mijn oog aan zijn gezicht,
Dan voegen we daarna ons oordeel samen
Om zijn gedrag te definiëren.

HORATIUS
Goed, heer.
Als hij iets steelt bij 't spelen van dat spel
En het ontgaat me, dan vergoed ik het.

Trompetten en pauken. Een klaroenstoot.

HAMLET
De voorstelling begint. Ik moet weer gek doen.
Toe, zoek een plaats.

De koning, de koningin, Polonius, Ophelia, Rosencrantz, Guildenstern en andere edellieden op, alsmede de koninklijke garde met fakkels

KONING
Hoe vaart onze neef Hamlet?

HAMLET
Uitstekend, moet ik zeggen, op het kameleonkompas. Ik leef op lucht en wind, volgepropt met beloften. Zo mest je een gecastreerde haan niet vet.

KONING
Ik kan met zo'n antwoord niets beginnen, Hamlet. Die woorden zijn de mijne niet.

HAMLET
Nee, de mijne ook niet meer. - [Tot Polonius] Heer, u deed op

de universiteit wel eens aan toneel, zei u?

POLONIUS
Dat deed ik, heer, en men hield mij voor een goed acteur.

HAMLET
Wat speelde u?

POLONIUS
Ik speelde Julius Caesar. Ik werd vermoord op het Capitool. Brutus vermoordde me.

HAMLET
Dat was een brute vertoning van hem zo'n kapitaal kalf te slachten. De spelers staan klaar?

ROSENCRANTZ
Ja, heer, ze wachten op uw permissie.

KONINGIN
Hier, lieve Hamlet, kom bij mij zitten.

HAMLET
Nee, dierbare moeder, hier is magnetischer materie.

Hij wendt zich tot Ophelia

POLONIUS
terzijde tot de koning
Oho! hoort u dat?

HAMLET
gaat aan Ophelia's voeten liggen
Dame, leg ik me in je schoot?

OPHELIA
Nee, heer.

HAMLET
Ik bedoel: mijn hoofd op je schoot.

OPHELIA
Ja, heer.

HAMLET
Dacht je dat ik iets terloops suggereerde?

OPHELIA
Ik denk niets, heer.

HAMLET
Schoon is ons deel bij de gedachte tussen de benen van een maagd te liggen.

OPHELIA
Wat is 't, heer?

HAMLET
Niets.

OPHELIA
U bent vrolijk, heer.

HAMLET
Wie, ik?

OPHELIA
Ja, heer.

HAMLET
O God, jullie enige leverancier van farcen. Wat moet een mens anders dan vrolijk zijn? Zie maar eens hoe stralend mijn moeder daar kijkt en mijn vader is nog geen twee uur dood.

OPHELIA
Nee, al tweemaal twee maanden, heer.

HAMLET
Zo lang? Nee maar, laat de duivel dan in het zwart gaan, ik wil een pak van sabelbont. Goeie hemel, twee maanden dood al en nog niet vergeten! Dan is er hoop dat de nagedachtenis aan een groot man zijn leven een half jaar overleeft. ~~Maar, bij de heilige maagd, dan dient-ie kerken te bouwen, anders moet-ie met permissie toch nog verschimmelen, net als het hobbelpaard dat als grafschrift meekreeg: 'Hi-O, Hi-O, het hobbelpaard is zoek.'~~

Trompetgeschal. Er volgt een pantomime.

Een KONING en een KONINGIN op. De koningin omhelst hem en hij haar. Zij knielt voor hem neer en maakt bezwerende gebaren. Hij tilt haar op en vlijt zijn hoofd tegen haar schouder. Hij legt zich ter ruste op een bloemenbed. Zij ziet dat hij slaapt en laat hem alleen. Meteen daarop komt een andere MAN op, neemt hem zijn kroon af, kust die, druppelt gif in het oor van de slapende en laat hem alleen. De KONINGIN keert terug, treft de koning dood aan, gesticuleert hartstochtelijk. De GIFMOORDENAAR komt opnieuw op, met DRIE OF VIER kornuiten. Ze doen alsof ze met haar meetreuren. Het lijk wordt weggedragen. De gifmoordenaar dingt met geschenken naar de koningin. Ze lijkt nog even te protesteren, maar tenslotte accepteert ze zijn liefde. Allen af.

OPHELIA
Wat heeft dit te beduiden, heer?

HAMLET
Ah, dit is onderkruipersgekuip. Dat wordt huilen.

OPHELIA
Misschien stelt die vertoning wel de inhoud van het stuk voor.

De PROLOOG op

HAMLET
Die man zal het ons leren. Die spelers kunnen zich niet inhouden: ze flappen er alles uit.

OPHELIA
Zal hij ons zeggen wat die vertoning voorstelde?

HAMLET
Ja, of welke vertoning je hem ook vertoont. Als jij je niet schaamt iets te tonen, dan schaamt hij zich niet je te vertellen wat het voorstelt.

OPHELIA
Je bent slecht, je bent slecht. Laat me op het spel letten.

PROLOOG
Uw aandacht thans voor ons en voor
Ons treurspel, dat het u bekoor'
En strelen moge oog en oor.

Af

HAMLET
Is dat een proloog, of iets uit een poëzie-album?

OPHELIA
't Is kort, heer.

HAMLET
Als vrouwenliefde.

De acteur-koning en acteur-koningin op

ACTEUR-KONING
De zonnekreits omsloot om Neptuins baren
En Tellus' rijk een ring van dertig jaren,
En twaalfmaal dertig keren zag de maan
Met heur ontleende oog de waereld aan
Sinds Liefde ons hart en Hymen onze hand
Verenigde in een gewijde band.

ACTEUR-KONINGIN
Laat zon en maan nog eens zovele malen
Ons duurzaam minnen volgen met hun stralen.

Helaas! ge zijt zo stuurs de laatste dagen,
Zo ingekeerd, het kan mij slechts mishagen.
Ge zijt u zelf niet meer. Maar, heer, ofschoon
Het mij mishaagt, beschouw het niet als hoon.
Wij vrouwen kunnen liefde en vrees niet scheiden:
Of beide om het zeerst, of geen van beide.
Ge kent de liefde die ik u bewees,
En maat'loos als mijn liefde is nu mijn vrees.
Waar liefde zwelt groeit vrees uit lichtste twijfel;
Hoe krachtig wordt mijn liefde nu ik weifel.

ACTEUR-KONING
Mijn lief - mijn uur, ik voel het, heeft geslagen:
Mijn aards gestel wil mij niet langer schragen.
Mijn rol is uit. Vaarwel, leef verder dan,
Geëerd, bemind; en moge een andere man
Je even teer -

ACTEUR-KONINGIN
O, slik die woorden in.
Verraad is het als ik nog ooit bemin.
Een tweede echtgenoot? Vervloekt, mij snode!
Geen trouwt een tweede die niet de eerste doodde.

HAMLET
terzijde
Zoutzuur, zoutzuur.

ACTEUR-KONINGIN
Er is geen tweede huwelijk dat ontstaat
Uit liefde, slechts uit vuige zucht naar baat.
Nog eens dood ik mijn dode echtgenoot
Als mij een tweede man ter sponde noodt.

ACTEUR-KONING
Ik weet, je spreekt uit een oprecht gemoed;
Maar wat men wil is niet steeds wat men doet.
't Geheugen strekt tot grenspaal van ons willen:
Van oorsprong sterk, maar dan de slaaf van grillen.
Het hecht zich, onrijp ooft, vast aan de boom,
Maar valt al neer voor 't schudden, rijp en loom.
We staan in 't krijt en aan 't einde van het lied
Voldoen we aan onszelf de borgsom niet.
Al wat wij wilden, in een hartstochtsvlaag,
Wordt als de vlaag vervliegt onwillig vaag.
't Kan zijn dat lach of smart ons zo verzengen
Dat ze in de ontketening zichzelf ombrengen.
Waar 't hoogst de lach schalt drukt de smart te zwaar;
De smart lacht en de lach smart, om een haar.
De wereld, zie, verstuift: sta niet verbaasd
Dat het fortuin ook onze min voortblaast,
Ja, 't antwoord op de vraag wordt nog verbeid
Of liefde 't lot of 't lot de liefde leidt.

Een groot man valt, zijn gunsteling verzwindt;
De arme rijst, zijn vijand wordt zijn vrind;
Dermate volgt de liefde 's lots decreet:
Wie niets ontbeert heeft vrienden bij de vleet,
En de behoeftige, op valse vrienden bouwend,
Zal ze terstond als vijanden berouwen.
Kortom dus, of ik raak de draad nog kwijt:
Zó is ons lot met onze wil in strijd
Dat ons elk voornemen steevast ontvliedt.
We denken wel, maar ons is de uitkomst niet.
Ge denkt: mij zal geen tweede trouwdag wachten,
Maar met uw eerste man sterft uw gedachte.

ACTEUR-KONINGIN
Weiger mij voedsel, aarde; hemel, licht;
Sla mij, dag, nacht, uw deur van rust, spel dicht,
Laat al mijn hoop verworden tot een pest,
Een kluizenaarsbete zijn al wat mij rest,
Niets lelijks dat 't gelaat der vreugde schendt
Ontzien wat ik aan wensen heb gekend,
Mij hier en ginds in eeuwige kwelling gruwen,
Zo ik, eens weduwe, ooit weer zal huwen!

HAMLET
Als ze die eed nu brak.

ACTEUR-KONING
't Is diep gezworen. Lief, laat me alleen.
Mijn geest raakt moe. 't Is beter, naar ik meen,
De lange dag met vaak te korten.

ACTEUR-KONINGIN
Zij
De vaak je hoofd tot wieg, dat niets ons scheide.

Af. Hij valt in slaap.

HAMLET
Mevrouw, hoe bevalt u dit stuk?

KONINGIN
De dame zweert wel erg veel, dunkt me.

HAMLET
Oh, maar ze zal haar woord houden.

KONING
Weet je iets van de afloop? Er is toch niets kwetsends in?

HAMLET
Nee, nee, ze schertsen alleen maar - gif in scherts. Niets kwetsends aan.

KONING
Wat is de titel van het stuk?

HAMLET
De Muizeval - faldera, meer niet! Het verbeeldt zinnebeeldig een moord die in Wenen gepleegd is - Gonzago heet de vorst, en zijn vrouw Baptista - u zult het zo zien. 'n Schurkestuk, maar wat doet het er toe? Uwe Majesteit en wij met onze onschuldige zielen, we voelen ons niet aangesproken. Laat aan de schrijnende paarderug de stuipen, ons zadel zit als gegoten.

Lucianus op

Dat is een zekere Lucianus, neef van de koning.

OPHELIA
U speelt heel goed voor koor, heer.

HAMLET
Ik zou de tekst kunnen leveren bij jou en je minnaar, als jullie de poppetjes lieten dansen.

OPHELIA
U bent hard, heer, u bent hard.

HAMLET
Het zou je een flinke kreun kosten mij slap te krijgen.

OPHELIA
Steeds meer, en steeds minder.

HAMLET
Net wat jullie van het huwelijk maken. - Begin, moordenaar. Verdomd, laat dat bekketrekken en begin. Vooruit, de krassende raaf schreeuwt onheilspellend om wraak.

LUCIANUS
Ziel zwart, hand grif, gif goed en gunstig uur,
Alles is rijp, geen oog, geen stap, geen buur,
Jij sap vol stinkend kwaad, uit middernachtskruid,
Door Hecate driemaal vervloekt, verbruid,
Jouw toverkracht, zo gruwelijk bedreven,
Vertere schielijk dit te blakend leven.

Hij druppelt het gif in het oor van de slapende.

HAMLET
Vermoordt hem nota bene in de tuin om zijn land af te pakken. Gonzago heet-ie. Het verhaal is echt gebeurd en geschreven in pico bello Italiaans. Zo meteen ziet u hoe de moordenaar de liefde van Gonzago's vrouw wint.

OPHELIA
De koning staat op.

HAMLET
Wat, bang voor losse flodders?

KONINGIN
Wat is er met je?

POLONIUS
Staak het spel.

KONING
Geef me wat licht. Uit de weg.

POLONIUS
Licht, licht, licht.

Allen, behalve Hamlet en Horatio, af

HAMLET
Laat huilen het gewonde ree,
Het dansend hert ontvlood;
De een heeft zorg, de ander vree,
Zo draait de wereldkloot.

Zou me dit niet, vriend, en een fikse pluimenbos, als me al mijn overige fortuin verkettert, met twee prachtrozen à la Provence op mijn veterschoenen, een ereplaats verschaffen in een toneelspelersmeute?

HORATIUS
Een gewone plaats.

HAMLET
Een extra plaats, voor mij.

Je weet toch, Damon onverveerd,
Men heeft dit rijk beroofd
Van Jupiter en nu regeert
Een water-, water- orgel.

HORATIUS
U had kunnen rijmen.

HAMLET
O brave Horatio, ik zet duizend pond in op het woord van de geest. Gemerkt?

HORATIUS
Zonder meer, prins.

HAMLET
Toen het vergiftigen ter sprake kwam?

HORATIUS
Ik zag precies hoe hij reageerde.

HAMLET
Aha! Kom, muziek; kom, de fluiten.
  Want is de koning die komedie beu,
  Dan is dat sneu maar niet heus, parbleu.
Kom, muziek.

Rosencrantz en Guildenstern op

GUILDENSTERN
Mijn waarde heer, vergun me een kort woord met u.

HAMLET
Vriend, een heel verhaal.

GUILDENSTERN
De koning, heer -

HAMLET
Ja, vriend, wat is er met hem?

GUILDENSTERN
Heeft zich teruggetrokken, waanzinnig slecht gemutst.

HAMLET
Van de drank, vriend?

GUILDENSTERN
Nee, heer, van de gal.

HAMLET
U had van oneindig groter wijsheid getuigd als u dat zijn arts had medegedeeld, want als u het purgeren aan mij overlaat gaat zijn gal waarschijnlijk nog meer vloeien.

GUILDENSTERN
Mijn waarde heer, giet uw redenering in enigerlei vaste vorm, en spring niet zo wild met mijn boodschap om.

HAMLET
Ik ben mak, vriend. Voor de draad ermee.

GUILDENSTERN
De koningin, uw moeder, heeft in diepste zielenood mij naar u afgevaardigd.

HAMLET
Ik heet u welkom.

GUILDENSTERN
Nee, waarde heer, dit is de rechte hoffelijkheid niet. Als het u behaagt mij een gezond antwoord te geven zal ik doen wat uw moeder mij beval; zo niet, dan zijn uw verlof en mijn heengaan het einde van mijn missie.

HAMLET
Vriend, ik kan het niet.

ROSENCRANTZ
Wat, heer?

HAMLET
U een gezond antwoord geven. Mijn geest is ziek. Maar, vriend, u hebt elk antwoord dat ik kan geven maar te bevelen - of liever, zoals u zegt, mijn moeder. Verder niets dus, maar terzake. Mijn moeder, zegt u -

ROSENCRANTZ
Wel, zij zegt dus: uw gedrag heeft haar verwonderd en verbaasd.

HAMLET
O verbazingwekkende zoon, die nog wonderen voor zijn moeder heeft! Maar wordt die moederlijke verwondering niet op de hielen gevolgd door iets anders? Zeg op.

ROSENCRANTZ
Zij wenst u op haar kamer te spreken alvorens u gaat slapen.

HAMLET
Wij zullen gehoorzamen, al was ze ook tienmaal onze moeder. Hebt u verder nog iets met ons af te handelen?

ROSENCRANTZ
Heer, eens hield u van me.

HAMLET
En nog altijd, bij deze grijpers en graaiers.

ROSENCRANTZ
Mijn waarde heer, waar komt uw slechte humeur vandaan? U slaat werkelijk de deur voor uw eigen vrijheid dicht als u uw leed verzwijgt voor uw vriend.

HAMLET
Heer, er zit geen schot in mij.

ROSENCRANTZ
Hoe kunt u dat zeggen, als u toch de stem van de koning zelf hebt voor uw troonopvolging in Denemarken?

HAMLET
Ja, heer, maar terwijl het gras groeit - het spreekwoord is wat schimmelig.

De spelers op, met fluiten

O, de fluiten. Laat me er eens een zien. - Om het met u af te ronden: waarom loopt u hier zo om me heen te snuffelen, alsof u me in een hoek wilt drijven?

GUILDENSTERN
O mijnheer, als ik mijn plichten te opdringerig vervul, dan is het mijn liefde die ongemanierd is.

HAMLET
Dat begrijp ik niet goed. Wilt u eens op deze fluit spelen?

GUILDENSTERN
Heer, dat kan ik niet.

HAMLET
Toe.

GUILDENSTERN
Geloof me, ik kan het niet.

HAMLET
Toe, ik smeek het u.

GUILDENSTERN
Ik ken geen enkele greep, heer.

HAMLET
Het is net zo makkelijk als liegen. Houd deze vingergaten met je vingers en duim onder controle, blaas er met je mond wind in, en het deelt je de meest welsprekende muziek mee. Kijk, dit zijn de grepen.

GUILDENSTERN
Maar ik beheers die niet zo dat er ook maar één harmonische klank uitkomt. Mij ontbreekt de vaardigheid.

HAMLET
Wel, dan zie je eens wat voor een waardeloos ding u van mij maakt. U wilt op mij spelen, u suggereert of u mijn grepen kent, u wilt mijn geheim er met hart en al uitrukken, u wilt me alles, van mijn laagste noot tot de top van mijn register, ontlokken; en er zit wat muziek, met een prachtig timbre, in dit kleine orgaan: toch krijg jij het niet aan de praat. Verdomme, denk je dat ik makkelijker te bespelen ben dan een fluit? Hou me voor welk instrument je maar wilt, hoe ijverig je me ook bepotelt, je kunt niet op me spelen.

Polonius op

God zegene u, heer.

POLONIUS
Hoogheid, de koningin wenst u te spreken, en onmiddellijk.

HAMLET
Ziet u die wolk daar, bijna in de vorm van een kameel?

POLONIUS
Goeie God, wat u zegt - net een kameel, inderdaad.

HAMLET
Toch lijkt hij me meer op een wezel.

POLONIUS
't Heeft de rug van een wezel.

HAMLET
Of op een walvis.

POLONIUS
Heel erg op een walvis.

HAMLET
Dan zoek ik straks mijn moeder op. - [Terzijde] Ze houden me tot het kookpunt voor de gek. - Ik kom straks.

POLONIUS
Ik zal het doorgeven.

Af

HAMLET
'Straks' is makkelijk gezegd. - Laat me alleen, vrienden.

Allen, behalve Hamlet, af

Het nachtlijk heksenuur is aangebroken
Waarop het kerkhof gaapt, de hel haar walm
De aarde inblaast. Heet bloed kon ik nu drinken,
Zo bitter woeden dat de dag bij de aanblik
Zou siddderen. Stil, naar mijn moeder nu.
O hart, verlies je aard niet. Laat niets van
De ziel van Nero tot je ferme borst toe;
Wreed wil ik zijn, niet monsterlijk. Ik wil
Haar dolken laten horen, en niet voelen.
Mijn tong en ziel, wees huichelaars daarin:
Hoe ik haar met mijn woorden ook kastijd,
Zorg, ziel, ervoor dat je ze nooit bezegelt.

Af

Derde toneel

De koning, Rosencrantz en Guildenstern op

KONING
Ik mag hem niet - het is riskant voor ons
Zijn waanzin voort te laten razen. Maak u klaar.
Er wordt met spoed gewerkt nu aan uw volmacht,
En dan gaat hij naar Engeland met u.
De constitutie van ons rijk staat niet
Zo'n dreiging toe - die uur na uur nog toeneemt
Vanuit dat brein.

GUILDENSTERN
Wij maken ons gereed.
Heilig en vroom is de bekommernis
Om al die - al die levens te behoeden
Die dankzij Uwe Majesteit bestaan.

ROSENCRANTZ
Elk, als individu, bezit de plicht
Zichzelf met heel zijn geesteskracht en pantser
Te vrijwaren voor schade; hoe veel te meer
Die geest dan op wiens welzijn zoveel levens
Berusten. ~~Is een majesteit ten einde,~~
't Is geen eenzame dood, want als een maalstroom
Sleurt zij al wat nabij is mee. Zij is
Een reuzerad, pal op de hoogste bergtop,
Aan wiens enorme spaken myriaden
Geringer zaken zijn geklonken en gevoegd,
En valt het - 't minste deeltje, elk partikel,
~~Stort mee in het geraas.~~ De koning zucht
Nimmer alleen, steeds kreunt de wereld mee.

KONING
Toe, maak u klaar voor deze snelle reis:
Wij moeten ketens leggen om dit schrikbeeld
Dat nu te vrij rondloopt.

ROSENCRANTZ
Wij haasten ons.

Rosencrantz en Guildenstern af

Polonius op

POLONIUS
Hoogheid, hij gaat nu naar zijn moeders kamer.
Ik stel me op achter de gobelin
Om het verloop te volgen. Haar kritiek
Zal wel niet mals zijn, maar het is verstandig,
Zoals u zei - hoe wijs was dat gezegd -
Dat ook nog iemand anders dan een moeder,

Die uiteraard partijdig ~~zijn~~, meeluistert
Naar wat besproken wordt. ~~Vaarwel, mijn vorst.~~
~~Ik meld me bij u, nog~~ voor u gaat slapen,
~~En zeg u wat ik weet.~~

KONING

~~Dank, waarde vriend.~~

Polonius af

O, mijn vergrijp is ranzig, walmt ten hemel;
Er rust die alleroudste oervloek op -
Een broedermoord. Bidden kan ik niet:
Hoewel ik 't even fel begeer als wil,
Mijn schuld is sterker dan mijn sterkste wens,
En, als een man die voor een tweesprong staat,
Aarzel ik welke weg ik kiezen zal,
En neem ze geen van beide. O, was jij,
Vervloekte hand, nog eens zo dik van bloed,
Heeft niet de hemel overvloed aan regen
Om haar sneeuwwit te wassen? Waarvoor anders
Dan schuld te torpederen dient genade?
Vermag dan het gebed niet tweeërlei:
Ons te behoeden voor de val of, na de val,
Ons te vergeven? Kom, ik zie omhoog.
't Is na mijn vandaad - maar, o welk gebed
Helpt mij het meest: 'Vergeef mijn lage moord'?
Dat kan niet: ik beschik nog altijd over
Datgene waarvoor ik de moord gepleegd heb -
Mijn kroon, mijn eerzucht en mijn koningin.
Is er vergeving met behoud van buit?
Bij de corrupte gang van deze wereld
Weet de vergulde schurkenhand het recht
Opzij te schuiven: vaak koopt men de wet
Met het profijt zelf om. Zo niet daarboven.
Dáár geen ontduiking, daar toont elke daad
Zich in haar volle naaktheid en men moet er,
Al grijnst ons boevenstuk ons (nukkig) toe, grimmig
Getuigen. Maar wat dan? Wat rest me dan?
Kijk wat berouw kan doen. Wat kan het niet?
Maar toch, wat kan het als er geen berouw is?
Vervloekte situatie! Doodzwart hart!
Gelijmde ziel die, worstelend naar vrijheid,
Steeds vaster komt te zitten! Engelen, help!
Één laatste inspanning.
Buig, starre knie; en hart van ijzerdraad,
Word zacht als pezen van het pasgeboren kind.
Misschien komt alles goed.

Hij knielt

Hamlet op

HAMLET
Nu kan ik het mooi doen, nu bidt hij.
Ik doe het nu.

Hij trekt zijn zwaard

En hij gaat naar de hemel.
En ik, ik heb mijn wraak. Daar klopt iets niet:
Een schurk vermoordt mijn vader, en daarvoor
Zend ik, zijn enig zoon, diezelfde schurk
De hemel in.
Maar dat is hand- en spandienst, geen vergelding.
Hij nam mijn vader, zat van brood, grofweg,
Met al zijn zonden rijp, geil als de mei;
En van zijn rekening weet God alleen.
Maar - voor zover die gissing ons vergund is -
Hij heeft het zwaar. En ben ik dan gewroken
Als ik hem bij zijn zieleloutering,
Bereid en klaar voor de andere wereld, neem?
Nee.
Weg, zwaard, je zal bloedstollender neerdalen:
Als hij zijn roes uitslaapt, of tiert en schreeuwt,
Of in zijn bed bij overspelig zwelgen,
Vloekend bij 't gokken, of bij wat voor daad ook
Die hem geen schijn van een verlossing biedt,
Dan - knak, zodat zijn hiel de hemel schampt
En hij zijn ziel zwart en geblakerd ziet
Als zijn bestemming en verdoemenis, de hel.
Mijn moeder wacht.
~~Die kuur verlengt alleen je~~ ziek bestaan.

Af

KONING
Mijn woord stijgt op, mijn denken is van lood.
Geen zinloos woord zal ooit de hemel halen.

Af

Vierde toneel

Koningin en Polonius op

POLONIUS
Hij komt eraan. En peper het hem in,
Zeg hem dat hij zijn streken te ver dreef
En dat uwe hoogheid als een scherm stond tussen
Veel hitte en hem. Dat is mijn laatste woord.
~~Omzeil niets, alstublieft.~~

KONINGIN
~~Wees daar gerust op.~~

~~HAMLET~~
~~achter het toneel~~
~~Moeder, moeder, moeder.~~

KONINGIN
~~Trek u terug, ik hoor hem.~~

Polonius verbergt zich achter de gobelin

Hamlet op

HAMLET
Wel, moeder, en u wenste?

KONINGIN
Hamlet, je hebt je vader diep gekwetst.

HAMLET
Moeder, u hebt mijn vader diep gekwetst.

KONINGIN
Kom, kom, je antwoordt met een losse tong.

HAMLET
Ga, ga, u vraagt met een gespleten tong.

KONINGIN
Wat moet dat, Hamlet?

HAMLET
Ja, wat is er nu?

KONINGIN
Vergat je wie ik ben?

HAMLET
Bij 't kruis, o nee.
U bent de koningin, de vrouw van uw mans broer,
En - was het maar niet zo - u bent mijn moeder.

KONINGIN
Nee, dan zijn er genoeg om je te spreken.

HAMLET
~~Kom, kom, ga zitten. En beweeg u niet.~~
U zult pas gaan wanneer u in mijn spiegel
Uw ware, diepste wezen hebt gezien.

KONINGIN
Wat wil je? Je wilt me toch niet vermoorden?

Help, ho!

POLONIUS
achter de gobelin
Ho daar! Help!

HAMLET
Wat is dat? Een rat! Dood voor een sou, morsdood.

Hij stoot met zijn degen door de gobelin

POLONIUS
achter
O, ik ben geveld.

KONINGIN
Wee mij, wat deed je?

HAMLET
Ik zou het niet weten.
Is het de koning?

Hij tilt de gobelin op en ontdekt Polonius, dood

KONINGIN
O wat een onbezonnen, bloederige daad!

HAMLET
Een bloederige daad.
Haast net zo erg, geachte moeder, als
Een koning doden om zijn broer te trouwen.

KONINGIN
Een koning doden?

HAMLET
Wat ik zei, mevrouw. -
Jij stomme dwaas, jij gretige bemoeial,
Vaarwel. Ik zag je voor iets beters aan.
Te grote ijver kan riskant zijn. Pech gehad. -
Kalm, laat dat handenwringen. ~~Gaat u zitten~~
~~En~~ laat me uw hart uitwringen; als tenminste
Het materiaal ervan kneedbaar genoeg is
En kwade sleur het niet zo heeft gepantserd
Dat het als citadel en schild gevoel weert.

KONINGIN
Wat deed ik dat je tegen mij je tong
Zo ruw tekeer durft laten gaan?

HAMLET
Een daad,

Die elke kuise gratie en blos bezoedelt,
Deugd hypocriet noemt, 't schone voorhoofd van
Een onbevlekte min de roos ontsteelt
En daar een brandmerk plaatst, die huwelijkseden
Tot loze gokbeloften maakt - zo'n daad,
Jawel, die uit het lijf van elk contract
De ziel plukt en van elk zoet ritueel
Een mengelmoes van woorden maakt. De hemel
Gloeit neer op de gebalde elementen
Met triest gelaat, of hun het oordeel wacht,
En 't al bekreunt die daad.

KONINGIN
Wee, welke daad
Kondigt die dreunende klaroenstoot aan?

HAMLET
Zie eens naar dit beeld, en zie dit eens aan,
Het ware konterfeitsel van twee broers.
Zie welk een gratie in die trekken school,
Hyperions lokken, 't voorhoofd van Zeus zelf,
Die martiale blik, respect afdwingend,
Die houding van Mercurius, de heraut,
Zó op een zonomgoten heuvel neergestreken,
Ja één versmelting, werkelijk, van vormen
Waar elke god afzonderlijk zijn stempel
Op drukte om ons een mens te laten zien.
Dat was uw echtgenoot. Zie nu wat volgt.
Uw echtgenoot van nu, een halm vol meeldauw,
Zijn ~~fiere~~ broer verziekend. Hebt u ogen? fiere
Kon u die ~~vette~~ berg verlaten om rijke
Te slurpen in die drek? Ha, hebt u ogen?
Liefde kan het niet zijn; want op uw leeftijd
Kalmeert de hoogtij van het bloed, en wacht
In nederigheid op rede, en welke rede
Bracht u van dit op dit? U bent bij zinnen,
Anders bewoog u niet; maar al die zinnen
Zijn lam, want louter waanzin dwaalt niet zo,
Noch laaien zinnen ooit zo zinloos op
Dat ze elk vermogen om te onderscheiden
Verliezen bij zo'n keuze. Welke duivel
Voerde u, aldus geblinddoekt, bij de neus?
Oog zonder tastzin, tastzin zonder blik,
Oor zonder hand of oog, geur zonder iets,
Of zelfs een ziek restant van één waar zintuig
Konden zo stom niet zijn.
O schaamte, waar is je blos? Rebelse hel,
Als je nog zo in het karkas tekeergaat
Van een oud wijf, laat voor de hete jeugd
De deugd dan zijn als was en smelten in
Haar eigen vuur; laat schaamte achterwege
Wanneer de hitsigheid met kracht losbrandt,
Want zie: de ijzel laait precies zo op

En rede wordt tot pooier van de lust.

KONINGIN
O Hamlet, zeg niets meer.
Je wendt mijn ogen diep tot in mijn ziel,
En vlekken zie ik daar - zwart, ingevreten -
Voor altijd onuitwisbaar.

HAMLET
Ja, maar leven
In 't geile zweet van een vet-druipend bed,
Daar hoerig broeien, likken, slobberen
Boven de zwijnestal!

KONINGIN
Zeg me niets meer.
Die woorden gaan als dolken in mijn oren.
Lieve Hamlet, niets meer.

HAMLET
Een schurk, een moordenaar,
Een knecht, geen tiende van een twintigste
Van uw ex-heer, een koningsharlekijn,
Een zakkenroller van gezag en staat,
Die van de plank het rijke kroonjuweel stal
En in zijn zak stak -

KONINGIN
Niets meer.

HAMLET
Een rinkelbel- en lappenkoning -

De geest op

Help me en spreid uw vleugels over me uit,
Hemelse wachters! Uw genadige verschijning wenst - ?

KONINGIN
Wee, hij is gek.

HAMLET
U komt uw trage zoon wellicht berispen
Die zo, élan en tijd verzakend, nalaat
Uw hoge, dringende opdracht uit te voeren?
O spreek.

DE GEEST
Vergeet het niet. Ik kwam alleen
Om je haast stomp geworden plan te wetten.
Maar zie, er huist ontzetting in je moeder.
Treed tussen haar, toe, en haar ziel die vecht.
Verbeelding werkt 't sterkst in 't zwakste lichaam.

Spreek tot haar, Hamlet.

HAMLET
Mevrouw, wat hebt u?

KONINGIN
Wee, wee - wat heb jij,
Dat je je oog laat turen in het niets,
En praat met de onstoffelijke lucht?
~~Woest uit je oogkas puilt je geest en, als~~
~~De slapende soldaten bij het appel,~~
~~Zo springt - of die extremiteiten leven -~~
~~Je bed van haren overeind~~. Zoonlief,
Toe - sprenkel op die hete gloed van onrust
De koelte van geduld. Waar kijk je naar?

HAMLET
Naar hem, naar hem. Kijk eens hoe vaal hij staart.
Als hij zijn boodschap zó tot stenen preekte,
Ze zouden hem verstaan. - Kijk niet zo naar me,
U brengt met dat vertoon van mededogen
Me nog van mijn serieuze opzet af.
Dan zal de ware kleur eraan ontbreken:
Tranen allicht voor bloed.

KONINGIN
Tegen wie zeg je dat?

HAMLET
U ziet niets, daar?

KONINGIN
Helemaal niets; toch zie ik alles wat er is.

HAMLET
En niets hoorde u ook?

KONINGIN
Nee, niets buiten ons.

HAMLET
Maar kijk dan toch, kijk hoe het stil wegsluipt.
Mijn vader, zo gekleed als toen hij leefde!
~~Kijk hoe hij daar net om de hoek verdwijnt.~~

De geest af

KONINGIN
Het is je brein maar die dit fabriceert.
In die creaties, ijl, is razernij
Heel erg bedreven.

Die luchtkastelen bouwt een razernij
Met veel vakkundigheid

HAMLET
~~Razernij!~~
Mijn pols slaat even kalm de maat als de uwe
En klinkt gezond. Het is geen razernij
Waaraan ik uiting gaf. Stel me op de proef,
En ik herhaal het woord voor woord, waarbij
De razernij wegsteigert. Moederlief,
Leg op je ziel die temperende zalf niet
Dat jouw vergrijp niet, maar mijn waanzin spreekt.
Ze zal die zweer maar als een vlies bedekken
Terwijl het geil bederf van binnenuit
Doorwoekert, ongezien. Biecht op je zonden,
Om 's hemelswil, heb spijt om al wat was,
Ontwijk wat komen mag; en gooi geen mest
Op onkruid dat alleen maar geïler opschiet.
Vergeef mijn eerlijkheid; want in de vetheid
En ademnood van deze tijd moet zelfs
De deugd de zonde om vergeving smeken,
Ja, kruipen om de gunst van één gebaar.

KONINGIN
O Hamlet, zoon, je spleet mijn hart in tweeën.

HAMLET
O gooi de slechtste helft ervan dan weg
En leef met de andere des te zuiverder.
Slaap wel. Maar ga niet naar mijn ooms bed. Sier u
Met deugd, ook al bezit u deze niet.
Dat ondier, sleur, dat elk begrip wegvreet
Van ongepaste zonden, is hierin
Een engel niettemin dat hij het plegen
Van mooie, goede daden ook een rok
Of een livrei verschaft die als gegoten
Zich om ons voegen. Houd u in vannacht,
En dan verleent dat iets van moeiteloosheid
Aan wat u daarna nalaat; meer nog daarna;
Gewoonte kan haast de natuur hermunten,
En huisvest of ontzegt Satan de deur
Met wonderlijk gemak. Nog eens, slaap wel,
En breekt de tijd van zegen voor u aan,
Dan vraag ik u om zegen. Voor meneer hier
Doet het me leed; maar 't was de wil van God -
Om mij met dit en dit met mij te straffen -
Dat ik zijn dienaar zijn moest en zijn beul.
Ik haal hem weg en ooit zal ik de dood
Die ik hem schonk goedmaken. Dus - slaap wel.
Ik ben alleen maar wreed om goed te zijn.
't Begon te erg, en erger is wat komt.
Nog iets, waarde mevrouw.

KONINGIN
Wat moet ik doen?

HAMLET
Niet dat, in geen geval, wat ik u vraag:
Laat de opgeblazen koning u opnieuw
In bed lokken, u in uw wangen knijpen
Met wulpse vingers, u zijn muisje noemen,
En geef hem, voor een paar spekvette kussen
Of voor vervloekt gekrieuwel in uw nek,
Gerust heel het verhaal in ruil dat ik
Niet echt gek ben, alleen maar gek uit list.
~~Het is maar beter hem dat te vertellen:~~
Zou een eenvoudig koningin, wijs, schoon,
Soms voor een vleermuis, voor een pad, een kater
Zoiets gewichtigs achterhouden? Ja soms?
Nee, tegen beter weten en discretie in,
Maak los die mand die op de zolder hangt,
Laat vrij die vogels ~~en - om te proberen~~ -
~~Kruip in die mand, als die fameuze aap,~~
~~Om dan uw eigen nek te breken.~~

KONINGIN
Wees overtuigd: als woorden adem zijn,
Als adem leven is, heb ik geen leven
Om uit te ademen wat jij me zei.

HAMLET
Ik moet naar Engeland, u weet dat?

KONINGIN
Ach,
Vergeten was ik het. Zo werd besloten.

HAMLET
De documenten zijn er. Mijn twee vrienden
Van school, die ik vertrouw als addertongen -
Ontvingen het mandaat mijn weg te banen
En mij ter slavernij te voeren. Laat ze;
De sport is immers om de ingenieur
Met kruit en al te laten exploderen,
En 't moet al slecht gaan als ik onder hun
Granaten niet een diepe mijnschacht graaf
En ze opblaas naar de maan. ~~O, heerlijk is het~~
~~Als zo twee bollen in één bolwerk ketsen.~~
Die man maant me tot spoed.
Ik zal zijn pens mee naar die kamer slepen.
Moeder, slaap wel, oprecht. Die raadsman is
Wel erg stil nu, erg serieus, erg zwijgzaam
Die ooit zo'n babbelzieke, dwaze schurk was.
Kom, heer, dan sluiten we uw hoofdstuk af.
Slaap wel, moeder.

<u>Hij sleept Polonius weg. Af. De koningin blijft achter</u>

VIERDE BEDRIJF

116 vooruit ernee
vannacht
het doorknagen
117 comtenance
kanon/roos
128 zoemend.
138 oliesel.
139 Er

120 maden ipv larven
131 fibele fibele fibeldijn

Eerste toneel

De koning, Rosencrantz en Guildenstern voegen zich bij de koningin

KONING
Achter dat zuchten en dat steunen schuilt iets.
Vooruit ermee. Wij moeten dat begrijpen.
Waar is je zoon?

KONINGIN
Geef ons een ogenblik de ruimte.

Rosencrantz en Guildenstern af

Mijn man, ah, wat ik meemaakte vannacht!

KONING
Wat, Gertrude! Hoe is Hamlet?

KONINGIN
Dolzinnig als de zee en wind wanneer ze
Elkaar de loef afsteken. Blind van drift
Hoort hij achter de gobelin geritsel,
Trekt snel zijn degen, roept: 'Een rat, een rat,'
En in die dolle waan doodt hij, niets ziend,
De goede oude man.

KONING
O lage daad!
Dat was in zijn plaats ons daar overkomen.
Zijn vrijheid is voor allen vol van dreiging -
Ook voor jou zelf, voor ons, voor iedereen.
Ach, wie zal men die bloederige daad
Verwijten? 't Zal op ons neerdalen, want
Uit voorzorg had die gekke jongeman
Beteugeld moeten worden, kort gehouden
En ver van alles. Zo groot, evenwel,
Was onze liefde dat we maar niet wilden
Begrijpen wat het beste was - we lieten,
Zoals een ziek man de ernst verbergen wil,
Het doorknagen tot op het merg. Waar is hij?

KONINGIN
Het lichaam dat hij heeft vermoord wegslepen.
Zo toont zijn waanzin zelfs, als een goudader
In een formatie onedele metalen,
Nog zuiverheid - hij huilt om het gebeurde.

KONING
O Gertrude, kom, hier weg.
Zodra de zon de heuvelen beroert
Moet hij aan boord zijn en vertrokken; en
Die wandaad zal, met majesteit en kunde,
Zowel verhuld als verontschuldigd worden. -
Ho, Guildenstern!

Rosencrantz en Guildenstern op

Vlug, vrienden allebei, haal assistentie.
Hamlet, in waanzin, sloeg Polonius dood
En sleepte hem uit zijn moeders kamer weg.
Ga, zoek hem - spreek voorzichtig - breng het lijk
Naar de kapel. En, alsjeblieft, maak haast.

Rosencrantz en Guildenstern af

Kom, Gertrude, mee naar onze wijste vrienden:
Dan delen we ze mee wat ons te doen staat
En wat helaas gedaan is. Als de laster,
Wier fluistering de wereldbol doorsnijdt,
Zo doelgericht als het kanon de roos,
Haar giftig schot afvuurt, mist ze wellicht
De naam van ons en treft de onkwetsbare lucht.
Kom, weg.
Mijn ziel is vol bekommernis en wanklank.

Beiden af

Tweede toneel

Hamlet op

HAMLET
Veilig opgeborgen.

Er wordt geroepen achter het toneel

Maar stil, wat is dat voor geluid? Wie roept daar: Hamlet? O, daar heb je ze.

Rosencrantz, Guildenstern en anderen op

ROSENCRANTZ
Wat hebt u gedaan, heer, met het lijk?

HAMLET
Vermengd met stof, waaraan het is verwant.

ROSENCRANTZ
Vertel ons waar, zodat we het naar de kapel kunnen overbrengen.

HAMLET
Geloof het niet.

ROSENCRANTZ
Geloven - wat?

HAMLET
Dat ik jullie geheimen kan bewaren en niet de mijne. Daarbij, te worden uitgehoord door een spons - welk antwoord wordt er verwacht van een koningszoon?

ROSENCRANTZ
U houdt me voor een spons, heer?

HAMLET
Ja, vriend, die 's konings gunsten opzuigt, zijn emolumenten, zijn invloed. Maar zulke beambten bewijzen de koning uiteindelijk de beste dienst: hij houdt ze, als een aap, in de hoek van zijn kaken - het eerst gekauwd, het laatst verorberd. Als hij om het resultaat van jullie hamsteren verlegen zit hoeft hij je maar uit te knijpen en, spons, droog ben je weer.

ROSENCRANTZ
Ik begrijp u niet, heer.

HAMLET
Daar ben ik blij om. Gemene praatjes slapen goed in een gekkenoor.

ROSENCRANTZ
Heer, u moet ons vertellen waar het lichaam is en met ons meekomen naar de koning.

HAMLET
Het lichaam is bij de koning, maar de koning is niet bij het lichaam. De koning is een ding -

GUILDENSTERN
Een ding, heer?

HAMLET
Van niks. Breng me naar hem toe.

Allen af

Derde toneel

De koning en twee of drie edellieden op

KONING
Ik liet hem zoeken en het lichaam halen.
Dat deze man vrij rondloopt, hoe riskant!
Toch mogen wij hem niet gestreng berechten:
Hij is geliefd bij 't warrig denkend volk
Dat niet door rede, maar door 't oog geleid wordt -
Daarom krijgt de bestraffing van de daden
In zo'n geval de schuld en niet de daad.
Om ophef te vermijden moet het lijken
Of dit abrupte wegsturen van hem
Na rijp beraad geschiedde. Een drastisch zieke
Genees je met een drastische remedie
Of helemaal niet.

Rosencrantz, Guildenstern en anderen op

En - wat viel er voor?

ROSENCRANTZ
Waar hij het lijk heeft weggeborgen, heer,
Is niet uit hem te krijgen.

KONING
Maar waar is hij?

ROSENCRANTZ
Buiten, heer, onder escorte, tot uw dienst.

KONING
Laat hem voor ons verschijnen.

ROSENCRANTZ
Ho! Breng hem binnen.

Hamlet met zijn bewakers op

KONING
Nu, Hamlet, waar is Polonius?

HAMLET
Aan het avondmaal.

KONING
Aan het avondmaal? Waar?

HAMLET
Niet waar hij eet, maar waar hij wordt gegeten. Een kleine assemblée politieke wormen is net met hem bezig. Je hebt maar één keizer voor de kost en dat is je worm: wij mesten de rest van de schepping om ons te mesten, en we mesten onszelf voor de larven. Koning vetzak en bedelaar schraalhans zijn alleen maar andere gangen - twee schotels van één tafel. Dat is het einde.

KONING
Ach, ach.

HAMLET
Een mens kan vissen met de worm die van een koning heeft gegeten, en eten van de vis die zich met die worm heeft gevoed.

KONING
Wat bedoel je daarmee?

HAMLET
Ik wou u slechts laten zien hoe een koning kan paraderen door de darmen van een bedelaar.

KONING
Waar is Polonius?

HAMLET
In de hemel. Stuur maar iemand om te kijken. Als uw afgezant hem daar niet aantreft, ga hem dan zelf zoeken op die andere plaats. Maar als u hem, serieus, binnen een maand niet kunt vinden zal uw neus het doen zodra u de trap naar de voorzaal opgaat.

KONING
tot enkele leden van zijn gevolg
Ga hem daar zoeken.

HAMLET
Hij wacht wel tot jullie komen.

De leden van het gevolg af

KONING
Hamlet, die daad, voor je eigen veiligheid
- Waaraan wij hechten, zoals we ook diep betreuren
Wat je gedaan hebt - maakt dat je hier ijlings
Vandaan moet. Maak je dus gereed. Het schip
Is klaar, de wind staat goed, het reisgezelschap
Verwacht je, alles popelt om te gaan
Naar Engeland.

HAMLET
Naar Engeland.

KONING
Ja, Hamlet.

HAMLET
Goed.

KONING
Dat is het - als je zou weten wat ons dreef.

HAMLET
Ik zie een engel die dat doorziet. Maar kom, naar Engeland.
Vaarwel, lieve moeder.

KONING
Je liefhebbende vader, Hamlet.

HAMLET
Mijn moeder. Vader en moeder zijn man en vrouw, man en vrouw
zijn één vlees; dus mijn moeder. Kom, naar Engeland.

Af

KONING
Hem op de voet gevolgd. Aan boord met hem,
Geen uitstel - nog vannacht wil ik hem weg.
Vooruit, want alles wat de zaak behoeft
Staat verder klaar. Toe, maak wat haast, wilt u.

Allen, behalve de koning, af

En Engeland, geef je iets om mijn liefde -
Mijn grote macht maakt je daar wel bewust van:
Je littekens zien nu nog rauw en rood
Van 't Deense zwaard en, vrij, betaal je ons
Nog steeds de tol van je ontzag - dan zal je
Geen koud oog werpen op ons hoog bevel,
Vervat in documenten dienaangaande,
Waarin de richtlijn opgesteld staat voor
De snelle dood van Hamlet. Doe het, Engeland;

Want als de ijlkoorts in mijn bloed woedt hij,
En jij moet me genezen. Ik zal pas,
Als dit verricht is, weer een lichtstreep zien.

Af

Vierde toneel

Fortinbras en zijn leger marcheren over het toneel

FORTINBRAS
Groet, kapitein, de Deense koning van me.
Zeg hem, met zijn verlof, dat Fortinbras
Het hem beloofde vrijgeleide opvraagt
Om door zijn rijk te trekken. - U weet waar.
Als zijne Majesteit iets mocht verlangen,
Dan presenteren we ons persoonlijk bij hem.
Laat hem dat weten.

KAPITEIN
Het wordt uitgevoerd, heer.

FORTINBRAS
Ruk langzaam op.

Allen, behalve de kapitein, af

Hamlet, Rosencrantz, Guildenstern en anderen op

HAMLET
Waarde heer, wiens troepen zijn dit?

KAPITEIN
Ze zijn van Noorwegen, heer.

HAMLET
Op weg naar waar, heer, als ik vragen mag?

KAPITEIN
Naar Pools gebied.

HAMLET
Wie voert ze aan, heer?

KAPITEIN
De neef van de oude Noorwegen, Fortinbras.

HAMLET
Rukken ze op tegen heel Polen, heer,
Of naar een grensgebied?

KAPITEIN
Eerlijk gezegd, heer, en niet overdrijvend,
We gaan een lapje grond veroveren
Dat niet meer waarde dan zijn naam bezit.
Voor vijf dukaten - vijf - zou ik 't niet pachten;
Noch bracht het, als het contant werd verkocht,
De Polen of de Noor een sappiger som op.

HAMLET
Nu, dan zal Polen het ook nooit verdedigen.

KAPITEIN
Jawel, er is al een bezettingsmacht.

HAMLET
Tweeduizend zielen niet, noch twintigduizend
Dukaten om zo'n strootje zijn genoeg!
Dit is 't abces van teveel vrede en welvaart:
Van binnen woekert het en niemand ziet
Waaraan de man sterft. Heer, mijn nederige dank.

KAPITEIN
God zij met u, heer.

Af

ROSENCRANTZ
Heer, wilt u nu gaan?

HAMLET
Ik ben zo bij je. Ga alvast vooruit.

Allen, behalve Hamlet, af

Hoe ieder voorval tegen mij getuigt
En mijn te trage wraak de sporen geeft.
Wat is een mens
Als zijn voornaamste levenskapitaal
Slapen en vreten is? Een beest, meer niet.
Hij, die ons zo'n groot redeneervermogen,
Met voor- en achterwaartse blik, meegaf,
Schonk ons dat goddelijk talent vast niet
Om onnut te verschimmelen in ons.
Of het nu dierlijke vergetelheid is
Of laffe twijfel door oneindig tobben
Over de afloop - een gedachte die,
Gevierendeeld, maar één kwart wijsheid kent

En steeds driekwart scrupules - ik weet niet
Waarom ik leef en zeg: dit moet ik doen,
Terwijl ik reden, wil, kracht, middelen
Om het te doen heb. Levensgrote exempels
Vermanen mij: zie dat gigantisch leger,
Geleid door een beschaafde, tengere prins
Wiens moed, door grootse eerzucht voortgeblazen,
De neus voor de ongewisse uitslag ophaalt,
Wat sterfelijk en kwetsbaar is prijsgevend
Aan al wat lot, dood en gevaar vermogen,
Zelfs om een eierschaal. Waarachtig groot zijn
Is niet dat je je niet om niets verroert,
Maar dat je, grandioos, om een halm losbrandt
Wanneer de eer op het spel staat. En kijk mij:
Een vader dood, een moeder diep onteerd,
Prikkels voor mijn gedachte en mijn bloed,
En slapen laat ik ze - en zie, beschaamd,
De dood voor twintigduizend man op til
Die, voor een peuleschil van eer, een hersenschim,
Hun graf opzoeken, of ze naar hun bed gaan -
Elkaar een lapje land betwisten dat
Geen plaats biedt om te vechten voor zoveel,
Geen grafruimte genoeg om wat geslacht wordt
In op te bergen? O, laat mijn gedachten
Bloederig zijn voortaan, of waardeloos.

Af

Vijfde toneel

Koningin, Horatio en een hofdienaar op

KONINGIN
Ik wil niet met haar praten.

HOFDIENAAR
Zij staat er op, ze is volstrekt uitzinnig.
Haar geestestoestand vraagt om medelijden.

KONINGIN
Wat verlangt ze?

HOFDIENAAR
Ze spreekt veel van haar vader, hoorde, zegt ze:
Alles is valsheid, kucht, beklopt haar hart,
Slaat nijdig naar elk strootje, babbelt dingen,
Maar half-begrijpelijk. Haar taal is onzin:
Toch spoort het vormeloos gebruik de hoorders
Tot reconstructie aan. Ze speculeren,
Flansen naar eigen beeld haar woorden samen
Die, blijkend uit haar wenk, knik en gebaar,
Je werkelijk doen denken dat ze iets dacht -
Niets duidelijks, maar ook niets goeds voorspellend.

HORATIUS
't Zou beter zijn met haar te praten, want
Ze zou gevaarlijke vermoedens kunnen strooien
In kwaadgezinde hoofden.

KONINGIN
Laat haar binnen.

De hofdienaar af

terzijde
De zonde is zo dat ze mijn ziel verlamt,
Elk zuchtje lijkt het voorspel van een ramp.
Schuld maakt een mens zo kinderlijk bevreesd:
Door 't lijden dat men vreest lijdt men het meest.

Ophelia op

OPHELIA
Waar is de schone majesteit van Denemarken?

KONINGIN
Wat is er, Ophelia?

OPHELIA
zingt
Waar zie ik hem? Hoe ken ik hem?
Die zoveel om me gaf?
Ik ken hem aan zijn schelpenhoed
En aan zijn pelgrimsstaf.

KONINGIN
Ach, meisjelief, wat betekent dat lied?

OPHELIA
Hoe zegt u? Nee, toe - luister.

zingt
Hij is gestorven, meisjelief,
Het is voorgoed voorbij,
Een groene zode aan zijn hoofd,
En aan zijn voet een kei.
O ho!

KONINGIN
Nee maar, Ophelia -

OPHELIA
Toe - luister.
zingt
Zijn sterfgewaad als bergsneeuw wit -

De koning op

KONINGIN
Ach, heer, zie dit eens aan.

OPHELIA
zingt
Onder een bloemtapijt,
Maar toen hij daalde in de grond
Heeft hem - niet iemand beschreid.

KONING
Hoe is het met je, lief kind?

OPHELIA
Goed, God zal het u lonen. Ze zeggen dat de uil een bakkersdochter was. Heer, we weten wat we zijn, maar niet wat we nog eens worden. Dat uw tafel met God zij.

Jezus vroeg brood aan ←

KONING
Fantasieën over haar vader.

OPHELIA
Toe, geen woord daarover, maar als ze u vragen wat het betekent, zegt u dit.
zingt
Morgen is 't Sint Valentijnsdag
En ik, jong maagdelijn,
Zal heel vroeg aan je venster staan
En ben jouw Valentijn.
Hij is opgestaan, de deur stond aan,
Hij liet het maagdelijn
Erin die, ach, eruit niet meer
Een maagdelijn zou zijn.

KONING
Lieve Ophelia -

OPHELIA
Echt, zonder erop te zweren, ik maak er een einde aan.
zingt
Bij Jesses en Sint Charitas
Ach, foei en schaam je wat,
Geen jongeman of hij doet er-an -
Wat pikkezwart is dat.
Ze zei: 'Voor ik me bij je lei,
Sprak je: je wordt mijn vrouw.'
Hij antwoordt:
Een vrijer, kind, zweert bij de wind,
Je gaf al wat ik wou.'

KONING
Hoe lang is ze al zo?

OPHELIA
Ik hoop dat alles nog goed komt. We moeten geduld hebben. Maar ik kan mijn tranen niet inhouden bij de gedachte dat ze hem in de koude grond zullen leggen. Ik moet daar mijn broer van op de hoogte stellen. Dus - dank voor uw goede raad. Kom, mijn koets. Goedenacht, dames, goedenacht. Lieve dames, goedenacht, goedenacht.

Af

KONING
Blijf in haar buurt; toe, hou haar in de gaten.

Horatio af

O, gif van diepste smart is dit: 't is alles
Ontsproten aan haar vaders dood. Zie nu -
O Gertrude, Gertrude,
Zorg komt nooit, als verkenners, één voor één,
Zorgen

Maar in cohorten. Eerst, haar vaders moord;
Toen, je zoon weg, die wreed en eigenhandig
Terecht de ban over zich afriep; 't volk
Vertroebeld, dik van noties en geruchten
Over Polonius' dood - wij zo naïef
Hem te begraven in 't geniep; Ophelia,
Het arme kind, haarzelf en haar verstand kwijt
Waarzonder wij maar schimmen zijn, of beesten;
Tenslotte, minstens net zo erg als al dit:
Haar broer keerde heimelijk uit Frankrijk weer,
Broedt op die raadselen, hult zich in wolken,
Er heeft aan hitsers geen gebrek, zijn oor
Met gif over zijn vaders dood volzoemend:
De nood, gespeend van feiten en bewijzen,
Zal - om in oor en oor ons te bekladden -
Voor niets terugdeinzen. O lieve Gertrude,
Dit, als een mitrailleur, zal op veel plaatsen
Mij overtollig doden.

Tumult achter het toneel

Luister!
Waar zijn mijn Zwitsers? Laat de deur bewaken.

Een bode op

Wat is er?

BODE
Heer, breng u in veiligheid.
De oceaan, buiten zijn krijtperk tredend,
Verslindt het laagland niet onstuimiger
Dan, muitend oprukkend, uw lijfwacht door
Laertes overspoeld wordt. 'Heer' noemt hem
Het plebs en, of de wereld pas begint,
Tradities zijn vergeten, zeden niets zijn -
De stut en toeverlaat van elke afspraak -
Roepen ze: 'Laertes koning! Laat ons kiezen!'
Het schalt met muts, hand, tong de wolken langs:
'Laertes koning, koning zij Laertes.'

KONINGIN
Hoe lustig blaffen zij op het valse spoor.
O, jullie valse Deense doggen, keer je om.

Tumult achter het toneel

KONING
Ze breken de deuren open.

Laertes met gevolg op

LAERTES
Waar is die koning? - Heren, blijf daarbuiten.

GEVOLG
Nee, binnen willen we.

LAERTES
Toe, laat me alleen.

GEVOLG
Al goed, al goed.

LAERTES
Ik dank jullie. Bewaak de deur.

Het gevolg af

O vuile koning, jij. Hier met mijn vader.

KONINGIN
hem tegenhoudend
Beste Laertes, kalm.

LAERTES
Die druppel bloed die kalm is noemt me bastaard,
Roept 'horendrager' tot mijn vader, brandt
Pal op het kuise, smetteloze voorhoofd
Van mijn beminde moeder 'hoer' in.

KONING
Wat,
Laertes, maakt je zo gigantisch muitziek? -
Laat hem Gertrude. Wees voor ons niet bang.
Zo'n haag van goddelijkheid omheint een koning:
Verraad ziet maar een glimp van zijn verlangen,
Brengt luttel maar tot stand. - Zeg me, Laertes,
Waarom zo heetgebakerd? - Laat hem, Gertrude. -
Spreek, man.

LAERTES
Waar is mijn vader?

KONING
Dood.

KONINGIN
Maar niet door hem.

KONING
Laat hem zich volvragen.

LAERTES
Hoe kwam hij om? Ik laat me niet misleiden.
Vervloekt, vazallenplicht! Eed, naar de hel!
Geweten en genade - naar de afgrond!
Ik tart verdoemenis. In mijn positie
Maal ik om deze noch om gene wereld,
Laat komen wat er komt, ik wil alleen
Mijn vader wreken, en dat allergrondigst.

KONING
Wie zal je tegenhouden?

LAERTES
Mijn wil, die van de hele wereld niet.
Ik zal mijn middelen zo goed gebruiken
Dat ik met weinig ver kom.

KONING
Mijn Laertes,
Als je de ware toedracht wilt vernemen
Omtrent je vader, schrijft je wraak dan voor
Dat je, va banque, én vriend én vijand opstrijkt,
De winnaar en verliezer?

LAERTES
Alleen zijn vijand.

KONING
Wil je die dan kennen?

LAERTES
Met open armen, zó, groet ik zijn vrienden,
En als de pelikaan - mild, levenschenkend -
Voed ik ze met mijn bloed.

KONING
Kijk, nú spreek je
Als een goed kind en waarlijk edelman.
Dat ik geen schuld draag aan je vaders dood
En daar intens verdriet om heb, dat zal,
Zo onbelemmerd als de dag je oog,
Je oordeel toeschijnen.

<u>Rumoer achter het toneel. Ophelia zingt</u>

Toe, laat haar binnen.

LAERTES
Wat is dat voor rumoer?

Ophelia op

Gloed, schroei mijn brein. Brand - zevenvoudig zout -
't Gezichtsvermogen uit mijn oog weg, tranen.
Hemel, jouw waanzin wordt betaald, zo zwaar,
Dat de balans naar ons doorslaat. O meiroos!
Mooi kind - zoet zustertje - Ophelia-lief -
O hemel, is de geest van een jong meisje
Dan zo vergankelijk als van een grijsaard?
Natuur is teer in liefde en waar ze teer is
Zendt ze een kostbaar proefje van zichzelf
't Beminde voorwerp achterna.

OPHELIA
zingt
Toen zonk hij blootshoofds in zijn graf
~~Van fibele, fibele, fibeldijn,~~
En menige traan daalde er in af -
Vaarwel, mijn duifje.

LAERTES
Was je bij je verstand en riep je om wraak,
Het was niet roerender.

OPHELIA
U moet zingen Neer-he neer-ho, en u Roep hem ho-neer-ho. O, wat past dat refrein er mooi bij! Het is de verkeerde rentmeester die de dochter van zijn baas stal.

LAERTES
Die onzin zegt meer dan zin.

OPHELIA
Daar is rozemarijn, dat staat voor herinnering - toe, lieveling, herinner u. En daar zijn pensées: dat staat voor gedachten.

LAERTES
Zo leerzaam is waanzin: gedachten en herinnering ineen.

OPHELIA
Daar is venkel voor u, en akelei. Daar is ruit voor u. En hier - voor mij wat. We mogen het 's zondags genadekruid noemen. U moet uw ruit andersom dragen. Daar - een madeliefje. Ik wou u wat viooltjes geven, maar ze verwelkten allemaal toen mijn vader stierf. Hij kwam goed aan zijn einde, hoorde ik.

zingt
Mijn hart juicht op van Robin-lief.

LAERTES
Smart en bezoeking, lijden, de hel zelf:
Zij maakt er iets charmants en lieflijks van.

OPHELIA
zingt
En keert hij nimmer weer?
En keert hij nimmer weer?
Nee, nee, hij is dood,
Kruip in je bed van lood,
Want nooit, nooit keert hij weer.

Zijn baard was wit als sneeuw.
Van vlas was zijn gezicht.
Hij is heen, hij is heen,
Om niets al ons geween.
God schenke hem het licht.
En alle christenzielen met hem. God zij met u.

Af

LAERTES
Ziet u dit, o God?

KONING
Laertes, ik moet delen in je smart
Of je ontneemt me 't recht. Trek je terug,
Kies uit je wijste vrienden wie je wilt,
En laat ze tussen jou en mij oordelen.
Indien we, rechtstreeks of via een omweg,
Betrokken blijken, geven wij ons rijk,
Ons leven, onze kroon, ja al het onze,
Jou als verzoening; mocht het niet zo zijn,
Wees dan zo goed ons je geduld te lenen,
En met jouw ziel zullen we samenwerken
Om haar volstrekt gerust te stellen.

LAERTES
't Zij zo.
Zoals hij stierf, zijn heimelijke uitvaart -
Op zijn gebeente zwaard noch ereteken,
Geen adellijke rite noch vertoon -
't Schreeuwt uit den hoge om gehoord te worden,
Zodat ik 't onderzoeken moet.

KONING
Dat zul je.
En waar de schuld is valt de grote bijl.
Toe, mee met mij.

Allen af

Zesde toneel

Horatio en een dienaar op

HORATIUS
Wie zijn het die me willen spreken?

DIENAAR
Zeelui, heer. Ze hebben brieven voor u, zeggen ze.

HORATIUS
Laat ze binnen.

De dienaar af

Ik zou niet weten uit welk deel ter wereld
Me iemand groeten zou, tenzij prins Hamlet.

Matrozen op

EERSTE MATROOS
God zegene u, heer.

HORATIUS
Hij zegene je eveneens.

EERSTE MATROOS
Dat zal hij, heer, als hem dat gerieft. Hier is een brief voor u, heer. Hij komt van de gezant die naar Engeland op weg was - als uw naam tenminste Horatio is, zoals ik heb vernomen.

HORATIUS
leest de brief
Horatio, als je het volgende uit hebt, zie dan hoe je deze mannen toegang tot de koning verschaft. Ze hebben brieven voor hem. We waren nog geen twee dagen op zee of een zeer krijgszuchtig uitziend piratenschip maakte jacht op ons. We waren te traag van zeil, constateerden we, dus moesten we ons noodgedwongen dapper tonen en, tijdens het enteren, sprong ik bij hen aan boord. Precies op dat moment maakten ze zich van ons schip los, en zo werd ik hun enige gevangene. Ze hebben me als barmhartige dieven behandeld. Maar ze wisten wat ze deden: ik moet ze een wederdienst bewijzen. Bezorg de koning de brieven die ik heb gestuurd, en voeg jij je met net zoveel haast bij me als je zou vluchten voor de dood. Ik heb woorden voor je oor die je zullen verdoven; toch zijn ze nog veel te licht voor het kaliber waar het om gaat. Deze brave mannen

zullen je naar me toe brengen. Rosencrantz en Guildenstern koersen nog steeds naar Engeland; over hen heb ik je veel te vertellen. Vaarwel.

Hij die je de jouwe weet,
Hamlet.

Kom, ik verschaf je toegang voor je brieven,
En dat zo snel ik kan, zodat je mij
Bij hem kunt brengen die ze jullie meegaf.

Allen af

Zevende toneel

De koning en Laertes op

KONING
Spreek mij met klem nu vrij, in je geweten,
En neem mij op als vriend met heel je hart,
Nu je gehoord hebt, met een kennersoor,
Dat hij die je geliefde vader ombracht
't Op mij gemunt had.

LAERTES
Duidelijk. Maar zeg me -
Waarom trad u niet op tegen die daden,
Zo godgeklaagd en zo de doodstraf waard,
Waartoe uw veiligheid, uw wijsheid, wat al niet,
U toch geweldig aanspoorden?

KONING
O, om
Twee redenen, van speciale aard:
Ze komen jou misschien zeer wekelijk voor,
Maar sterk zijn ze voor mij. De koningin,
Zijn moeder, voedt zich bijna met zijn blik,
En ik - mijn deugd of straf, het geeft niet wat -
Ben zó met haar, wat ziel en leven aangaat,
In samenstand dat ik - ster in een baan -
Alleen door haar beweeg. Waarom ik verder
Geen openbare afrekening wenste
Is dat hij erg geliefd is bij het volk.
Dat, al zijn fouten onderdompelend
In hun genegenheid, werkt als de bron
Die hout tot steen maakt, elke keten omvormt
Tot ereteken; zodat al mijn pijlen,
Te licht gepluimd voor dat soort windgejoel,
Teruggestreken waren op mijn boog.

En niet waar ik ze had bedoeld.

LAERTES
En zo raakte ik een nobele vader kwijt,
Een zuster werd de wanhoop ingejaagd
Wier deugd, als lof teruggeschroefd mag worden,
Zich met der eeuwen hoogtepunt kon meten
In haar volmaaktheid.
Maar mijn wraak komt.

KONING
Lig daar niet wakker van. Je moet niet denken
Dat wij zo schraal en traag zijn van materie
Dat we ons de baard gevaarlijk laten schudden
En denken dat het voor de grap is. Weldra
Verneem je meer. Ik hield erg van je vader;
We houden van onszelf - dat, hoop ik, zal je
Doen inzien -

Een bode met brieven op

BODE
Hoogheid, voor u - die voor de koningin.

KONING
Van Hamlet! Wie bracht ze?

BODE
Matrozen, heer, zegt men. Ik zag ze niet.
Ik kreeg ze weer van Claudio. En hij
Ontving ze van de brenger zelf.

KONING
Laertes, je luistert mee. -
~~Laat ons alleen~~.

De bode af

leest
Hoogmogende, u gelieve te weten dat mijn persoon uitgeschud in uw rijk is teruggezet. Morgen zal ik permissie vragen voor uw koninklijke oog te verschijnen waarbij ik, uitgaande van uw verlof, aan hetzelve verslag zal uitbrengen over de omstandigheden van mijn plotselinge en nog zeldzamer terugkeer.

Hamlet.

Wat is dit? Zijn ze allemaal terug?
Of is het soms een list, en klopt het niet?

LAERTES
Kent u het handschrift?

KONING

Het is Hamlets hand.
'Uitgeschud' -
En hier - in een P.S. - zegt hij 'Alleen'.
Kan jij me dit verklaren?

LAERTES

Ik tast in het duister, heer. Maar laat hem komen.
't Verwarmt mijn zieke hart dat ik nog leef
Om hem recht in zijn tanden toe te sissen:
'Zo sterf jij.'

KONING

Als dat zo is, Laertes -
~~Maar~~ En hoe kan dat zo zijn? Hoe anders? -
Richt je je dan naar mij?

LAERTES

Ja, heer, indien
U niet mijn zinnen richt op vrede.

KONING

Op
Je eigen vrede. Stel: hij is terug, / 2 maanden her
Zijn reis is afgebroken en hij is
Niet meer van plan opnieuw te gaan, dan praat
Ik hem een waagstuk, dat nu in mij rijpt, aan
Dat onvermijdelijk leidt tot zijn val;
Geen zuchtje blaam zal waaien om zijn dood,
En zelfs zijn moeder zal geen list vermoeden
En het als ongeval zien.

LAERTES

'k Richt me op u,
En des te liever nog als u het klaarspeelt
Van mij het instrument te maken.

KONING

~~Nu, dat treft.~~
Je kwam dikwijls ter sprake sinds je reis,
En dat in Hamlets bijzijn, om een gave
Waarin je, zegt men, schittert. Al je kunnen,
Bijeengenomen, wekten niet zo'n afgunst
Bij hem als juist die ene die, naar mij dunkt,
De laagste in rang is.

LAERTES

Welke kunde, heer?

KONING
Niets dan een sierlint op de muts der jeugd -
Maar nodig, ja - want jeugd past net zo goed
De lichte en zorgeloze klederdracht
Als kalmer leeftijd rok en donkere pels,
Wijzend op orde en ernst. Twee maanden her
Was hier een heerschap uit Normandië -
~~Ik maakte ze in de oorlog mee, de Fransen,~~
En rijden kunnen ze, maar deze ruiter
Was als een heksenmeester. Met zijn zadel
Leek hij vergroeid, tot zulke wonderdingen
Bracht hij zijn paard, of hij met 't wakkere dier
Eén lichaam was en half diens aard bezat.
Ik kon niet vatten wat hij deed, zó ver
Ging hij, steeds nieuwe wendingen en bravoure
~~Bedenkend, mijn verstand te boven.~~

LAERTES
Een Normandiër was het?

KONING
Een Normandiër.

LAERTES
Lamord, ik zweer het.

KONING
Hij zelf.

LAERTES
Ik ken hem goed. O ja, hij is het sieraad,
De parel van de natie.

KONING
~~Er moest hem over jou iets van het hart.~~
Hij bracht zo'n meesterlijk rapport uit over
Je zelfverdediging - techniek, ervaring -
En over je rapier in het bijzonder,
Dat hij luid riep: hij zou nog moeten zien
Dat iemand jou versloeg. ~~Hun eigen schermers,~~
~~Bezwoer hij, hadden dekking, stoot noch oog~~
~~Als jij ze aanviel~~. Vriend, van dit rapport
Werd Hamlet zo gifgroen van jaloezie
Dat hem alleen nog het verlangen restte
Dat jij, voor een gevecht met hem, snel weerkwam.
Nu, aangezien dit -

LAERTES
~~Aangezien wat, heer?~~

KONING
Laertes, was je vader je iets waard?
Of ben je maar een schilderij van smart,
Een harteloos gezicht?

LAERTES
Waarom die vraag?

KONING
Niet dat ik denk: je hield niet van je vader,
Maar omdat liefde, weet ik, tijdsbepaald is,
En omdat, naar ons menig voorbeeld leert,
De tijd de vonk en vlam ervan beteugelt.
Er huist binnen het vuur der liefde zelf
Een soort van pit of kool en die bedaart het,
En niets heeft steeds dezelfde kwaliteit,
Want kwaliteit, aangroeiend tot gezwel,
Sterft aan haar eigen overdaad. We moeten
Meteen doen wat we willen, want dat 'willen'
Verandert en boet zoveel in aan kracht
Als er aan tong en hand en hindernis zijn:
Dan wordt dat 'moeten' een spilzieke zucht
Die oplucht, maar met pijn.
Snel naar de bron der rottenis:
Hamlet keert weer; wat zou jij ondernemen
Om je je vaders zoon te tonen, meer
In daden dan in woorden?

LAERTES
Zijn strot afsnijden in de kerk.

KONING
Zeker, er kan geen vrijplaats zijn voor moord;
Wraak mag niets stuiten. Maar, waarde Laertes,
Wil je dit doen, verberg je in je kamer;
Hamlet, terug, zal weten dat je thuisbent;
We dragen mensen op je lof te zingen
En leggen nog een tweede vernis op
De faam die jou de Fransman gaf, we brengen
Je dan bijeen en wedden op elks hoofd.
Hij, niet op zijn qui-vive, zal zeer weids
En vrij van alle achterdocht de degens
Niet willen inspecteren, zodat jij
Op je gemak - of met een beetje schuiven -
Een niet-stompe kunt kiezen en, gemeen
Toestotend, hem betaald zet voor je vader.

LAERTES
Ik doe het.
En voor dat doel zal ik mijn degen zalven.
Ik kocht een oliesel van een kwakzalver,

Zo dodelijk: je dipt een mes alleen
Erin en, slurpt het bloed, geen wonderpleister,
Bijeengegaard uit al wat kracht aan kruid heeft
Onder de maan, redt van de dood datgene
Wat er maar mee bekrast wordt. 'k Doop mijn spiets
In deze smetstof wat, als ik hem schamp,
Zijn dood zal zijn.

KONING
Laat ons dit overdenken
En naar 't geschiktste middel en moment
Voor ons scenario zoeken. Want mislukt dit,
En wordt onze opzet door slecht spel verraden,
Dan hadden we het beter kunnen laten.
Daarom vereist dit plan een schaduwplan
Dat werkt als dit verkeerd blijkt uit te pakken.
Stil, laat eens zien.
We wedden plechtig op je vaardigheden -
Ik heb 't!
Als jullie warm en dorstig van de strijd zijn -
En daarvoor stoot je extra stevig toe -
En hij wil drinken, dan houd ik een kelk
Gereed voor de gelegenheid, zodat we,
Als hij er maar aan nipt en hij toevallig
Je giftige passe ontweek, ons oogmerk toch
Bereiken. Wacht, wat is dat voor rumoer?

De koningin op

KONINGIN
De ene ramp zit de andere op de hielen,
Ze snel volgen ze elkaar. - Je zuster is
Verdronken, Laertes.

LAERTES
Verdronken? Waar?

KONINGIN
Daar is een wilg die groeit over de beek
En haar fluweelgrijs blad de glazen stroom toont.
Zij vlocht daar grillige kransen mee van netel
En koekoeksbloem, meizoen en aronsstaf,
Die losse herders grover namen geven,
Maar koele meisjes die van dodemansvingers.
Terwijl ze klom om daar haar bloemguirlande
Te hangen aan het overhellend takwerk,
Brak een jaloerse twijg af en omlaag
Viel, met haar bloeiende trofee, zij zelf
Het wenend beekje in. Breed bolde haar kleed,
Waardoor ze - een zeemeermin - nog drijven bleef,
En aldoor zong ze flarden oude hymnen,

Als iemand die haar eigen pijn niet voelt,
Of als een schepsel, voor dat element
Van jongsaf toegerust. Lang mocht 't niet duren:
Daar trokken haar gewaden, zwaar van drank,
Het arme kind uit haar welluidend lied
De modderdood in.

LAERTES
Ach, en toen verdronk ze.

KONINGIN
Verdronk, verdronk.

LAERTES
Al teveel water heb je, Ophelia-lief,
Geen tranen meer van mij erbij. Maar toch,
Zo zijn wij; de natuur laat zich niet dwingen;
Zeg, schaamte, wat je wilt. [Huilt.] Als die gedroogd zijn,
Dan is het met de vrouw gedaan. Adieu, heer,
Woorden van vuur heb ik die willen laaien,
Maar die deze onzin blust.

Af

KONING
Hem na, Gertrude.
Wat had ik werk zijn woede te kalmeren.
Hier wordt ze, vrees ik, weer door aangewakkerd.
Daarom, hem na.

Beiden af

VIJFDE BEDRIJF

144 kalebeen dat
145 knikker
148 deuse grond

155 the changeling
166 springe

Eerste toneel

Twee narren op [de grafdelver en iemand anders]

DE GRAFDELVER
Moet ze met een christenbegrafenis worden begraven, die moedwillig haar eigen zaligheid opzoekt?

DE ANDER
Jawel, wat ik je brom - en maak haar graf dus maar netjes. De lijkschouwer heeft op haar gestudeerd en zegt: christelijke begrafenis.

DE GRAFDELVER
Hoe kan dat, als ze zich niet uit zelfverdediging heeft verdronken?

DE ANDER
Gewoon, omdat ze dat zeggen.

DE GRAFDELVER
Het moet zijn se defendendo se offendendo, ze kunnen me nog meer vertellen. Want het punt is dit: als ik mezelf moedwillig verdrink, refereert zulks aan een handeling, en een handeling is drieledig - sub een, handelen; sub twee, doen; sub drie, ten uitvoer brengen. Ergus, ze verdronk zichzelf moedwillig.

DE ANDER
Ja, maar luister eens, Vriend (de) Spitter -

DE GRAFDELVER
Laat me. Hier hebben we het water - goed. Hier staat de persoon - goed. Als de persoon zich naar dit water begeeft en zich verdrinkt, dan begeeft hij zich - goedschiks of kwaadschiks, maar hij begeeft zich, onthoud dat. Als, anderzijds, het water naar hem toekomt en hem verdrinkt, verdrinkt hij zich niet zelf. Ergus, hij die niet schuldig is aan zijn eigen dood verkort zijn eigen leven niet.

DE ANDER
Zegt de wet dat?

DE GRAFDELVER
Wis en waarachtig, lijkschouwerswet.

DE ANDER
Zal ik je het ware verhaal vertellen? Als dit hier geen adellijke dame was geweest, had ze op geen christelijke begrafenis hoeven te rekenen.

DE GRAFDELVER
Gelijk heb je. En des te beroerder dat grote lui in deze wereld zich met meer animo mogen verdrinken of verhangen dan hun christenbroeders. Kom, schop van me. Tot de ware oude adel horen alleen tuinmannen, spitters en grafdelvers - ze houden er nog steeds het beroep van Adam op na.

Hij graaft

DE ANDER
Was die van adel?

DE GRAFDELVER
Hij droeg het eerste wapen dat er ooit was.

DE ANDER
Die hadden ze toen nog niet.

DE GRAFDELVER
Wat, ben je een heiden? Kan je niet lezen in de Schrift? De Schrift zegt: Adam spitte. Is een schop dan geen wapen? Ik stel je nog een vraag. Zit je ernaast met je antwoord, ga dan absolutie halen -

DE ANDER
Kom nou.

DE GRAFDELVER
Wie is het die sterker bouwt dan de metselaar, de botenmaker of de timmerman?

DE ANDER
De galgebouwer, want zijn constructie overleeft duizend onderhuurders.

DE GRAFDELVER
Ik mag die humor van je, weet je? Die galg is goed. Maar voor wie is hij goed? Hij is goed voor wie slecht is. Nu - en jij doet er slecht aan te zeggen dat de galg sterker gebouwd is dan de kerk; ergus, de galg zou je goed doen. Nog een keer, vooruit.

DE ANDER
Wie bouwt sterker dan een metselaar, een botenmaker of een timmerman?

DE GRAFDELVER
Ja, zeg me dat en je hebt vrijaf.

DE ANDER
Ah! ik weet het.

DE GRAFDELVER
Toe dan.

DE ANDER
Verdomd! ik weet het niet.

DE GRAFDELVER
Pijnig je hersens maar niet verder, want stomme ezels als jij krijg je door slaag toch niet op gang. En als iemand je die vraag nog een keer stelt, zeg: 'Een doodgraver'. De huizen die hij maakt houden het tot de jongste dag. Vooruit, scheer je weg naar Johan; haal me een stoop brandewijn. =2½ ℓ!

De ander af. De grafdelver vervolgt zijn graafwerk

zingt
In m'n jeugd heb ik gekust, gekust,
'k Schiep der behagen in:
De tijd -o- verkorten -a- met zoete lust,
O niets was -a- zo naar -a- mijn zin.

Tijdens zijn gezang komen Hamlet en Horatio op

HAMLET
Heeft die kerel geen hart voor zijn vak dat-ie zingt terwijl hij een graf graaft?

HORATIUS
Gewoonte maakt dat hij er niet meer bij nadenkt.

HAMLET
Zo is het: de hand die maar weinig doet is delicater van gevoel.

DE GRAFDELVER
zingt
Maar de ouderdom, met steelse tred,
Die greep me bij de keel,
En heeft me in 't verre land gezet,
Waar ik me rot verveel.

Hij gooit een schedel op

HAMLET
Die schedel had een tong, en kon ooit zingen. Hoe smakt die schurk hem tegen de grond - alsof 't Kaïn's kakebeen was, ~~die~~ van de allereerste moord. Dat zou toch best de

knikker van een politicus kunnen zijn over wie die ezel daar de baas speelt, van iemand die God nog te slim af wou zijn, nietwaar?

HORATIUS
Het zou kunnen, heer.

HAMLET
Of van een hoveling, die kon zeggen: 'Goedemorgen, mijn prins. Hoe vaart ge, mijn prins?' Dat zou de heer Die-en-die kunnen zijn, die het paard van de heer Die-en-die zo prees omdat-ie 't hem wilde aftroggelen, nietwaar?

HORATIUS
Waar, heer.

HAMLET
Ja, precies, en nu van mevrouw Worm, kaakloos en op zijn test getimmerd met een schop uit het knekelhuis. Dat is pas omwenteling, als onze ogen het zouden kunnen volgen. Heeft 't zo weinig gekost die botten iets bij te brengen dat ze er nu mee kegelen? De mijne doen zeer als ik eraan denk.

DE GRAFDELVER
zingt

Een pikhouweel en een schop, een schop,
Een lijkkleed al evenzeer,
En ook nog een kuil van klei erbij,
Wat wil zo'n gast nog meer.

Hij gooit nog een schedel op

HAMLET
Nog eentje. Wel - zou dat niet de schedel kunnen zijn van een advocaat? Waar zijn z'n omdat-vermitsen nu, z'n omdat-derhalves, z'n casussen, z'n clausules en z'n kunstjes? Waarom laat hij zich door zo'n doorgewinterde schurk op z'n kanis slaan met een smerige schep, en dreigt hij hem niet met een proces wegens aanranding? Hm, die knaap was in zijn tijd misschien een groot opkoper van land, met z'n koopakten, z'n eigendomsrechten, z'n boetebedingen, z'n dubbele borgstellingen en z'n vrijwaringen. Is dit de boete van zijn boetes en de vrijwaring van zijn vrijwaringen, dat hij modderland in zijn dubbele oogkas heeft? Willen zijn borgen voor niet meer van zijn aankopen borgen, zelfs van de dubbele niet, dan de lengte en breedte van een paar koopakten? De contracten van zijn landerijen passen nauwelijks in die kist, en verdient de eigenaar zelf niet meer, ha?

HORATIUS
Geen jota meer, heer.

HAMLET
Wordt perkament niet gemaakt van schapehuid?

HORATIUS
Ja, heer, en van kalfshuid ook.

HAMLET
Schapen en kalveren zijn het dan die hun zekerheid daarin zoeken. Ik spreek die vent eens aan. - Wie zijn graf is dat, vriend?

DE GRAFDELVER
Dat van mij, heer.
zingt
En ook nog een kuil van klei erbij -

HAMLET
Het zal vast dat van jou wel zijn, want je ligt erin.

DE GRAFDELVER
En u ligt eruit, heer, en daarom is het niet van u. Wat dat betreft: ik lieg er niet in, en toch is het van mij.

HAMLET
Je liegt er wel in, als je erin ligt en zegt dat het van jou is. 't Is voor een dooie, niet voor een springlevende: daarom lieg je.

DE GRAFDELVER
't Ligt er maar aan, heer, of zo'n leugen niet op u terugspringt.

HAMLET
Voor welke man graaf je dat?

DE GRAFDELVER
Voor geen man, heer.

HAMLET
Voor welke vrouw dan?

DE GRAFDELVER
Ook voor geen.

HAMLET
Wie moet daar begraven worden?

DE GRAFDELVER
Wat eens een vrouw was, heer; maar, haar ziel ruste in vrede, ze is dood.

HAMLET
Hoe punctueel die pummel is. We moeten volgens het boekje praten of hij legt er ons met dubbelzinnigheden in. Mijn God, Horatio, het is me de laatste drie jaar opgevallen: onze tijd is zo spits geworden dat de teen van de boer de hiel van de hoveling zo dicht nadert dat hij zijn eksteroog schuurt. Hoe lang ben je al grafdelver?

DE GRAFDELVER
Van alle dagen in het jaar begon ik er die dag mee dat onze vorige koning Hamlet Fortinbras versloeg.

HAMLET
Hoe lang is dat geleden?

DE GRAFDELVER
Dat zult u niet weten. Iedere idioot weet dat. Het was diezelfde dag waarop de jonge Hamlet werd geboren - die snuiter die gek is en naar Engeland gestuurd.

HAMLET
Ah, kijk eens aan. Waarom werd hij naar Engeland gestuurd?

DE GRAFDELVER
Omdat-ie gek was, daarom. Hij moet daar zijn verstand terug zien te krijgen. En krijgt hij het niet, dan maakt het daar ook niet veel uit.

HAMLET
Hoezo?

DE GRAFDELVER
Ze zullen het daar niet aan hem merken. Iedereen is daar even gek als hij.

HAMLET
Hoe werd hij gek?

DE GRAFDELVER
Op een heel vreemde manier, zeggen ze.

HAMLET
Hoezo 'heel vreemd'?

DE GRAFDELVER
Tjee, gewoon door zijn verstand te verliezen.

HAMLET
Zonder grond?

DE GRAFDELVER
Nee, hier op die van Denemarken. Ik graaf hier al graven, als kind en man, sinds dertig jaar.

HAMLET
Hoe lang moet iemand in de aarde liggen voor hij rot?

DE GRAFDELVER
Tjee, als-ie al niet rot is voor-ie sterft - want we krijgen tegenwoordig nogal wat syfilitische lijken die al uit elkaar vallen als we ze erin leggen - dan kost het je zo'n acht à negen jaar. Een leerlooier kost je negen jaar.

HAMLET
Waarom hij meer dan een ander?

DE GRAFDELVER
Tja, heer, zijn vel is zo gelooid door zijn beroep dat het nog een hele poos water afstoot, en water is nu eenmaal de stevigste aanpakker van die pokkelijken. Dat doodskoppie hier - dat heeft drieëntwintig jaar onder de grond gelegen.

HAMLET
Van wie was die?

DE GRAFDELVER
Zeg maar gerust van een pokke-idioot. Van wie denkt u dat-ie was?

HAMLET
Ik zou het echt niet weten.

DE GRAFDELVER
De pestpleuris voor die achterbakse idioot! Hij heeft me eens een fles Rijnwijn over mijn kop uitgegoten. Deze schedel, heer, was hoogstpersoonlijk Yoricks schedel, de nar van de koning.

HAMLET
pakt de schedel op
Deze?

DE GRAFDELVER
Die ja.

HAMLET
Ach, arme Yorick. Ik kende hem, Horatio, een vent met een

oneindige humor, van een zo weergaloze fantasie. Hij heeft me wel duizend keer op zijn rug gedragen, en nu - hoe vervuld van afgrijzen is mijn verbeelding. Mijn maag draait er van om. Hier hingen de lippen die ik heb gekust - ik weet niet hoe vaak. Waar zijn je snaaksheden nu, je bokkesprongen, je liedjes, je flitsen van vrolijkheid die de hele tafel in een stuip van het lachen brachten? Niet één nu om met je eigen grijns te spotten? Je kaak helemaal lamgelegd? Kom, maak dat je naar mevrouws kamer komt en zeg haar: al schildert ze zich ook duimdik op, dit zal haar laatste aangezicht zijn. Breng haar daar maar eens mee aan het lachen. - Alsjeblieft, Horatio, zeg me één ding.

HORATIUS
En wat wel, heer?

HAMLET
Denk je dat Alexander er net zo uitzag onder de grond?

HORATIUS
Precies zo.

HAMLET
En net zo stonk? Bah!

Hij legt de schedel weg

HORATIUS
Precies zo, heer.

HAMLET
Tot wat voor lage bedoening we kunnen terugkeren, Horatio! Ach, zou de verbeelding het spoor van Alexanders nobele stof niet kunnen volgen tot daar waar het een spongat verstopt?

HORATIUS
Als u het zo beschouwt beschouwt u het wel erg van dichtbij.

HAMLET
Nee, geen jota té, geloof me: het is al genoeg als je hem daar met wat afstand naar toe volgt, en met de waarschijnlijkheid als gids. Alexander stierf, Alexander werd begraven, Alexander keerde tot stof weder, dat stof is aarde, van aarde maken we leem, en waarom zouden ze met dat leem waarin hij is verkeerd geen biervat stoppen?
Caesar, almachtig, dood en daarna klei,
Houdt ergens nu, wie weet, een kier tochtvrij.
O dat dat stof, aanbeden allerwege,

Een muur zou vullen, ooit, tegen de regen.
Maar stil, maar stil dan toch. Daar komt de koning,
De koningin, het hof.

Dragers met een doodkist, een priester, de koning en de koningin, Laertes en een gevolg van edellieden op

Wie volgen zij?
En met zo'n ontoereikend ritueel?
Wat zeggen wil:
Een lijk volgen ze dat, met wanhoopshand,
Zijn eigen leven nam. En het had rang.
We houden ons wat schuil en kijken toe.

LAERTES
Wat verder nog aan ceremonie?

HAMLET
Dat is Laertes, een uiterst nobele jongeman. Kijk goed.

LAERTES
Wat verder nog aan ceremonie?

PRIESTER
Haar plechtigheden zijn al uitgebreid
Zover ons was vergund. Zij stierf verdacht;
Had niet dat hoog gebod 't gebruik doorkruist,
Ze was in ongewijde grond geherbergd
laatste oordeel Tot de klaroenstoot: niet onder gebeden,
Maar onder kiezel, scherf en gruis bedolven.
Maar zie: ze krijgt hier nog haar maagdekransen,
Haar kuise bloemdek - en wordt thuisgebracht
Met klok en uitvaart.

LAERTES
Verder gebeurt er niets?

PRIESTER
Gebeurt er niets.
Ontwijden zouden wij de dodendienst
Als wij haar net zo'n requiem nazongen
Als zielen die in vrede afscheid namen.

LAERTES
Leg haar in de aarde,
Dat uit haar schone, smetteloze vlees
Viooltjes spruiten. Lompe priester, hoor:
Een reddende engel zal mijn zuster zijn
Als jij te janken ligt.

HAMLET

De mooie Ophelia!

Wat!

KONINGIN

bloemen strooiend

Liefs voor de lieveling. Vaarwel.
Ik hoopte: je zou met mijn Hamlet trouwen.
Ik had je bruidsbed willen tooien, kindlief,
En niet je graf bestrooien.

LAERTES

Driemaal wee,
Tref tienmaal driemaal dat vervloekte hoofd
Wiens misdaad jouw zo levendige geest
Uitdoofde. - Wacht nog even met de aarde,
Tot ik haar nog een laatste keer omhelsd heb.

Hij springt in het graf

Stapel je stof op dood en leven nu,
Tot je van deze vlakte een berg gemaakt hebt,
Hoger dan Pelion of de blauwe top
Van de fier rijzende Olympus.

HAMLET

Wie
Toont hier met zoveel nadruk zijn verdriet,
Wiens smart bezweert de wandelende sterren
En laat ze, als stomverbaasde hoorders, stilstaan?
Dit ben ik, Hamlet de Deen.

LAERTES

gaat hem te lijf

De hel hale je ziel!

HAMLET

Je bidt verkeerd.
Weg met die vingers van mijn keel, wil je.
Al ben ik dan niet rap en heetgebakerd,
Toch zit er iets gevaarlijks in me waar
Je wijzer aan doet het te vrezen.
Weg je hand.

KONING

Trek ze van elkaar los.

KONINGIN

Hamlet! Hamlet!

ALLEN
Heren!

HORATIUS
Mijn waarde prins, wees kalm.

HAMLET
Ik wil met hem die kwestie uitvechten
Totdat mijn oogleden niet meer omhooggaan.

KONINGIN
O, mijn zoon, wat voor kwestie?

HAMLET
Ik had Ophelia lief. Met al hun liefde
Woog die van veertigduizend broers niet op
Tegen de mijne. Zeg: wat doe je voor haar?

KONING
O, hij is gek, Laertes.

KONINGIN
Om Gods liefde, laat hem.

HAMLET
Verdomd, laat zien wat je voor haar wilt doen.
Wou je huilen? Vechten? Vasten? Je verscheuren?
Alsem opslorpen? Een krokodil opeten?
Ik wil het doen. Kom je hier om te grienen?
Door in haar graf te springen me overtroeven?
Begraaf je levend met haar, ik doe het ook.
En snoef je over bergen, laat hen op ons
Miljoenen bunders gooien, tot onze aardkluit,
Haar schedel schurend langs de vlammenzone,
De Ossa tot een wrat maakt. Nee, heb jij
Een grote mond, doordraven kan ik ook.

KONINGIN
Puur waanzin is dit,
En zo raast hij een tijd door in zijn stuip.
Dan plotseling, kalm als de wijfjesduif,
Zodra haar gouden paar is uitgebroed,
Duikt hij ineen en zwijgt.

HAMLET
Luister eens, vriend,
Wat is de reden dat je me zo aanpakt?
Ik hield steeds van je. 't Maakt me ook niet uit.

Laat Hercules zelf doen wat hem belieft,
De kat miauwt, heer hond wil zijn gerief.

Af

KONING
Toe, beste Horatio, hou hem in het oog.

Horatio af

tot Laertes
Sterk je in je geduld na ons gesprek
Van gisteravond: we slaan aanstonds toe. -
Mijn Gertrude, geef je zoon bewaking mee.
Dit graf verwacht een sprekend monument.
Een ogenblik van rust is aangebroken;
Zolang zal niets ons leiden dan geduld.

Allen af

Tweede toneel

Hamlet en Horatio op

HAMLET
Tot zover dit, vriend. Ziehier 't andere:
Staan de omstandigheden je nog bij?

HORATIUS
Mij bijstaan, heer!

HAMLET
Een soort van strijd, vriend, woedde in mijn hart
Die me niet slapen liet. Ik lag er, leek wel,
Erger dan muiters aan hun voetboei bij.
Snel -
En snelheid zij hiervoor geloofd: impulsen,
Beseffen we, zijn ons soms zeer behulpzaam
Als onze diepe plannen falen - wat
Ons leren moet: een god vormt onze uitkomst,
Hoe grof we ook hakken -

HORATIUS
Dat staat buiten kijf.

HAMLET
Uit mijn cabine,
Een zeecape omgeslagen, ging ik in
Het duister naar ze op zoek en werd beloond.
Ik stal hun paperassen en bevond
Me snel weer op mijn kamer, waar ik waagde
- Uit angst vergetend wat betaamt - het zegel
Te breken van hun hofopdracht; daar trof ik,
Horatio -
Ah, koningsfielterij! - 't exact bevel aan,
Met reden allerhande gelardeerd,
Het Deense welzijn - 't Engelse niet minder -
Betreffend, met oh! aan mijn leven zoveel
Aan gnoom en bietebauw dat, al bij de aanblik, builebak
Ja, zonder tijd zelfs om de bijl te slijpen,
Mijn hoofd zou moeten worden afgehakt.

HORATIUS
Is 't mogelijk?

HAMLET
Hier is de opdracht, lees hem als je tijd hebt.
Wil je nu horen hoe ik reageerde?

HORATIUS
Heel graag.

HAMLET
Zo, in dat dichte net van schurkerijen -
Nog voor ik de proloog schreef voor mijn brein
Begon het al te spelen - ging ik zitten,
Ontwierp een nieuwe opdracht, in net handschrift -
Ooit vond ik het, als onze staatslieden,
Vulgair leesbaar te schrijven, erop zwoegend
Die studie te vergeten - maar, vriend, nu
Bewees 't me leenheerdiensten. Wil je weten
Wat 't inhield wat ik schreef?

HORATIUS
Ja, waarde prins.

HAMLET
Een ernstige invocatie van de koning,
Als Engeland hem trouw was als vazalstaat,
Als liefde tussen hen als palm mocht tieren,
Als vrede steeds haar krans van tarwe-aren
- Een nauw te breken vriendschapsband - bleef dragen,
En meer van zulke importante 'alsen',
Dat hij, na kennisname van de inhoud,
Terstond, zonder een zier consideratie,
De brengers dezes moest executeren -
Biechttijd nihil.

HORATIUS
Maar hoe werd dat gezegeld?

HAMLET
Ah,
Zelfs daarvoor zorgde de voorzienigheid.
Ik droeg mijn vaders zegel in mijn beurs,
Het evenbeeld van 't Deens signet. Ik vouwde
De brief precies op als die andere,
Signeerde, zegelde - legde hem terug:
Als vondeling nooit herkend. De dag daarop
Was ons gevecht op zee - wat daarvan kwam,
Dat weet je al.

Een wisselkind waar niemand erg in had
De dag daarop was ons gevecht op zee —
Wat daarvan kwam, dat weet je.

HORATIUS
Adieu dus Guildenstern en Rosencrantz.

HAMLET
Ach, man, ze kwamen klaar bij dat soort werk.
't Raakt mijn geweten niet - die ondergang,
Daar hebben ze zichzelf mooi in gekronkeld.
Het is gevaarlijk als het lager soort zich

Tussen de fel ontvlamde stoot en spiets
Van machtige tegenstrevers plaatst.

HORATIUS
Ah, wat een koning is dit!

HAMLET
Lijkt het je ook niet dat het nu aan mij is -
Hem die mijn koning ombracht en mijn moeder
Tot hoer gemaakt heeft, hem die opdook tussen
De uitverkiezing en mijn hoop, die naar
Mijn leven zelf zijn vishaak uitwierp, met
Zo'n valsheid - is het geen gewetenskwestie
Hem met deze arm betaald te zetten? Roep ik
Geen vloek over mezelf af door die kanker
Nog verder op ons mensen los te laten?

HORATIUS
Hij moet weldra uit Engeland vernemen
Hoe zich de zaak daar afgewikkeld heeft.

HAMLET
Jawel, weldra. Aan mij de tussentijd.
Een leven duurt niet langer dan je 'een' zegt.
Maar erg spijt het me, waarde Horatio,
Dat ik Laertes zo heb aangepakt;
Want in mijn eigen zaak zie ik het beeld
Weerspiegeld van de zijne. Ik maak het goed.
Maar echt - dat hoge toontje van zijn smart,
Het bracht mijn zinnen aan de kook.

HORATIUS
Wie is daar? Stil!

Osric, een hoveling, op

OSRIC
Uwe genade is van harte welkom, terug in Denemarken.

HAMLET
Ik dank u ootmoedig, heer. - Ken jij die libelle?

HORATIUS
Nee, waarde prins.

HAMLET
Dan maak je des te meer kans op verlossing, want het is een zonde hem te kennen. Hij heeft veel land, en vruchtbaar. Laat een beest heer over beesten zijn en zijn trog zal aan 's konings tafel staan. 't Is meer boer dan heer, maar, wat ik zei, hij zit nogal ruim in de gier.

OSRIC
Genadig heer, als het uwe genade schikt, zou ik gaarne iets overbrieven namens zijne Majesteit.

HAMLET
Ik zal het in ontvangst nemen, heer, met alle aandachtigheid van geest. Uw hoed voor normaal gebruik graag: 't is voor het hoofd.

OSRIC
Ik dank uwe genade, het is erg heet.

HAMLET
Nee, geloof me, 't is erg koud, de wind komt uit het noorden.

OSRIC
Het is nogal killetjes, hoogheid, inderdaad.

HAMLET
Maar toch, dunkt me, is het erg benauwd - en heet voor mijn gestel.

OSRIC
Ongemeen, hoogheid, het is erg benauwd - als het ware - ik kan niet zeggen hoe. Hoogheid, zijne Majesteit verzocht mij u te verwittigen dat hij een grote weddenschap is aangegaan op uw hoofd. Heer, het geval is dit -

HAMLET
hem beduidend zijn hoed op te zetten
Ik verzoek u, vergeet niet -

OSRIC
Nee, waarde hoogheid, het is me juist een genoegen, erewoord. Heer, kortelings verscheen hier aan het hof Laertes - geloof me, door en door een edelman, vol bijzondere uitmuntendheden, erg suave in de omgang en van voorkomen magnifiek. Ja, om oordeelkundig van hem te spreken: hij is het handboek of de agenda der goede opvoeding; want in hem zult u de inhoud aantreffen van elk hoofdstuk dat een edelman gaarne ziet.

HAMLET
Heer, zijn weergave heeft door u niets ingeboet, hoewel ik weet dat een gespecificeerde inventaris van hem 's geheugen cijferwerk op hol zou brengen, terwijl 't alleen maar een zacht schommelen zou lijken, gezien zijn vliegend zeil. Maar, om hem waarachtig te bejubelen: ik houd hem voor een rijkgeschakeerde ziel en zijn inboezeming voor zo

zeldzaam en waardevol dat, om hem oprecht te schetsen, zijn gelijke zijn spiegelbeeld is en iedereen die zijn spoor wil volgen zijn schaduw, niets meer.

OSRIC
Uwe genade spreekt alleronfeilbaarst over hem.

HAMLET
De importantie, heer? Waarom wikkelen we al dat nobels in onze toch te rauwe adem?

OSRIC
Heer?

HORATIUS
Is het niet mogelijk elkaar in een andere taal toe te spreken? U bent er toe in staat, heer, heus.

HAMLET
Met welke portée refereert u aan die edelman?

OSRIC
Aan Laertes?

HORATIUS
Zijn beurs is al leeg, al zijn gouden woorden zijn uitgegeven.

HAMLET
Aan hem, heer.

OSRIC
Ik weet, u bent niet onkundig -

HAMLET
Wist u dat maar, heer. Toch - als u dat echt wist zou het geen groot compliment voor me zijn. Wel, heer?

OSRIC
U bent niet onkundig van welke grote gaven Laertes is -

HAMLET
Daar durf ik geen ja op te zeggen, anders zou ik mezelf wat gaven betreft met hem vergelijken; maar om iemand goed te kennen moet je jezelf kennen.

OSRIC
Ik bedoel, heer, in zijn omgang met wapens; maar gezien de reputatie die anderen, uit zijn gevolg, hem daarin toekennen, is hij onnavolgbaar.

HAMLET
Wat is zijn wapen?

OSRIC
Rapier en dolk.

HAMLET
Dat zijn twee van zijn wapens. Maar goed.

OSRIC
De koning, heer, heeft met hem gewed om zes Berberpaarden, waartegenover hij, naar ik begreep, zes Franse rapieren en ponjaards in de ring heeft gegooid, met toebehoren - bandeliers, hangers en al. Drie van die onderstellen, werkelijk, zijn een weelde voor het oog, passen perfect bij de gevesten, hoogst delicate onderstellen, en hoogst suggestief gedecoreerd.

HAMLET
Wat versta ik onder onderstellen?

HORATIUS
Ik wist dat u voor de goede afloop nog een voetnoot nodig had.

OSRIC
De onderstellen, heer, zijn de hangers.

HAMLET
Die uitdrukking zou beter bij de zaak passen als we een kanon aan onze zij konden dragen - tot zolang hou ik het op hangers. Maar verder. Zes Berberpaarden tegen zes Franse degens, hun toebehoren en suggestief-gedecoreerde onderstellen - dat is de Franse inzet tegen de Deense. Waarom is dit - in de ring gegooid, zoals u het noemt?

OSRIC
De koning, heer, heeft gewed, heer, dat in een twaalftal rondes tussen u en hem hij u niet meer dan drie treffers voor zal zijn; hij heeft gewed op twaalf-negen. En het zou onmiddellijk getoetst kunnen worden als uwe genade de uitdaging beantwoordde.

HAMLET
Wat als ik het beantwoordde met nee?

OSRIC
Ik bedoel, hoogheid, met uw eigen persoon als opponent in de toets.

HAMLET
Heer, ik zal hier in de zaal op en neer wandelen. Als het zijne Majesteit behaagt, het is nu net mijn oefenuur. Laat de floretten brengen en, zo de edelman bereid is en de koning zijn voornemen handhaaft, zal ik voor hem winnen als ik kan; zo niet, dan incasseer ik mijn schande en de verspeelde voorsprong.

OSRIC
Aldus geef ik uw woorden weer?

HAMLET
In dier voege, heer; met iedere stijlbloem naar uw smaak.

OSRIC
Ik hou me geheel aanbevolen bij uwe genade.

HAMLET
De uwe.

Osric af

Goed maar dat hij zichzelf aanbeveelt, hij krijgt geen andere tong zo gek.

HORATIUS
De kieviet vliegt uit met zijn eierschaal op zijn kop.

HAMLET
En complimenteerde zijn tepels al voor hij er aan zoog. Zo heeft hij - en heel wat meer van hetzelfde gebroed waarop ik deze frivole eeuw zo dol zie zijn - alleen maar de deun van de dag te pakken, door de sleur van zijn besmettelijke omgang, een collectie schuim als het ware, dat ze hardnekkig doet opstuiven door de meest gezeefde en kafloze opinies heen; maar adem er eens tegen om ze te testen - weg zijn de zeepbellen.

Een edelman op

EDELMAN
Waarde heer, zijne Majesteit liet zijn groeten aan u overbrengen door de jonge Osric, die met het bericht terugkwam dat u hem in de zaal opwacht. Door mij laat hij u vragen of het u nog steeds schikt te duelleren met Laertes, of dat u nog wat uitstel wenst.

HAMLET
Mijn voornemens staan vast - ze zijn waar ze de koning genoegen bereiden. Als hij gereed is, sta ik klaar. Nu of op enig moment, mits ik me dan net zo capabel voel.

EDELMAN
De koning en de koningin en iedereen, ze zijn op weg naar beneden.

HAMLET
Geen geschikter tijd.

EDELMAN
De koningin wenst een vriendschappelijk woord van u met Laertes, alvorens u aan het duel begint.

HAMLET
Haar voorschrift is mij aangenaam.

De edelman af

HORATIUS
U zult verliezen, heer,

HAMLET
Ik denk van niet. Sinds hij naar Frankrijk ging heb ik onophoudelijk geoefend. Ik zal mijn voorsprong waarmaken. Je hebt er geen idee van hoe wee het me allemaal is, hier om mijn hart; maar het geeft niet.

HORATIUS
Toch wel, waarde prins.

HAMLET
Het is maar narrigheid, maar het is het soort voorgevoel waarvan een vrouw ongerust zou worden.

HORATIUS
Als uw geest zich ergens tegen verzet, gehoorzaam. Ik zal verhinderen dat ze hierheen komen en zeggen dat u niet in conditie bent.

HAMLET
Op geen conditie. Wij tarten de tekenen. Er is voorzienigheid van bijzondere aard in elke mus die doodvalt. Als het nu is, zal het niet in de toekomst zijn; als het niet in de toekomst is, zal het nu zijn; als het niet nu is, blijft het in de toekomst. Bereidheid is alles. Aangezien niemand, van wat hij ook achterlaat, iets weet, waarom het dan niet bijtijds achtergelaten? Maar goed.

Een tafel wordt aangericht. Trompetten, trommels, en dienaars met kussens. De koning, koningin, Osric en heel het hof op, alsmede gevolg met floretten en ponjaards

Osric
De koningin wenst etc

KONING
Kom, Hamlet, kom, neem deze hand van mij.
De
Hij legt de hand van Laertes in die van Hamlet

HAMLET
Schenk me vergeving, heer. Ik deed je onrecht.
Vergeef het, want je bent een gentleman.
't Gezelschap hier weet, en je hoorde 't vast,
Hoe ik gestraft ben met een zware stoornis.
Wat ik gedaan heb
Dat wellicht ruw je aard, je eer en grief
Ophitste was, verklaar ik hierbij, waanzin.
Was 't Hamlet die Laertes trof? Geen Hamlet.
Als Hamlet aan zichzelf onttrokken is
En als hij - niet zichzelf - Laertes treft,
Dan doet niet Hamlet dat, Hamlet ontkent het.
Wie doet het dan? Zijn waanzin. Is dit zo,
Hamlet staat mee aan de getroffen kant;
Zijn waanzin is arme Hamlets eigen vijand.
Heer, voor dit publiek,
Laat mijn verwerping van een boze opzet
Mij in je nobelst ik vrijspreken - of
Ik slechts een pijl over een huis heenschoot
Die neerkwam op mijn broer.

LAERTES
Bevredigd is
Mijn aard, die hier de meeste reden had
Om mij tot wraak te drijven; maar qua eer
Bewaar ik afstand, wens ik geen verzoening
Totdat mij ouderen, doorkneed in eer,
Een machtiging en precedent van vrede
Verschaffen die mijn naam gaaf houden. Maar
Tot dan neem ik je liefdesbod voor lief
En torn er niet aan.

HAMLET
Dat aanvaard ik graag.
Open ga ik zo'n broederwedstrijd aan. -
Geef ons de degens.

LAERTES
Kom, een voor mij.

HAMLET
Ik zal je repoussoir, Laertes, zijn.
Tegen mijn stuntelen zal je fiere degen,
Als in het holst der nacht een felle ster,
Terdege afsteken.

LAERTES
Je spot met mij, vriend.

HAMLET
Bij deze hand, nee.

KONING
Reik ze de degens, jonge Osric, aan. Neef Hamlet,
Je kent de weddenschap?

HAMLET
Heel goed, hoogheid.
Uwedele wedde op de zwakste kant.

KONING
Ik ben niet bang. Ik zag je alletwee.
Maar hij is beter, daarom heb je voorsprong.

LAERTES
Deze is te zwaar. Laat me een andere zien.

HAMLET
Deze bevalt me. Allen dezelfde lengte?

OSRIC
Ja, waarde hoogheid.

Zij bereiden zich voor op het duel

Bedienden met wijnkelken op

KONING
Zet me de bekers wijn daar op die tafel.
Als Hamlet scoort in ronde één of twee,
Of bij het derde treffen weer gelijk maakt,
Laat het geschut op de kantelen daveren:
De koning zal op Hamlets langere adem
Een toast uitbrengen,
En in de kelk zal hij een parel gooien,
Unieker dan vier koningsgeneraties
Gedragen hebben in de Deense kroon.
Geef me de bekers -
En laat de trom aan de trompet verkondigen,
En de trompet weer aan de kanonniers,
En het kanon de lucht, de lucht de aarde:
'Thans drinkt de koning Hamlet toe.' Begin.
En jullie, rechters, houd een waakzaam oog.

HAMLET
Vooruit, vriend.

LAERTES
Vooruit, hoogheid.

Ze duelleren

HAMLET
Een.

LAERTES
Nee.

HAMLET
Rechter.

OSRIC
Raak, werkelijk manifest raak. een treffer

treffer

LAERTES
Goed, opnieuw.

KONING
Wacht.
Geef me de drank. Hamlet, dit is jouw parel.
Op je gezondheid.

Trommels; trompetten; er weerklinken schoten

Reik hem de beker aan.

HAMLET
Eerst deze ronde nog. Zet even neer.
Vooruit.

Ze duelleren opnieuw

Opnieuw raak. Met me eens?

LAERTES
Volmondig.

KONING
Onze zoon zal winnen.

KONINGIN
Hij loopt rood aan en snakt naar adem.
Hier, Hamlet, neem mijn zakdoek, veeg je hoofd af.
De koningin klinkt op je voorspoed, Hamlet.

HAMLET
Waarde mevrouw.

KONING
Niet drinken, Gertrude.

KONINGIN
Ik wil het, heer, toe - neem het me niet kwalijk.

Zij drinkt en reikt Hamlet de beker

KONING
terzijde
Het is de beker met vergif. Het is te laat.

HAMLET
Ik kan nu nog niet drinken, moeder - straks.

KONINGIN
Kom, laat me je gezicht afdrogen.

LAERTES
Hoogheid, nu raak ik hem.

KONING
Ik denk van niet.

LAERTES
terzijde
Toch is het haast in strijd met mijn geweten.

HAMLET
Vooruit, Laertes, voor de derde keer.
Je speelt maar voor de grap.
Stoot toe, zo goed en fel je kunt, wil je?
Je ziet me voor een speelgoedpop aan, vrees ik.

LAERTES
Zo, denk je dat? Kom op.

Ze duelleren

OSRIC
Niets, geen der partijen iets.

LAERTES
Neem je in acht nu!

Laertes verwondt Hamlet; ze wisselen tijdens het handgemeen van rapier

KONING
Haal ze uit elkaar; ze zijn verhit.

HAMLET
Nee. Nog eens, toe.

Hij verwondt Laertes

De koningin stort neer

OSRIC
Kijk daar, de koningin. Ho!

HORATIUS
Ze bloeden allebei. Hoe gaat het, heer?

OSRIC
Hoe staat 't, Laertes?

LAERTES
Ah, als een houtsnip in mijn eigen strik, Osric.
Terecht doodt me mijn eigen achterbaksheid.

HAMLET
Hoe maakt de koningin het?

KONING
Ze heeft een flauwte omdat ze hen ziet bloeden.

KONINGIN
Nee, nee, de drank, de drank! Mijn lieve Hamlet, o!
De drank, de drank! Ik ben vergiftigd.

Ze sterft

HAMLET
O schurkenstreek! Ho! Sluit de deuren af.
Verraad! Zoek uit wie.

Osric af

LAERTES
't Is hier, Hamlet. Hamlet, je bent geveld.
Geen medicijn ter wereld kan je helpen;
Er is in jou geen half uur leven meer.
Het werktuig van verraad ligt in je hand,
Onafgestompt, met gif. De vuile arglist
Keerde terug naar mij. Hier lig ik, zie -
Om nooit meer op te staan.
Je moeder is vergiftigd. Ik kan niet meer.
De koning heeft - de koning heeft de schuld.

HAMLET
De punt ook al vergiftigd! Dan, gif, doe je werk.

Hij verwondt de koning

ALLEN
Verraad! Verraad!

KONING
Help me toch, vrienden, toe.
Ik ben alleen gewond.

HAMLET
Hier, jij moorddadige, verdomde Deen,
Met je bloedschande - zuip die beker leeg.
Is je unieke parel daar? Volg dan mijn moeder.

De koning sterft

LAERTES
Net wat hem toekomt. 't Is zijn eigen brouwsel.
Genade wederzijds nu, nobele Hamlet.
Laat niet mijn vaders dood en die van mij
Op jou neerkomen, die van jou op mij niet.

Hij sterft

HAMLET
De hemel zal je vrijspreken. Ik volg je.
Horatio, ik ben dood.
Beklagenswaardige koningin, adieu.
Jullie die deze lotsverwisseling
Bevend en bleek aanschouwen, bij dit spel
Niet meer dan figuranten of publiek,
Had ik de tijd - de Dood, die strenge schout,
Klopt ongenadig - o, dan zei ik jullie -
Maar laat het. Ik ben dood, Horatio,
Jij leeft. Leg wat ik was, waarvoor ik stond,
Rechtvaardig uit aan de onwetenden.

HORATIUS
Vergeet het.
Ik ben daarin geen Deen, meer een Romein.
Er is nog drank hier over.

HAMLET
Ben je een man,
Geef mij de beker. Los. Bij God, ik wil hem.
Hemel, Horatio, wat een naam vol wonden,
Als dit onuitgelegd blijft, laat ik na.
Heb je me ooit gekoesterd aan je hart,
Ontzeg je het gelukkig oord nog even,

Adem in pijn in deze barre wereld
En spreek van mij.

In de verte wordt gemarcheerd, een schot achter het toneel

Hoor, wat voor krijgsgedruis?

Osric op

OSRIC
De jonge Fortinbras offreert, als winnaar
Terug uit Polen, de Engelse gezanten
Dit krijgssalvo.

HAMLET
Horatio, ik sterf.
Het machtig gif kraait in mijn geest victorie.
Ik haal het nieuws uit Engeland niet meer,
maar ik voorspel: de kroningskeuze valt
Op Fortinbras. Hij heeft mijn stervensstem.
Vertel hem dat, met al wat - groot en klein -
Het zover heeft gebracht - de rest is stilte.

Hij sterft

HORATIUS
Nu breekt een nobel hart. Slaap wel, prinslief.
Laat engelenscharen je ter ruste zingen.

Er wordt gemarcheerd achter het toneel

De trommel komt hierheen - waarom?

Fortinbras, de Engelse gezanten en soldaten, met trommels en vaandels, op

FORTINBRAS
Waar is het schouwspel?

HORATIUS
Wat wenst u te zien?
Misère? Catastrofe? Zoek niet verder.

FORTINBRAS
Die slachting schreeuwt: dood en verderf. Welk feest,
O trotse Dood, is in je helse bunker
Op til dat je met één slag zoveel prinsen
Zo bloedig trof?

EERSTE GEZANT

Luguber om te zien;
En wat ons voert uit Engeland komt te laat.
Het oor is hoorloos dat gehoor moest schenken
Aan ons bericht dat zijn bevel volbracht is,
Dat Rosencrantz en Guildenstern dood zijn.
Waar wacht ons onze dank?

HORATIUS

Niet uit zijn mond,
Al had die adem u te kunnen danken.
Hij gaf nooit een bevel om hen te doden.
Maar nu u, plompverloren in dit bloedbad,
U uit de Poolse oorlog, u uit Engeland,
Hier binnenvalt, beveel dat men die lijken
Hoog op een platform voor elks oog tentoonstelt,
En laat me de nog ongewisse wereld
Vertellen hoe dit alles kwam. Dan hoort u
Van zaken, monsterlijk, vol bloed en ontucht,
Van slachtingen, gratuit, misrekeningen,
Van moord uit opzet, list of zelfbehoud,
En, als apotheose, van intriges
Die zich, verdwaald, tegen de daders keerden.
Al dit kan ik naar waarheid melden.

FORTINBRAS

Laat ons daar snel naar luisteren,
En roept de edelsten tot ons publiek.
Ik zelf - treurend omarm ik mijn geluk.
Ik heb nog rechten die elk heugen op dit rijk:
De tijd is gunstig dat ik ze nu opeis.

HORATIUS

Daarvan heb ik ook stof om te vertellen,
En uit zijn mond - wiens stem er meer zal werven.
Maar laat dit alles nu meteen plaatshebben,
Nu ieders geest tekeergaat, voor misschien
Uit list en dwaling nog meer onheil voortvloeit.

FORTINBRAS

Laat vier commandanten
Hamlet, als een soldaat, naar 't platform dragen,
Want ongetwijfeld - was het hem vergund -
Zou hij een koning zijn geweest uit duizenden;

En laat, nu hij is heengegaan, voor hem
Met militaire eer de krijgsmuziek
Luid spreken.
Haal weg de lijken. Een gezicht als dit
Betaamt het slagveld. Hier is het misplaatst.
Ga,
Zeg de soldaten dat ze vuren.

Allen marcherend af, de lijken met zich meedragend, waarna een daverend salvo weerklinkt.